

T.C.
BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI

KÜTAHYA MERKEZ'DE BULUNAN TARİHSİCİ KAMU
YAPILARININ ANALİZİ (1990- GÜNÜMÜZ)

ÖZCAN ÇAKIR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Jüri Üyeleri : Doç. Dr. Betül BAKIR (Tez Danışmanı)
Prof. Dr. Berrin AKGÜN
Prof. Dr. Bedriye ASIMGİL

BALIKESİR, ARALIK - 2024

ETİK BEYAN

Balıkesir Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak tarafımda hazırlanan “**Kütahya Merkez’de Bulunan Tarihsici Kamu Yapılarının Analizi (1990-Günümüz)**” başlıklı tezde;

- Tüm bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Kullanılan veriler ve sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Tüm bilgi ve sonuçları bilimsel araştırma ve etik ilkelere uygun şekilde sunduğumu,
- Yararlandığım eserlere atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,

beyan eder, aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonucu kabul ederim.

Özcan ÇAKIR

ÖZET

KÜTAHYA MERKEZ’DE BULUNAN TARİHSİCİ KAMU YAPILARININ ANALİZİ (1990 - GÜNÜMÜZ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÖZCAN ÇAKIR

BALIKESİR ÜNİVERSİTESİ FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

MİMARLIK ANABİLİM DALI

(TEZ DANIŞMANI: DOÇ. DR. BETÜL BAKIR)

BALIKESİR, ARALIK - 2024

Mimarlık, tarih boyunca geniş bir uygulama alanını oluşturan bilim ve sanat nitelikli bir meslek olarak tanımlanmaktadır. Sanat olarak kabul edilen mimarlığın bünyesinde taklit unsurunu barındırması beklendik bir olgudur. Taklidin, mimaride canlandırmacı/ tarihselci dönemlerde biçime indirgemeci bir tavırdaki kullanıldığı görülmekte ve tarihsel, geleneksel mimari öğelerin kopyalanması/ stilize edilmesi ile cephe oluşturma noktasına geldiği izlenmektedir. Bu bağlamda taklidin bir eğitim ve gelişim enstrümanı olarak kullanılmasından çok, kopyalama metodu ve hızlı üretim aracı haline geldiği anlaşılmaktadır. Tarihselciliğin kapsamında özelleştirilen ve indirgemeci eleştirel bakışın bir ifadesi olarak türetilen “tarihsicilik”, günümüzde özellikle kamu mimarisinde ülkemizde artan bir yaklaşım olarak görülmektedir. Ülke genelindeki, kamu yapılarının cephelerinin tarihsel mimari öğelerin kopyalanması yoluyla elde edilmesi, şehirleri tek tipleştiren ve özgün mimari kimliklerini zedeleyen, tarihsel ve özgün olanın niteliğini indirgeyerek karmaşaya sebebiyet veren bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Çalışmanın amacı, Kütahya Merkez’de bulunan tarihsici kamu yapılarının cephe tasarımlarında referans verilen dönemleri tespit ederek analiz etmek ve güdülen tarihsici yöntemi tartışmaya açmaktır. Kapsam, Kütahya ili Merkez ilçeye sınırlı olmakla birlikte 1990 yılından günümüze kadar üretilen kamu yapılarını içermektedir. Çalışma kapsamında mimaride tarihsiciliğin bir gelenek haline geldiği savına cevap aranmakta, ülke genelinden kent özeline eleştirel bir bakış açısı geliştirilmektedir. Çalışmada, görsel/ biçimsel karşılaştırmalı analiz metodu kullanılmıştır. Tespit edilen tarihsici kamu yapılarının analiz fişleri ile katalog oluşturulmuş ve değerlendirmeler gerçekleştirilerek istatistiksel verilere ulaşılmıştır. Sonuçta, Kütahya/ Merkez kamu mimarisinde tarihsiciliğin bir gelenek haline geldiği ve artarak ilerlediği; Selçuklu Dönemi’nin en çok taklit edilen dönem olmakla birlikte Osmanlı Dönemi, I. Ulusal Mimarlık Dönemi, II. Ulusal Mimarlık Dönemi, yerel mimari ve Klasik Antik Dönem’in sıklıkla taklit edildiği görülmüştür.

ANAHTAR KELİMELELER: Tarihsicilik, Kütahya, tarihsici, kamu mimarisi, taklit

ABSTRACT

ANALYSIS OF HISTORICIST PUBLIC BUILDINGS IN KUTAHYA CENTER (1990 – PRESENT)

MSC THESIS

ÖZCAN ÇAKIR

**BALIKESİR UNIVERSITY INSTITUTE OF SCIENCE
ARCHITECTURE**

(SUPERVISOR: ASSOC. PROF. BETÜL BAKIR)

BALIKESİR, DECEMBER - 2024

Architecture is defined as a profession of science and art that has established a broad field of application throughout history. It is an expected phenomenon for architecture, considered an art, to contain elements of imitation. It is seen that imitation is used in a reductionist attitude in architecture in revivalist/historicist periods, and it is observed that it has come to the point of forming a facade by copying/stylizing historical traditional architectural elements. In this context, it is understood that imitation has evolved from an instrument for education and development into a method of copying and a tool for rapid production. "Historicism", which is privatized within the scope of historicism and derived as an expression of reductionist critical view, is seen as an increasing approach in our country, especially in public architecture. The ensure of the facades of public buildings throughout the country within copying historical architectural elements is a phenomenon that standardizes cities and damages their original architectural identities, and causes confusion by reducing the quality of the historical and original. This study aims to identify and analysis the historical periods referenced in the facade designs of historicist public buildings in Kütahya Center and to open a discussion on the historicist method followed. Within the scope of the study, an answer is sought to the argument that historicism has become a tradition in architecture, and a critical perspective is developed from the country in general to the city. In the study, visual/formal comparative analysis method was used. A catalog of the identified historicist public buildings was created using analysis sheets, and statistical data were obtained through their evaluation. As a result, it was seen that historicism became a tradition in Kütahya/Central public architecture and that it was increasingly progressing, and the Seljuk Period was the most imitated period, while the Ottoman Period, the First National Architecture Period, the Second National Architecture Period, local architecture and the Classical Antiquity Period were frequently imitated.

KEYWORDS: Historicism, Kütahya, historicist, public architecture, imitation

Science Code / Codes : 80109, 80127

Page Number : 121

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET	i
ABSTRACT	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
TABLO LİSTESİ.....	vi
ANALİZ LİSTESİ.....	vii
KISALTMALAR LİSTESİ	viii
ÖNSÖZ	ix
1. GİRİŞ	1
1.1 Amaç	2
1.2 Kapsam	3
1.3 Yöntem.....	3
2. GENEL BİLGİLER.....	5
2.1 Kavramların Tanımları.....	5
2.2 Tarihsici Yapıların Referans Aldığı Mimari Dönemler ve Özellikleri	8
2.3 Tarihsici / Tarihselci Kamu Yapıları ile İlgili Yapılan Çalışmalar.....	17
2.4 Türkiye’de Son Yıllarda Üretilen Tarihsici Kamu Yapıları	23
3. KÜTAHYA MERKEZ’DE BULUNAN TARİHSİCİ KAMU YAPILARI VE ANALİZLER.....	26
3.1 Kütahya İli	26
3.2 Yerel Mimari.....	28
3.3 Kütahya İli Özelinde Tarihsicilik.....	32
3.3.1 Konut Mimarisi	32
3.3.2 Özel Sektör Yapıları.....	36
3.4 Kütahya Merkez’de Bulunan Tarihsici Kamu Yapılarının Tespit ve Analizi	38
3.4.1 Yapımı Tamamlanmış ve Faaliyette Olan Tarihsici Kamu Yapıları	40
3.4.1.1 Kütahya Valiliği	41
3.4.1.2 Kütahya Belediyesi.....	41
3.4.1.3 Kütahya Müftülüğü	42
3.4.1.4 Aile Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü	42
3.4.1.5 Kütahya İl Ambulans Servisi Başhekimliği	43
3.4.1.6 Kütahya Ağız ve Diş Sağlığı Hastanesi	43
3.4.1.7 Kütahya İl Emniyet Müdürlüğü	43
3.4.1.8 Kütahya İl Özel İdaresi.....	44
3.4.1.9 Kütahya Ticaret Borsası	44
3.4.1.10 Kütahya İl Milli Eğitim Müdürlüğü	44
3.4.1.11 Kütahya İl Tarım ve Orman Müdürlüğü	45
3.4.1.12 Şehit Muhammed Yılmaz İlkokulu	45
3.4.1.13 Kütahya Adliyesi Ek Bina	45
3.4.1.14 Saat Kulesi (Evliya Çelebi)	46
3.4.1.15 Saat Kulesi (Yunus Emre).....	46
3.4.1.16 Kütahya Saat Kulesi (Azerbaycan Parkı)	46
3.4.1.17 Kütahya Çiniciler Çarşısı – Kervansaray	47
3.4.1.18 Kütahya Şehir Kapısı (Siner)	47
3.4.1.19 DPÜ Giriş Kapısı (Nizamiye)	47

3.4.1.20 DPÜ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	48
3.4.1.21 DPÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	48
3.4.1.22 DPÜ Bedesten	48
3.4.1.23 DPÜ Rektörlük	48
3.4.1.24 DPÜ Fen Edebiyat Fakültesi	49
3.4.1.25 DPÜ Mühendislik Fakültesi	49
3.4.1.26 DPÜ Mimarlık Fakültesi – DPÜ Güzel Sanatlar Fakültesi	50
3.4.1.27 DPÜ Merkez Kütüphane	50
3.4.1.28 DPÜ Vakıf Camii	50
3.4.1.29 DPÜ Amfi Tiyatro	51
3.4.1.30 DPÜ İslami İlimler Fakültesi	51
3.4.1.31 Kütahya 112 Acil Çağrı Merkezi	51
3.4.1.32 KYK Kütahya Dumlupınar Öğrenci Yurdu	52
3.4.1.33 DPÜ – Kafeterya	52
3.4.1.34 DPÜ Konuk Evi	52
3.4.1.35 KSBÜ Tıp Fakültesi- Rektörlük	52
3.4.1.36 KSBÜ Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Hastanesi	53
3.4.2 Yapımı Devam Eden Kamu Yapıları	53
3.4.2.1 Kütahya Adalet Sarayı	53
3.4.2.2 Kütahya Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü	53
3.4.2.3 Kütüphane ve Kültür Merkezi (Kütahya Belediyesi)	54
3.4.2.4 DPÜ Kongre ve Kültür Merkezi	54
3.5 Değerlendirme	54
4. SONUÇ VE ÖNERİLER	67
4.1 Tartışma ve Sonuç	67
4.2 Öneriler	71
5. KAYNAKLAR	73
EKLER	80
EK A: Katalog	80
ÖZGEÇMİŞ	121

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa

Şekil 2.1: Tarihselci- canlandırmacı dönemler.	8
Şekil 2.2: Kütahya’da klasik Antik Dönem Yapıları a) ve b) Aizanoi Zeus Tapınağı, c) Tiyatro – Stadion, d) Borsa (Macellum).....	9
Şekil 2.3: Taklit edilen yapı elemanları a) Sütun tipleri (Soldan sağa, Mısri, Asuri, Dorik, İyonik, Korentiyen, Kompozit, Toskan), b) Alınlık- tepelik tipleri	9
Şekil 3.1: Türkiye Mülki İdare Bölümleri Haritası.....	26
Şekil 3.2: Kütahya İl Haritası.....	27
Şekil 3.3: a) Balıklı Camii, b) İshak Fakih Camii c) Kütahya Ulu Camii	28
Şekil 3.4: Kütahya Macar Evi (18. yy. – Bay Halit Evi)	29
Şekil 3.5: Geleneksel Kütahya Evleri	29
Şekil 3.6: Geleneksel Kütahya evlerinde soğutma dolabı, sütlük.....	30
Şekil 3.7: Geleneksel Kütahya evlerinde gözetleme ızgarası	30
Şekil 3.8: Kütahya mimarisinde çini kullanımı.....	31
Şekil 3.9: Kütahya'da çini kullanımı	31
Şekil 3.10: Kütahya ilinde yerel mimari taklidi, tarihsici konut yapıları.....	32
Şekil 3.11: Kütahya’da Antik Dönem yapı elemanları barındıran tarihsici konutlar	33
Şekil 3.12: Kütahya/ Sinerköy’de geleneksel konutlarda tarihselci cephe süslemeleri	34
Şekil 3.13: Kütahya Kala-ı Bala Camii’nden (1378) devşirme eleman örnekleri	35
Şekil 3.14: Analiz edilen kamu yapılarının konum haritası.....	39
Şekil 3.15: Merkez’deki kamu yapılarının konum haritası	39
Şekil 3.16: Üniversite yerleşkesindeki kamu yapılarının konum haritası.....	40
Şekil 3.17: Referans alınan dönemler ve görüldükleri tarihsici kamu yapısı sayıları.....	60
Şekil 3.18: İncelenen yapılarda görülen taklit- benzerlik oranı (yüzde).....	61
Şekil 3.19: Selçuklu Dönemi’ni taklit eden mimari öğelerin görüldüğü yapı sayıları.....	62
Şekil 3.20: Osmanlı Dönemi’ni taklit eden mimari öğelerin görüldüğü yapı sayıları	62
Şekil 3.21: Yerel mimariyi taklit eden mimari öğelerin görüldüğü yapı sayıları	63
Şekil 3.22: I. UMD ile benzerlik gösteren mimari unsurların görüldüğü yapı sayıları	63
Şekil 3.23: II. UMD ile benzerlik gösteren mimari unsurların görüldüğü yapı sayıları	64
Şekil 3.24:Klasik Antik Dönem’i taklit eden mimari öğelerin görüldüğü yapı sayıları	64
Şekil 3.25: Yapıların benzerlik gösterdikleri kategori sayıları	65
Şekil 3.26: Tarihsici eğilim gösterme analizi (tadilat sonrası / ilk yapım itibariyle).....	66
Şekil 3.27: Tarihsici özellik gösteren cephe sayısı analizi.....	66

TABLO LİSTESİ

Sayfa

Tablo 2.1: Selçuklu ve Osmanlı Dönemi mimari yapılarından örnekler	11
Tablo 2.2: Ankara’da Bulunan Birinci Ulusal Mimarlık Dönemi yapıları.....	13
Tablo 2.3: Birinci Ulusal Mimarlık Dönemi yapıları – Cephe detay görselleri.	14
Tablo 2.4: II. Ulusal Mimarlık Dönemi yapılarından örnekler	16
Tablo 2.5: Türkiye’de son yıllarda üretilen tarihsici kamu yapıları	24
Tablo 3.1: Kütahya’da bulunan tarihsici özel yapı örnekleri.	36
Tablo 3.2: Kütahya Merkez’de bulunan tarihsici kamu yapılarının analizi.....	55

ANALİZ LİSTESİ

	<u>Sayfa</u>
Analiz A. 1: Kütahya Valiliği	80
Analiz A. 2: Kütahya Belediyesi	81
Analiz A. 3: Kütahya Müftülüğü	83
Analiz A. 4: Kütahya Aile Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü	84
Analiz A. 5: Kütahya İl Ambulans Servisi Başhekimliği	85
Analiz A. 6: Kütahya Ağız ve Diş Sağlığı Hastanesi	86
Analiz A. 7: Kütahya İl Emniyet Müdürlüğü	87
Analiz A. 8: Kütahya İl Özel İdaresi	88
Analiz A. 9: Kütahya Ticaret Borsası	89
Analiz A. 10: Kütahya İl Milli Eğitim Müdürlüğü	90
Analiz A. 11: Kütahya İl Tarım ve Orman Müdürlüğü	91
Analiz A. 12: Şehit Muhammed Yılmaz İlkokulu	92
Analiz A. 13: Kütahya Adliyesi Ek Bina.....	93
Analiz A. 14: Saat Kulesi (Evliya Çelebi)	94
Analiz A. 15: Saat Kulesi (Yunus Emre).....	95
Analiz A. 16: Kütahya Saat Kulesi (Azerbaycan Parkı).....	96
Analiz A. 17: Kütahya Kervansarayı – Çiniciler Çarşısı	97
Analiz A. 18: Kütahya Şehir Kapısı (Siner)	98
Analiz A. 19: DPÜ Giriş Kapısı (Nizamiye)	99
Analiz A. 20: DPÜ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	100
Analiz A. 21: DPÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	101
Analiz A. 22: DPÜ Bedesten	102
Analiz A. 23: DPÜ Rektörlük	103
Analiz A. 24: DPÜ Fen Edebiyat Fakültesi	104
Analiz A. 25: DPÜ Mühendislik Fakültesi	105
Analiz A. 26: DPÜ Mimarlık F. / Güzel Sanatlar F.....	106
Analiz A. 27: DPÜ Merkez Kütüphane	107
Analiz A. 28: DPÜ Vakıf Camii	108
Analiz A. 29: DPÜ Amfi Tiyatro.....	109
Analiz A. 30: DPÜ İslami İlimler Fakültesi	110
Analiz A. 31: Kütahya 112 Acil Çağrı Merkezi	111
Analiz A. 32: KYK Kütahya Dumlupınar Öğrenci Yurdu	112
Analiz A. 33: DPÜ- Kafeterya.....	113
Analiz A. 34: DPÜ Konuk Evi	114
Analiz A. 35: KSBÜ Tıp Fakültesi- Rektörlük.....	115
Analiz A. 36: KSBÜ Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Hastanesi	116
Analiz A. 37: Kütahya Adalet Sarayı	117
Analiz A. 38: Kütahya Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü	118
Analiz A. 39: Kütüphane ve Kültür Merkezi (Kütahya Belediyesi).....	119
Analiz A. 40: DPÜ Kongre ve Kültür Merkezi	120

KISALTMALAR LİSTESİ

bkz.	: bakınız
vb.	: ve benzeri
vd.	: ve diğerleri
t.y.	: tarih yok
yy.	: yüzyıl
ÇŞB	: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
D.	: Dönem
Dt.	: Detay
DPÜ	: Dumlupınar Üniversitesi
İİBF	: İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
GSF	: Güzel Sanatlar Fakültesi
KSBÜ	: Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi
KTB	: Kültür ve Turizm Bakanlığı
MÖ	: Milattan Önce
MS	: Milattan Sonra
MSB	: Millî Savunma Bakanlığı
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
TDK	: Türk Dil Kurumu
I.UMD	: Birinci Ulusal Mimarlık Dönemi
II.UMD	: İkinci Ulusal Mimarlık Dönemi

ÖNSÖZ

Tez çalışması süresince desteğiyle yolumu aydınlatan danışmanım Sayın Doç. Dr. Betül BAKIR başta olmak üzere, mimarlık eğitimim boyunca desteklerini esirgemeyerek fikir dünyamı geliştiren tüm hocalarıma teşekkürlerimi sunarım.

Bugüne dek her koşulda desteğini gördüğüm, annem Zehra ÇAKIR başta olmak üzere tüm aileme ve dostlarıma teşekkürü borç bilirim.

İkinci memleketim olan Kütahya'nın mimarisi üzerine dertlenmelerim sonucunda ortaya çıkan bu tezin, mimarlık yazınında Kütahya bağlamında bir değer oluşturması; şehrin hak ettiği özgün mimari kimliğine kavuşması yolunda uygun adımların atılması ve korunmaya değer mimari mirasın kente bir an önce sağlıklı bir biçimde kazandırılması dilekleriyle...

Balıkesir, 2024

Özcan ÇAKIR

1. GİRİŞ

Mimarlık, mimar ünvanına sahip kişinin mesleği, şeklindeki tanımının ardından, yapıları, uygun oran ve ilkeler doğrultusunda tasarlama sanatı ve bilimi olarak ifade edilmektedir (Türk Dil Kurumu, t.y.). Vitruvius (t.y.), Klasik Antik Çağ'dan günümüze ulaşabilmiş tek bilimsel eser kabul edilen *De Architectura* adlı yapıtında mimarlıktan bir bilim ve sanat olarak söz etmektedir. Mimarlığın sanat ve bilim olarak değerlendirilişi farklı yazarlarca tartışılan bir konu olsa da genel kabulün sözlük tanımı şeklinde olduğu ve mimarlığın sanat olarak nitelendirildiği anlaşılmaktadır. Bir sanat olarak kabul edilen mimarlık alanının dahilinde “taklit” unsurunu barındırması, Aristoteles'e göre (t.y.) sanat taklittir veya taklitten beslenendir, yaklaşımıyla birlikte değerlendirildiğinde, olağan bir neden/sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu yaklaşımla taklit; kimlik yaratma, yaratıcı üretim ve öğrenim boyunca, olumlu, sıradan ve gelişime katkıda bulunan bir eylem olarak kabul edilebilir (Potolsky, 2006; Özgür, 2018). Ancak mimarlık sanatının aynı zamanda bir bilim ve pratik alanı olduğu ve dolayısıyla sistematik bilgi birikimiyle temellendiği göz ardı edilmemeli, bu bağlamda taklit kavramının mimaride kapladığı yerin hangi alanı beslediği değerlendirilmelidir.

Son yıllarda taklit kavramının biçime indirgendiği, “mimari yapılara cephe enstalasyonu” haline geldiği, eğitsel ve teknolojik aktarım ile bilim alanına katkısından çok, estetik olduğu düşünülerek “tarihsel biçim aktarımcı” bir durum olarak karşımıza çıktığı görülmektedir. Farklı mimari dönemlerde kabul gören tarihselcilğe dair bir unsur olan taklit, günümüzde özellikle kamu yapılarında tasarım metodu olarak tercih edilmekte; *tarihselci* ve *kitsch* birlikteliğinden oluşan bir üslup meydana getirmektedir (Balamir, 2020). Eski uygarlıkların mimarilerinin taklidi, ideolojik bir inşaat sürecinin aracı olarak kullanılmaktadır (Tanyeli, 2020). Türkiye’de son yıllarda farklı şehirlerde hızla inşa edilen resmi veya sivil mimarlık ürünleri incelendiğinde farklı mimari dönemlere açıkça atıf yapıldığı, kopyacı, taklitçi, canlandırmacı tasarım ve uygulama tercihinin revaçta olduğu izlenmektedir. Bu tür uygulamalarla ilgili incelemeleri konu edinen çalışmaların giderek arttığı ve genelden yerele kapsamın genişlediği söylenebilir.

Bu çalışma, ülkedeki son yıllarda görülen söz konusu mimari durum ile yer yer benzerlik ve farklılıklar gösteren Kütahya ilindeki kopya ve taklit unsurlarını içerisinde barındıran

yapıları konu edinmektedir. Konunun merkezinde ve odağında ise “Kütahya Merkez İlçede Bulunan Tarihsici Kamu Yapıları (1990-Günümüz)” bulunmaktadır.

Çalışma kapsamında, tarihselcilik anlayışının içinde yer edinmiş, tarihselci tasarım yaklaşımının bir sonucu olarak ortaya çıkan “tarihsicilik” ifadesi kabul edilmiş ve incelenen yapıların “tarihsici” kavramıyla nitelendirilebileceği kabul edilmektedir (Gurallar, 2015). Çalışma sonucunda tarihsicilik bağlamında, araştırmaya geniş bir alan tanıyan Kütahya ili Merkez ilçedeki kamu yapıları, analizleriyle birlikte ortaya konularak, literatüre katkı sunmak ve bir süreç olarak gündeme gelen tarihsicilik olgusunun yerelde ve genelde, oluşum sebeplerini irdeleyerek tartışmaya açmak hedeflenmiştir.

1.1 Amaç

Günümüzdeki birçok sivil ve resmi mimari yapı, siyasi, ideolojik, sosyokültürel bağlam, popülerite ve moda etkisiyle, muhtelif mimari dönemlerdeki özgün yapı elemanlarının direkt olarak kopyalanmasıyla veya stilize edilmesiyle oran, malzeme, işlev değişiklikleri vb. ile yorumlanması sonucunda oluşturulmuş cephe tasarımlarıyla inşa edilmiştir ve bu özelliklerdeki yapıların tasarlanarak inşa edilmesi sürmektedir (Kırcı, 2018). Tarihsel referanslarını biçim ve sembol düzeyinde tutan ve kimi zaman tek bir dönemden kimi zaman da birden fazla dönemden referanslar barındırarak seçmeci bir üslubu benimsemiş bu mimari stille, nihayetinde özgün olmayan, yapım teknolojisi olarak çağdaş olsa da biçim olarak çağını ifade etmeyen yapılar üretilmektedir.

Bu çalışmanın amacı, Kütahya Merkez’deki, tarihselci/ taklitçi/ kopyacı/ öykünmeci tasarım metoduyla üretilen tarihsici kamu yapılarını tespit ederek, hangi yönleriyle hangi döneme ya da dönemlere referans verdiklerini analiz etmektir. Ayrıca, belirlenen tarihsici yapıların oluşmasındaki siyasi, ideolojik, sosyokültürel nedenler araştırılarak çalışma alanında görülen tarihselci tasarım yaklaşımı ile ülke genelinde hâkim olan tarihselci tasarım yaklaşımının arasındaki benzerlik ve farklılıkları ortaya koymak amaçlanmıştır. Çalışmanın diğer bir amacı ise tarihselci tasarım yöntemi kullanılarak yaratılan eserlerin, şehrin mimari kimliğiyle olan ilişkisini tartışmaktır. Ek olarak Türkiye’de geçmiş dönemlerde görülen tarihselci üsluplarla günümüzde görülen tarihselci kamu mimarlığını karşılaştırmak amaçlanırken ayrıca “Kütahya ili Merkez ilçesinde tarihsiciliğin mimaride bir gelenek haline geldiği” hipotezine cevap aranmaktadır.

1.2 Kapsam

Çalışma alanı, Kütahya ili Merkez ilçesi olarak belirlenmiştir. Alanda tarihsici olarak nitelendirilebilecek çeşitli türlerden mimarlık örnekleri bulunsa da kayda değer yapı stokunun kamu yapıları özelinde olduğu görüldüğünden çalışma konusunu kamu yapıları oluşturmaktadır. Kütahya/ Merkez’de bulunan ve özellikle 1990 yılından günümüze kadar olan dönemde tasarlanarak inşa edilen kamu yapıları (devlet eliyle yapılan ve kamuya hizmet eden) ile halen inşası süren kamu yapıları değerlendirmeye alınmış ve cephe özellikleri irdelenmiştir. Tarihsici özellikler barındıran yapılar belirlenerek analiz edilmiştir.

Yapıların tarihsici öğelerinin çoğunlukla cephelerde yer alması nedeniyle değerlendirilen yapıların iç mekanları kapsam dışı bırakılmıştır. Ayrıca çalışma konusu olan kamu yapılarının anıtsallık özellikleri barındırması ve yapı ömürleri boyunca şehrin mimari kimliğini etkilemeleri dolayısıyla cephesel özelliklerinin incelenmesi ana konu olarak seçilmiştir.

Çalışma alanının Kütahya/ Merkez olarak seçilmesinde, alanda bulunan (1990’dan sonra üretilen) kamu yapılarının tarihsiciliği bağlamında kapsamlı bir çalışmanın olmaması etkili olmuştur. Belirtilen yıllar öncesinde inşa edilen kamu yapıları ile kent içinde yer alan tarihselci tasarım yaklaşımıyla üretilmiş çeşitli türlerdeki diğer yapılar da bu tez çalışması kapsamında değerlendirilmiş ve çalışmanın asıl konusu olan son dönem tarihsici kamu yapılarını analiz etmede, şehir özelinde bir perspektif kazandırmak amacıyla yüzeysel olarak konu edilmiştir. Belirlenen kapsamın 1990 yılından günümüze kadar üretilen yapılarla sınırlı olmasının nedeni, tarihsici örneklerin 1990’lı yıllarda faaliyete geçen Dumlupınar Üniversitesi bünyesindeki yapılar ve özellikle 2000’ler sonrası üretilen kamu hizmet binaları ile artış göstermesidir.

1.3 Yöntem

Konu ile ilgili temel kavramlar irdelenmiş ve uygun tanımlamalar saptanmaya çalışılmıştır. Literatür araştırmasının ardından, çalışma kapsamındaki kamu yapıları taranarak yapıların tanıtım fişleri ve katalog oluşturulmuştur (Ek A). Tarihselci tasarım tercihi ile uygulanmış yapılarda en çok taklit edilen dönemler ve bu dönemlerin bilinen özgün biçimsel özellikleri ile mimari öğeleri hakkında araştırmalar yapılmıştır. Dönemler, analiz tablolarında

kategori başlıkları olarak kullanılmış ve tarihsici yapılardaki mimari öğeler ilgili bölümlere yerleştirilerek analizler gerçekleştirilmiştir.

İncelemeye konu olan yapılar hakkında, bilimsel araştırmalar, resmî kurumlar, basın demeçleri, gazete, internet sayfaları, faaliyet raporları vb. kaynaklardan veriler toplanmıştır. Belirlenen yapıların cepheleri yerinde incelenmiş ve detaylı olarak fotoğraflanmıştır.

Çalışmada, görsel veriler üzerinden biçimsel/ cephesel değerlendirme ve karşılaştırma yöntemi kullanılmıştır. Yapı görselleri analiz fişlerine eklenmiş, yapı ile ilgili bilgilerin yer aldığı bu analiz fişlerinde binaların hangi mimari öğelerinin hangi mimari döneme/dönemlere veya yerel mimariye atıfta bulunduğu (Klasik Antik Dönem, Selçuklu Dönemi, Osmanlı Dönemi, I. Ulusal Mimarlık Dönemi, II. Ulusal Mimarlık Dönemi, Özgün Yerel Mimari) tablolara işlenerek, mevcut yapı öğeleri ile öykünülen/ kopya edilen/ taklit edilen tarihsel mimari öğelerin ilişkisi ortaya konulmuştur. Yapımı süren mimari yapıların değerlendirilmesi mevcut inşaat uygulamaları ve çeşitli kurumlar tarafından yayımlanan proje- maket görselleri üzerinden yapılmıştır. Çalışma kapsamında değerlendirilen yapılar ile ilgili görsel analiz unsurlarının dışında kalan tüm araştırma verileri, yapı başlıkları altında verilen değerlendirme bölümlerinde incelemelere entegre edilmiştir.

İncelemeler kapsamında hazırlanan analiz fişleri ve katalog yorumlanıp değerlendirilerek tablolar oluşturulmuş, elde edilen istatistiksel veriler grafiklerle ifade edilmiştir. Literatür araştırmaları ve elde edilen verilerden hareketle Kütahya/ Merkez'de bulunan kamu yapılarının tarihsiciliği özelinde saptamalar yapılmış ve çalışma sonuçlandırılmıştır.

2. GENEL BİLGİLER

Tezin bu bölümünde, çalışmanın temelini oluşturan kavramların (tarihselcilik, tarihsicilik, kamu yapısı, kopya, taklit, sembol vb.) tanımlarına yer verilmekte, ardından günümüzde oluşan tarihsici yapıların referans aldığı dönemler hakkında genel bilgilere değinilmektedir. İlgili dönemlerden çalışmaya temel oluşturacak örnekler de bu bölümde yer almaktadır. Ayrıca tarihselci ya da bu çalışmada kabul edilen ifadeyle tarihsici kamu yapıları ile ilgili literatüre katkıda bulunan çalışmalar ve Türkiye’de bulunan tarihsici / tarihselci yaklaşım ile oluşturulan son dönem mimarlık örnekleri bu bölümün kapsamı içerisinde bulunmaktadır.

2.1 Kavramların Tanımları

Tarihselcilik ve tarihsicilik kavramları çalışmaya konu olan yapıların incelenme ve nitelenmesinde temel bir noktayı oluşturmaktadır. Çalışma bu kavramların anlam ve kabullerinin irdelenmesinden hareketle ortaya çıkmıştır.

Karl Popper’in 20. yy. başında yazmış olduğu “ *The Poverty of Historicism*” kitabının 1998’de “*Tarihselciliğin Sefaleti*” olarak çevrilirken 2008 yılındaki ikinci çevirisinde “*Tarihsiciliğin Sefaleti*” ifadesinin yer almasından hareketle, Gurallar (2015) çalışmasında “**tarihselcilik**” ve “**tarihsicilik**” kavramlarının geçmişten bugüne sosyal bilimler ve mimarlık düzleminde nasıl kullanıldığı hakkında, İngilizce, Fransızca ve Almanca dillerindeki kullanımları ile ilgili bir çerçeve çizmiş, mimarlık literatüründe bu iki terimin birbirinden ayrılan iki durumu niteleyebileceğini ya da tanımlayabileceğini öne sürmüştür. Tarihselcilik kavramının birden fazla tanıma sahip olarak çeşitli yazarlar tarafından farklı algılanıyor olması, mimarlık literatürüne “**tarihsicilik**” kavramının önerilmesinde altyapı oluşturmaktadır (Gurallar, 2015).

Historisizm (historicism), kelimesi sözlük tanımlarında: 1. Tarihin kıymetli bir nitelik olduğunu kabul eden teori; 2. Mimarlıktaki gibi gelenekleşmiş biçim ve öğelerden yararlanılmasıyla oluşturulmuş tarz/ stil, olarak görülmektedir (Merriam- Webster, t.y.).

Hasol (2009) ise **historisizm**’i (**tarihselcilik**) mimarlık alanında geçmiş dönem mimari üslupların kullanımının prensip olarak kabul edildiği, tarihi öğeleri esas alan üslup olarak tanımlamıştır.

“**Tarihsicilik**” ifadesinin, Türkçe mimarlık literatürüne katılımı, Ali Cengizkan’ın, Alan Colquhoun adlı yazara ait olan “Mimari Eleştiri Yazıları” kitabının çevirisinde “**historisizm**”i “**tarihselcilik**” ifadesinin yerine “**tarihsicilik**” kelimesini seçerek çevirmesiyle gerçekleşmiş ancak çevrilen eser incelendiğinde bu kullanımın sebebinin Türkçe önsözün yazarı Sibel Bozdoğan ve çevirmen Ali Cengizkan tarafından belirtilmediği görülmekte, Colquhoun’un eserinde ise “**tarihsicilik**” kavramının birçok kullanımı olduğundan ve bir sınırlama, tanımlama ya da kategorizasyona ihtiyaç duyulduğundan bahsederken bu sözcüğün eklektiklikle aynı anlamda kullanılmasına karşı çıkmasından öte, tarihselcilik ile tarihsicilik arasındaki terim tercihinin yönelik bir yorum getirmemiştir (Colquhoun, 1990; Colquhoun 1996; Gurallar 2015).

Tanyeli’nin (2005) **tarihselcilik** için tanımlarından ilki zamanla ilintili olma yönelimi ikincisi ise biçim üretme davranışdır. Bozdoğan (2002), Tanyeli (2005) ile aynı doğrultuda bir yaklaşımla, tarihselciliğin, biçim ve zamanla ilintili olma meselesi bağlamında bir bütün olduğunu alt bir başlığa ayırmadan değerlendirmektedir. Tarihselciliğin geniş bir anlam içeriğine sahip olduğu ve farklı yazarların farklı değerlendirmeleri olduğu anlaşılmaktadır. Gurallar (2015), literatürde **tarihselcilik** ifadesi yerine direkt Türkçe telaffuzu olarak “**historisizm**” kelimesinin de kullanıldığını saptamış ve kavramın içinde özel bir yer kapsayan biçim kopyacılığını, tarihsel taklitçi yaklaşımı ifade eden durum için literatüre tarihselcilik yerine, Özlem’in (1999) açıklamasına referans vererek, Almandaki “**historismus- historisismus**” örneğinin indirgemeci tavrı belirten ve olumsuzluğu ifade eden durumundan da hareketle, Türkçedeki -sı/ -si ekiyle oluşturulmuş “**tarihsicilik**” kelimesinin kullanımını, -sı/ -si ekinin içinde barındırdığı olumsuz söylem ve benzeştirici durum ile bütünleyerek önermekte, bu kullanım sayesinde kapsamlı bir alanı tanımlayan tarihselcilik kavramının içinde karmaşılaşan ve farklı algılanan durumları açıklığa kavuşturmayı amaçlamıştır. Nihayetinde buradan hareketle “**tarihsici**” ifadesinin tarihin içinde fakat çağıyla ilişkili olamayan, “**-mış gibi**”, “**yapmacık**”, “**sahte**”, “**taklitçi**”, “**öykünmeci**”, “**kopyacı**”, “**aktarmacı**”, “**tekrarcı**”, “**canlandırmacı**”, “**pastiş**” bir anlam taşıyan yapısı görülmekte ve bünyesindeki eleştirel bakış açısı ayırt edilmektedir.

Taklit, belirli bir emsale benzemeye veya benzetmeye çalışma, öykünme olarak ifade edilmekte; **sahte**, bir şeyin esas olanına öykünerek yapılan sahici olmayan, yapmacık şeklinde tanımlanmakta; **kopya**, asıl olanın tezatı, klon, saklı biçimde nemalanma ve taklit

şeklinde açıklanmaktadır (Türk Dil Kurumu, t.y.). Bu tanımlar incelendiğinde anlamlarındaki yakınlık, birbirine içkinlik izlenirken **canlandırmacı** kavramının geçmiş zamandan biçimsel aktarma yaparak bugüne yansıtmada bulunmayı tarif ettiği, dolayısıyla geçmişin biçimsel ve eylemsel tekrarı olduğu, **aktarmacı**, **tekrarcı** ifadelerini de karşıladığı ve içerisinde barındırdığı görülmektedir.

Çalışmada konu edilen “**Tarihsici Kamu Yapıları**” ifadesindeki “**kamu**” kelimesi “halk” ve “bütün” anlamlarına gelse de bu kavramın anlamının değiştiği, ilk verilen anlamının eskidiği, artık kamu ifadesinin halkın hizmetinde görevli devlet birimlerinin tamamı ve vatandaşlar anlamı taşıdığı görülürken, bu kavramın değişik kullanımlarına göre anlamsal farklılıklara açık olduğu izlenmektedir (Türk Dil Kurumu, t.y.; Gurallar, 2009).

Kamu ifadesinden türeyen **kamusal alan**, **kamu yapısı**, **kamu binası** gibi kavramlarda bir anlam farklılığı oluşmakla birlikte, çözümleme, “**aidiyet/mülkiyet ve erişilebilirlik**” kavramları yörüngesinde ortaya çıkmış; **kamusal alan**, mülkiyetinden bağımsız halkın erişebildiği alanı tanımlamakta, **kamu binası** ya da **kamu yapısı** ise resmi binaları, halka yani esas kamuya ait ancak halkın idare görevini teslim ettiği güç olan devletin idare ettiği ve erişilebilirliğin her durumda aranmadığı (güvenlik, emniyet vb. konularla ilgilenen kurumların tedbiri olarak) yapıları ifade etmektedir (Habermas, 1999; Gurallar, 2009). Bu çalışmada kullanılan **kamu yapısı** söylemi de halkın kendini yönetme gücünü teslim ettiği devletin, devlet gücüyle inşa ettiği ve halka, erişilebilirliğinden bağımsız, hizmet verdiği yapıları tanımlamaktadır.

Tarihsici yapılar değerlendirilirken kapsamın içinde kalan bir diğer kavram ise “**sembol**”dür. **Sembol**; simge, amblem, sancak, işaret, im, iz, timsal gibi kelimelerin eş anlamlısı olarak görülmekte ve daha genel bir niteliği veya halin temsilini sağlayan şey/ nesne/ olay olarak, ayrıca duyuşal biçimde anlatılamayan bir şey veya durumu işaret eden somut nesne; **sembolizm** ise “simgecilik” olarak karşımıza çıkmaktadır (Türk Dil Kurumu, t.y.; Merriam- Webster, t.y.; Cambridge, t.y.).

Kavramların tanımları incelendiğinde tarihsiciliğin, çeşitli dönemlerdeki yapı unsurlarını taklit etmesi, kopyalaması yönüyle, sözü edilen yapı unsurlarının da gerek günümüzde gerek alıntı yapılan dönemde bir anlamı simgelediği göz önünde bulundurulduğunda, tarihsicilik, seçmeci bir sembolizm olarak ifade edilebilir.

2.2 Tarihsici Yapıların Referans Aldığı Mimari Dönemler ve Özellikleri

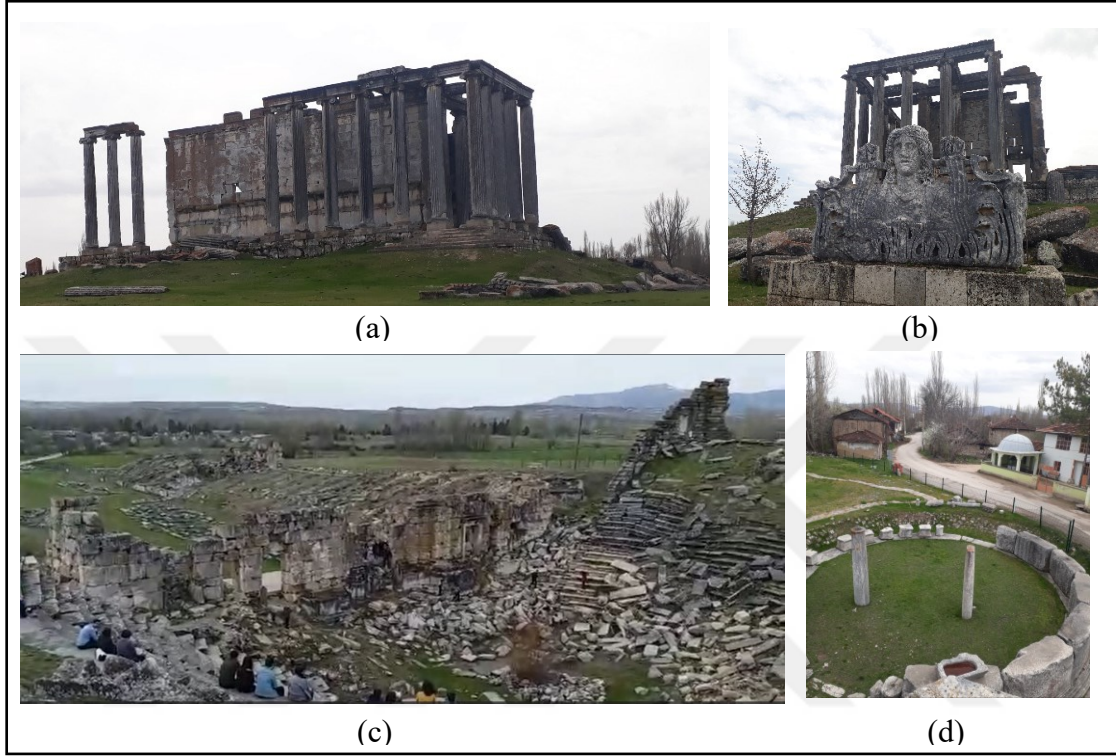
Tezin bu bölümünde, çalışmanın ana konusundan hareketle, analiz bölümündeki karşılaştırmalı değerlendirmelere destek olması amacıyla tarihsici kamu yapılarının referans aldığı dönem ve üslupların genel çerçevesine ve mimari örneklerine yer verilecektir. Mimarlık tarih boyunca biçimsel olarak tekrarlanarak üretilen, canlandırmacılık ve tarihselciliğin dönemsel olarak tekrarlandığı bir pratik olarak günümüze gelmiştir (Şekil 2.1). Son yıllarda, etkisi özellikle kamu yapılarında görülen tarihsici tasarım yaklaşımı, belirli bir döneme veya üsluba ait yapı, yapı elemanları veya bezeme unsurlarının bir kısmı ya da tamamının çeşitli oranlarda kopyalanması ile veyahut bir stilizasyona tabi tutulmasıyla yeni yapı tasarımlarına etki etmektedir. Bilinen neoklasik, canlandırmacı ve eklektik akımlar gibi, Türkiye’de son yıllarda görülen tarihsici üslup da bulunduğu coğrafya ve medeniyetlerin tarihine yaslanmakta, özellikle Selçuklu Dönemi mimarisi ile onun mirasçısı ve devamı niteliğindeki Osmanlı Dönemi mimarisini, ayrıca aynı coğrafyada etkileşim halinde bulunan Antik Dönem mimarisini canlandırmacı ve seçmeci bir yaklaşımla taklit etmektedir (Eyice, 1973). Geniş bir tarihi düzlemde ve coğrafyada birbiri üzerine eklemlenerek olgunlaşan mimari miras, yapılar ve elemanları üzerindeki aidiyet bağlamında karmaşık bir vaziyet teşkil etse de tarihsici yapıların referanslarını genel bir perspektifte ortaya koyduğu söylenebilir. Tarihsici tasarım yaklaşımını benimsemiş tasarımcıların yapılarında Klasik Antik Dönem (Antik Yunan ve Antik Roma), Selçuklu Dönemi, Osmanlı Dönemi, I. Ulusal Mimari Dönemi ve II. Ulusal Mimari Dönemi sıklıkla taklit edilmektedir.

Canlandırmacı – Tarihselci – Seçmeci Üsluplar ve Tarihleri	
Romanesk Dönem	10. yy. (Avrupa)
Rönesans Dönemi	15. yy. (Avrupa)
Neoklasik Dönem	18. yy. (Avrupa)
Oryantalizm	17-18. yy. (Avrupa)
Neogotik- Neobarok- Neoromanesk (Rundbogenstil)	19. yy. (Avrupa)
Postmodernizm	20. yy. (Amerika- Avrupa)
Çağdaş Klasizm	20. yy. (Avrupa)
I. Ulusal Mimarlık Dönemi (Milli Mimari Rönesansı)	20. yy. (1908-1931) (Osmanlı – Türkiye)
II. Ulusal Mimarlık Dönemi	20. yy. (1940-1950) (Türkiye)

Şekil 2.1: Tarihselci- canlandırmacı dönemler.

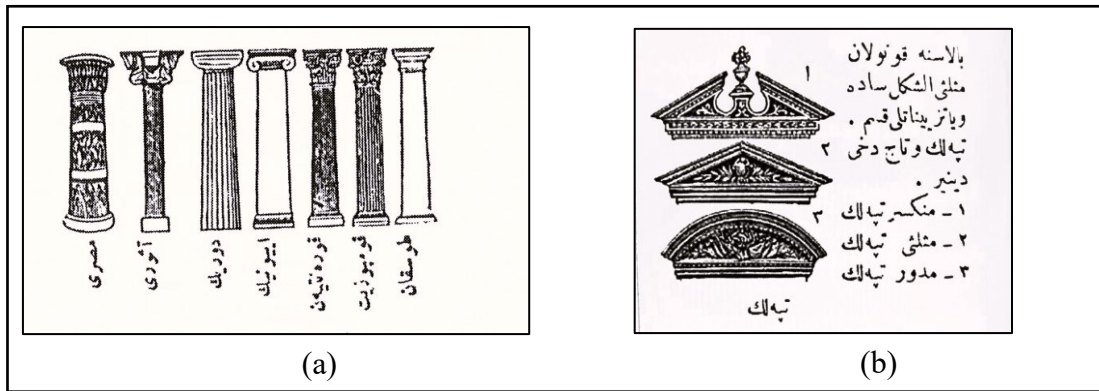
Bu dönemlerden ilki olan, M.Ö. 9.yy. ile M.S.4. yy. arasında iç içe geçmiş Antik Yunan ve Antik Roma medeniyetlerini barındıran Klasik Antik Dönem; villa, agora, tiyatro, tapınak vb. yapıların üretildiği özgün yapı ve yapı elemanlarının ortaya çıktığı bir dönem olarak,

günümüze dek birçok canlandırmacı üsluba referans olduğu gibi Türkiye’de 20. yy. sonu ile 21. yy. başında görülen tarihsici yaklaşıma da referans olmaktadır (Monnier, 1994). Aizanoi Antik Kenti’nde bulunan Zeus Tapınağı (M.S. 2. yy.), Tiyatro- Stadion Yapı Kompleksi (M.S. 3. yy. ve Borsa (Macellum- M.S. 3. yy.) yapıları Anadolu’daki Klasik Antik Dönem mimari eserlerinden birkaçıdır (Şekil 2.2) (Dumlupınar Üniversitesi, 2023).

Şekil 2.2: Kütahya’da klasik Antik Dönem Yapıları a) ve b) Aizanoi Zeus Tapınağı, c) Tiyatro – Stadion, d) Borsa (Macellum) (Kişisel arşiv, 2019).

Bu dönemden, en sık taklit edilen yapı elemanları kubbe, tonoz, kemer, farklı düzenlerdeki sütun, alınlık ve detay süslemeleridir (Şekil 2.3).

Şekil 2.3: Taklit edilen yapı elemanları a) Sütun tipleri (Soldan sağa, Mısri, Asuri, Dorik, İyonik, Korentiyen, Kompozit, Toskan), b) Alınlık- tepelik tipleri (Üstten alta, münkesir(kırıklı), müsellesi (üçgen), müdevver(dairesel)).(Celal Esad Arseven (Çeviri: Şeyda Alpay), 1908).

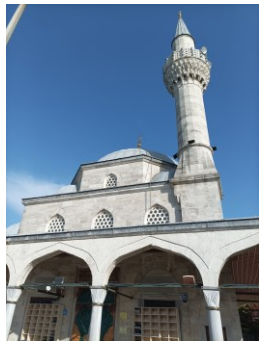
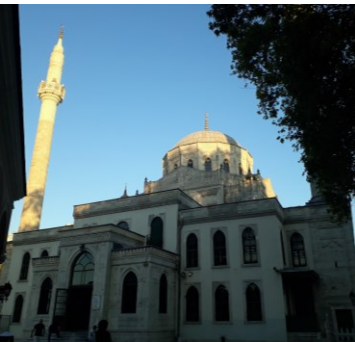
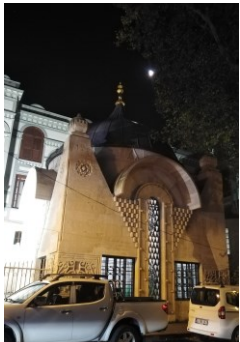
Ülkemizde görülen tarihselci mimarlık yaklaşımlarının referanslarının bir diğer kaynağı, uzun zamana yayılan varlıkları ile Selçuklu ve Osmanlı Dönemleridir. Orta Asya Türk mimarisi ile Erken Devir İslam mimarisi üzerine gelişimini sürdürerek 11. yy.dan itibaren Anadolu coğrafyasına hâkim olan Selçuklu mimarlığı, sınırların ve devletlerin sürekli değişkenlik gösterdiği bir süreç içerisinde Osmanlı Devleti'ne bir mimari kültür ve altyapı teşkil etmekte, kimi zaman anonimleşen kimi zaman özelleşen mimari yapı elemanlarının temelini oluşturmaktadır (Gülgen, 2012).

Osmanlıların 13. yy.daki kuruluşunun öncesinde aynı coğrafyada hüküm süren, Hititler, Frigler, Lidyalılar, Persler, Romalılar ve nihayetinde Selçuklular ile Moğolların da Osmanlıların mimarilerinin gelişiminde (yapısal elemanları, inşa teknikleri ve süsleme sanatları ile) etkisinin bulunduğu, her birinin teknik ve üslupsal etkisini ayırt etmek güç olsa da, göz önünde bulundurulması gereken bir olgudur (Chusid, 2001, s.9).

Selçuklu Dönemi'nde inşa edilen kervansaray, köprü, kümbet, türbe, medrese, darüşşifa, tekke, zaviye, saray, cami, mescit ve hamam yapıları; mekânsal organizasyon, kullanılan yapı elemanları, üslup ve süsleme sanatları bağlamında gelişim ve değişim göstererek Osmanlı Dönemi'nde de inşa edilmiştir (Kuban, 2007; Karpuz, 2009). Bu yapılarda dönemlere göre çeşitleri değişmekle birlikte; kemer, kubbe, revak, sütun, başlık, mukarnas, taç kapı, geometrik bezeme, çini bezeme vb. görülmektedir. Selçuklu ve Osmanlı, hakimiyetleri altındaki bölgelerin yerel mimarisinden ve etkileşimde bulundukları medeniyetlerden etkilenmiş; varlıkları boyunca teknik gelişimlerini sürdürerek, bağlama göre değişkenlik gösteren üsluplarda çeşitli işlevlerde mimari eserler meydana getirmiştir (Tablo 2.1).

Geniş devlet sınırlarıyla bir hakimiyet/ egemenlik alanını tanılayan Selçuklu mimarisi ile Osmanlı mimarisi, zengin bir mimari miras teşkil etmektedir (Kuban, 2007). Osmanlı'nın son döneminde başlayıp Erken Cumhuriyet Dönemi'nde sonlanan Birinci Ulusal Mimarlık Dönemi'ne de referans olan bu mimari miras günümüzde görülen tarihsici yaklaşımın da taklit ettiği mimari öğelerin kaynağını oluşturmaktadır ve bu tarihsici yaklaşımın içerisinde barındırdığı seçmeci tutum, referans olarak kabul edilen özellikle Selçuklu ve Osmanlı Dönemi mimarilerinin sözü edilen oluşum temelini çok uluslu ve değişken olmasıyla açıklanabilmektedir.

Tablo 2.1: Selçuklu ve Osmanlı Dönemi mimari yapılarından örnekler (Kişisel arşiv).

Selçuklu Dönemi Eserlerinden Örnekler			
			
Diyarbakır Ulu Camii (11. yy.)	Tokat Gök Medrese (13. yy.)	Antalya Yivli Minare (13. yy.)	Tokat Ali Tusi Türbesi (13. yy.)
Osmanlı Dönemi Eserlerinden Örnekler			
			
Yeşil Türbe - Yeşil Cami-Yeşil Medrese – (Bursa 15. yy.)			
			
Döğerkervansarayı (15. yy.)	Diyarbakır Hasan Paşa Hanı (16. yy.)	Kütahya Balıklı Hamamı (16. yy.)	
			
Şemsi Paşa Camii (İstanbul 16. yy.)	Büyük Mecidiye Camii (İstanbul 19. yy.)	Pertevniyal Sultan Camii (İstanbul 19. yy.)	Şeyh Zafir Türbesi (İstanbul 19. yy.)

Günümüzde özellikle kamu mimarisinde referans verilen dönem ve üsluplardan biri olan Birinci Ulusal Mimarlık Dönemi, diğer adıyla Milli Mimari Rönesansı, Yeni Türk Üslubu ya da Neoklasik Türk Üslubu şeklinde de anılmakta, Osmanlı'nın son dönemi ile Erken Cumhuriyet Döneminde, milliyetçilik ideolojilerinin revaçta ve yükselişte olduğu II. Meşrutiyet'in 1908'de ilanını takip eden süreçte 1931 yılına kadar sürmüş, özellikle kendisini kamu yapılarında göstermiş, ilhamını klasik Osmanlı ve Selçuklu mimarlığından alan diriltmeci, canlandırmacı, öykünmeci, stilize, seçmeci bir mimari tarz ve dönem olarak ifade edilebilir (Hasol, 2017).

İnşa edilen binalarda dönemin modern mimari teknolojik imkanlarını Osmanlı ve Selçuklu mimari öğeleri ile harmanlayan ve hem Türk hem İslam mimarlığını temsil etmede etkili olmuş bu üslup, zamanla ilişkiselliği ve canlandırmacı, diriltmeci niteliğiyle tarihselci; yeni bir milli mimari oluşturma, tarihe ve değişime gösterilen tutum bakımından da modern bir hareket olarak değerlendirilmektedir (Bozdoğan, 2002). Yirminci yüzyıl başında Mimar Vedat Bey, Mimar Kemaleddin Bey ve Giulio Mongeri'nin öncülüğünde, 19. yy.da Avrupa'da yayılmakta olan neo üsluplara ve Osmanlı'daki seçmeciliğin getirdiği karmaşaya bir cevap niteliğinde ortaya koyulan Milli Mimari Rönesansı, temellerini 19. yy. sonlarında yazılmış *Usul-i Mimari-yi Osmani*'den almış, birçok mimarın benimsediği bir üslup haline gelmiştir (Bozdoğan, 2002). Birinci Ulusal Mimari olarak adlandırılan bu dönemin Avrupa'da 19. yy. sonu ile 20. yy. başında görülen Oryantalizm ile benzerlik gösterdiği, Zaherl Böcek Tozu Fabrikası (Viyana), Yenice Sigara Fabrikası (Dresden) örnekleri incelendiğinde görülmektedir (Batur, 1996). Batı'daki bu cephe odaklı eklektik egzotik akıma paralelliğine karşın, Birinci Ulusal Mimarlık Dönemi, Osmanlı'nın son döneminde ve Erken Cumhuriyet Dönemi'nde bir öze/ içe dönüş olarak görülerek "Milli" olarak değerlendirilmiştir.

Bu dönemde inşa edilen yapılara, Ankara Palas (Mimarı: Vedat Tek ve Mimar Kemaleddin), I. TBMM Binası (Mimarı: Hafi Bey), II. TBMM Binası (Mimarı: Vedat Tek), Etnoğrafya Müzesi (Mimarı: Arif Hikmet Koyunoğlu), Ankara Türk Ocağı (Mimarı: Arif Hikmet Koyunoğlu) ve Ankara Ziraat Bankası (Mimarı: Giulio Mongeri), Osmanlı Bankası (Mimarı: Giulio Mongeri), Tekel Başmüdürlük Binası (Mimarı: Giulio Mongeri), Ankara İş Bankası (Mimarı: Giulio Mongeri), İkinci Vakıf Apartmanı (Mimarı: Kemaleddin Bey), Eski Hariciye Vekaleti (Mimarı: Arif Hikmet Koyunoğlu) ve Maliye Vekaleti Binası (Mimarı: Yahya Ahmet) örnek gösterilebilir (Tablo 2.2).

Tablo 2.2: Ankara’da Bulunan Birinci Ulusal Mimarlık Dönemi yapıları (Kişisel arşiv).

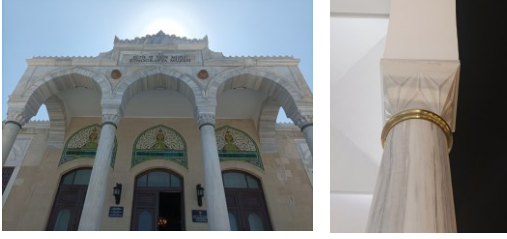
 Ankara Palas	 Ankara- Osmanlı Bankası
 I. Meclis Binası	 Tekel Başmüdürlüğü
 II. Meclis Binası	 Ankara- İş Bankası
 Etnoğrafya Müzesi	 II. Vakıf Apartmanı
 Ankara Türk Ocağı	 Eski Hariciye Vekaleti
 Ankara – Ziraat Bankası	 Maliye Vekaleti

Birinci Ulusal Mimarlık Dönemi yapılarında, beşik kemerler, sivri kemerler, basık kemerler, yarımküre ve soğan kubbeler (işlevsel/ sahte), taç kapılar, mukarnaslar, mukarnaslı kornişler, çini panolar, baklavalı sütunlar, geometrik bezemeler, bordürler, ajur süslemeli balkonlar, altları ahşap işçilikli geniş saçaklar, ahşap payandalar, işlemeli tepelikler, rozetler vb. yapı elemanları ile süsleme teknikleri görülmekte (Tablo 2.3), katlara özgü farklı tip pencere kullanımı ve kimi yapılarda taş duvar görünümlü sıva işçiliği dikkat çekerken, simetri ve anıtsallık ön planda tutulmaktadır (Yaldız ve Parlak, 2018).

Tablo 2.3: Birinci Ulusal Mimarlık Dönemi yapıları – Cephe detay görselleri (Kişisel arşiv).

 Ankara Palas	 Ankara- Osmanlı Bankası
 I. Meclis Binası	 Tekel Başmüdürlüğü
 II. Meclis Binası	 Ankara- İş Bankası

Tablo 2.3 (devam)

 Etnoğrafya Müzesi	 II. Vakıf Apartmanı
 Ankara Türk Ocağı	 Eski Hariciye Vekaleti
 Ankara – Ziraat Bankası	 Maliye Vekaleti

Günümüz kamu yapılarının tasarımında tarihselci yaklaşımını besleyen bir diğer dönem olan İkinci Ulusal Mimarlık Dönemi (diğer adıyla Milli Mimari), erken örneklerini 1930'ların sonunda göstermekle birlikte, etkinliğini 1940 – 1950 yılları arasında, Sedat Hakkı Eldem öncülüğünde, Emin Onat, Orhan Arda, Rüknettin Güney, Doğan Erginbaş, İsmail Utkular, Feridun Kip, Paul Bonatz, Ernst Egli, M. Elsaesser gibi Türk ve yabancı mimarların birlikte dahil olduğu, yerel mimariden ve tarihsel dönemlerden referanslar alarak gelişim gösteren, özünde milliyetçi ve tarihselci yaklaşım benimseyen bir üslubu ifade etmektedir (Tablo 2.4) (Sözen ve Tapan, 1973).

Tablo 2.4: II. Ulusal Mimarlık Dönemi yapılarından örnekler (Çalıköğlu; Özsoyer; Bektaş; Kişisel arşiv).

İkinci Ulusal Mimarlık Dönemi Eserleri ve Mimarları

Anıtkabir (Emin Onat, Orhan Arda)

Çanakkale Şehitler Anıtı
(Feridun Kip, Doğan Erginbaş, İsmail Utkular)
(Kaynak: M. Erem Çalıköğlu)

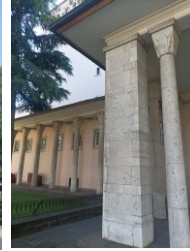
İstanbul Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi
(Sedat Hakkı Eldem, Emin Onat) (Kaynak: D. Z. Özsoyer)

Taşlık Şark Kahvesi (Sedat Hakkı Eldem)
(Kaynak: Cengiz Bektaş)

Şevki Balmumcu tasarımı olan Sergi Evi'nden Dönüştürülen Ankara Opera Binası (Paul Bonatz)

Milli Mimari'nin geç bir uygulaması (1955), Taşlık Şark Kahvesi'nin uyarlaması, İzmir Şark Kahvesi
(Rıza Aşkan, Doğan Tekeli)

II. Ulusal Mimarlık Dönemi'nin tarihselci yaklaşımı, I. Ulusal Mimarlık Dönemi ile anıtsallık, simetri, farklı dönem yapı elemanı taklitleri ile benzerlik gösterse de referanslarını Selçuklu ve Osmanlı Dönemi dini mabetlerinden çok, yerellikten ve geleneksel Türk evi mimarisinden almasıyla ayrılmaktadır. Farklı dönemlerde etkisini gösteren milliyetçi akımların güdümünde ortaya çıkan her iki akım da “döneminin moderni” ve “özgüne ulaşma çabası gösteren arayışlar” olarak görülse de nihai durumda biçim düzleminde sınırlı ve tarihselci olarak nitelendirilmektedir (Bozdoğan, 2002).

Etkilerini, milliyetçi ve içe dönük ideolojik bir altyapıyla özellikle kamu yapıları üzerinde göstermeleri, savaş ve sonrası dönemlere denk gelmeleriyle siyasi ve ekonomik olarak zor bir bağlamda yer almaları Birinci ve İkinci Ulusal Mimarlık Dönemlerinin ortak özellikleri arasındadır. 20. yy.'ın ilk yıllarından itibaren düzenlenen anıt yarışmalarına heykeltıraşların yanı sıra mimarların da katılması ile süregelen ve anıt ile mimarının bir arada kabul edilmesi özellikle kamu yapılarını bir ideolojik, tarihsel anlatı unsuruna dönüştürmüş ve mimarlık bir simge üretme eylemi olarak kullanılmıştır (Sözen, 1973). Bu yönleriyle Birinci ve İkinci Ulusal Mimarlık Dönemi günümüz kamu yapılarının tarihsici üretimlerine bir temel referans oluşturmaktadır. Günümüzdeki tarihsici üslup ile sözü edilen dönemler arasındaki üslup benzerliği temelinde geçmişi taklit etme ilkesinden dolayı oluşmaktadır. Tasarımlarda hedeflenen, taklit edilen direkt olarak Birinci ve İkinci Ulusal Mimarlık Dönemleri olmasa dahi benzerlik bir sonuç olarak ortaya çıkmaktadır.

2.3 Tarihsici / Tarihselci Kamu Yapıları ile İlgili Yapılan Çalışmalar

Farklı dönemlerde inşa edilen kamu yapıları birçok farklı disiplinden araştırmanın konusu olmakla birlikte mimarlık literatüründe geniş bir yer kapsamaktadır. Tezin bu bölümünde tarihsicilik/ tarihselcilik bağlamında yapılan çalışmalara, tarihsici/ tarihselci nitelendirmesine uygun kamu yapılarıyla ilgili araştırmalara değinilmektedir.

Çalışmanın “Kavram Tanımları” bölümünde de değinildiği gibi, Neşe Gurallar, *“Tarihselcilik-Tarihsicilik [Tarihselcilik]: Bir Mimarlık Terminoloji Tartışması ve 2000'ler Türkiye'sinde Tarihsici Mimarlık”* adlı makalesinde, *historicism/ historicizm/ tarihselcilik/ tarihsicilik* kavramlarının sosyal bilimlerde ve Türkçe mimarlık literatüründe kullanımlarıyla ilgili genel çerçeveyi aktararak literatürde, tarihselcilik kavramının içerisinde bir bölümü kaplayan tarihsel canlandırmacı, taklitçi, kopyacı, öykünmeci stilin *“tarihsicilik”* şeklinde tanımlanabileceğini, bu sayede tarihselcilik teriminin farklı

yorumları nedeniyle oluşan kavram karmaşasının önüne geçilebileceğini savunmakla birlikte; aynı çalışma içerisinde Türkiye’de son yıllarda başkent öncü konumunda olduğu ve çeşitli illerde görülen özellikle eklektik, tarihsel aktarımcı stille inşa edilmiş kamu yapılarına yer vererek tarihsici kavramının nitelendireceği, tanımlayacağı alanı vurgulamaktadır (Gurallar, 2015).

Literatürdeki bir diğer çalışmada, başkent olması dolayısıyla siyasi iktidarın mimari temsilinin güçlü bir örneğini teşkil eden Ankara kapsamında, kamu yapıları ve sivil mimari örnekler üzerinden bir tarihsicilik değerlendirilmesi yapılmış, tarihle ilişki kuran (tarihsel) bir şehir kimliği oluşturma denemesi şeklinde nitelendirilebilecek canlandırmacı, diriltmeci “Yeni Selçuklu ve Yeni Osmanlı” yönelimlerinin kent üzerindeki etkisi ele alınmış ve 2000’li yıllarda başkent Ankara’nın kent kimliği, moda ve iktidarın ideolojik tutumu bağlamında tartışılmaktadır (Ayaz Calap, 2014). Bu çalışmada dikkat çeken nokta, konu alınan dönemdeki tarihsici örneklerin büyük çoğunluğunu cephesi dönüştürülen binalar oluşturuyorken, yeni üretilen tarihsici kamu yapılarının azınlıkta olmasıdır. Ayaz Calap (2014), yönetimin ideolojisinin ve ortaya koyduğu temsil mimarlığının kamu yapıları dışında da halkın inşa ettiği yapıları etkilediğini, revaçta olan Selçuklu - Osmanlı canlandırmacılığı ile modanın bir aradalığı sonucunda diğer mimari akımlarla birleşerek eklektik sivil mimarlık ürünlerinin ortaya çıktığını saptamakta ve siyasi gücün ideolojik söylemi ve modanın meydana getirdiği tarihsici dokunun kent kimliğinin olumsuz yönde değişmesine, kent hafızasının silinmesine neden olduğu sonucunu ifade etmektedir.

Ayben Kaya, yüksek lisans tezi kapsamında kamu yapılarını ele alan bir başka yazar olarak Türkiye’deki “*adliye yapıları*” başlığını seçerek, tarihsel akış içerisindeki durumlarını incelemiş ve adliye yapılarını üzerlerindeki iktidar, erk, güç etkisini ve onlara bağlı olarak sembolizm ve ideoloji bağlamlarında değerlendirmeye almıştır (Kaya, 2016). Kamu yapılarının bir kolunu oluşturan adliye yapılarının inşasının son dönemde artış gösterdiğini ve güç sahibi yönetim unsurlarının iradesini bu mimari yapılar üzerinde gösterme eyleminin revaçta olduğunu tespit etmekle birlikte yapıların inceleme ve analizini “Simetri, vurgu, ölçek-oran” başlıkları altında gerçekleştirmiştir (Kaya, 2016). Tarihselci yaklaşımlarla ilgili dikkat çeken bir detayı vurgulayan Kaya (2016), konu edilen kamu yapılarının mimarlarıyla yaptığı mülakatta, yönetim veya işverenin tarihsel göndermeli stile olan muhafazakâr ve tutucu tutumunun gerek ihale yoluyla tasarlanıp inşa edilen adliye yapılarında gerekse yarışma usulüyle gerçekleştirilenlerde sahip olduğu etkiyi ve

mimari eserlere aktarımını ifade etmiş, bu iki kategoride oransal olarak farklar bulunsa da erkin etkisinin yadsınamaz olduğunu ortaya koymuştur. Kaya (2016) çalışmasının son bölümünde erkin gücünü sembolize etme amaçlı güttüğü ideolojik tutumu ve bu durum dolayısıyla ortaya çıkan yapıları eleştirmekte, mimari kimliği, özgünlüğü olamayan, kopyacı, taklitçi, Selçuklu ve Osmanlı canlandırmacısı adliye yapılarının kalıcılık yönünden modern ve geleneksel olanın nitelikli yorumlandığı yapılara kıyasla daha zayıf olduklarını öne sürmektedir.

Tarihsici kamu yapılarını ele alan çalışmalardan bir diğeri olan, Yıldız Kuyrukçu ve Çınar'a (2023) ait “‘*Tarihsici kent giriş kapılarının’ algısal değerlendirilmesi*” adlı makalede Türkiye’de son yıllarda sıklıkla görülen tarihselci tasarım yöntemiyle tasarlanıp inşa edilmiş kamu yapılarının bir kolu olan kent giriş kapıları incelenmiş, tarihsici ifadesiyle nitelendirilebilecek kent giriş kapılarının tespit edilmesi sonrasında yapıların uygulamasında tercih edilen tarihsel ya da bölgesel atıfların belirtildiği formal analizlerin gerçekleştirilmesi sonucunda çağdaş kent imgesini ve kimliğini yansıtmayan yapıların değerlendirilmesine yer verilmiştir. Yapıların tespit, analiz ve değerlendirme aşamasını takip eden algısal (estetik) değerlendirme kısmı ise soruların mimarlara ve mimar olmayan vatandaşlara ayrı şekilde yöneltildiği bir anket yöntemiyle gerçekleştirilirken, seçilen belirli sayıda yapının görselleri ve onların yanında estetik algıyı ölçebilecek çeşitli sayılardaki nitelik ikilileri arasına yedi aşamalı bir seçim tablosu yerleştirilerek, katılımcıların estetik tercihinin hangi niteliğe ne derece yakın olduğunun tanımlanmaya çalışıldığı araştırmada sonuç olarak mimarlar ile halkın estetik algı ve tercihlerinin karşıt olduğu, tarihsici yapılara olan sempatinin tasarım eğitimi alındığında azaldığı saptanırken gözlenen durumun literatürdeki diğer örneklerle paralel olduğu ifade edilmiştir (Yıldız Kuyrukçu & Çınar, 2023).

Onur Işıkoğlu ve Özeren’in (2020) çalışmaları ise kamu yapılarının bir bölümünü oluşturan üniversite giriş kapılarını konu edinmektedir. *21. Yüzyıl Türkiye’sinde Tarihsici Mimarlığın İzi: Üniversite Giriş (Nizamiye) Kapıları* başlıklı makalede, “tarihsici” kavramının irdelenmesinin ardından ülkedeki tarihsici kamu yapılarından örneklerle yer verildiği, özellikle son on beş sene içerisinde üretilen üniversite yerleşkelerinin giriş kapılarından tarihsici örneklerin tespit edilip incelendiği görülmekte ve bu incelemeler doğrultusunda yazarların, Selçuklu ve Osmanlı ile sınırlı kalmayan eklektik canlandırmacı tutumla üretilen bu yapılara, özgünlük, mimari kimliğe etki, bağlam ve çağ ile uyum

konusunda eleştiriler getirdiği, mimarlığın erkin ideolojik bir temsil platformu olarak kullanılmasından (özellikle tarihsici tasarım odaklı) vazgeçildiği takdirde özgün, kent yereli ile uyumlu ve politize olmamış, sembolik yerine işlevsel ve çağdaş yapıların üretilebileceğini savundukları izlenmektedir (Işıkoğlu ve Özeren, 2020). Ayrıca, Onur Işıkoğlu ve Özeren (2020) 21.yüzyıl mimarlığında yeni bir tarih yazımı olgusunun ortaya çıkmasına neden olan bu yapıların çeşitli bağlamlarda incelenmesini ve değerlendirilmesini önermekte, çalışmalarının bu noktaya destek oluşturduğunu ifade etmektedir.

Kuyrukçu'nun (2023) çalışması ise konu ve kapsam bakımından Onur Işıkoğlu ve Özeren'in (2020) çalışmaları ile benzerlik göstermekte; her iki çalışmada da tarihsici kamu yapıları arasından üniversite giriş (nizamiye) kapılarının inceleme konusu olarak belirlendiği görülmektedir. Kuyrukçu'nun (2023) biçimsel analizlerini gerçekleştirdiği on okula ait on iki giriş kapısı bulunmakta, bunlardan dördü Onur Işıkoğlu ve Özeren'in (2020) incelediği yapılar ile aynı olmakla birlikte biçimsel analizlerde, yapılardaki atıfların tespiti ve örneklerin direkt gösterimi bakımından daha detaylı bir ifade metodunun tercih edildiği izlenmektedir. *"Üniversite Giriş Kapılarında 'Tarihsici ve Popülist Yaklaşımlar'"* adlı çalışma modernizme ve onun getirdiği küresel monotonluk- tek tiplilik olgusuna karşıt bir stil olarak ortaya çıkan postmodernizmin günümüzde tarihsici tasarım tercihlerinin revaçta olmasıyla karşı çıktığı görüş ile aynı sonuca vardığını ve bölgelere has, özgün kimlikli yapılar yerine, belirtilmediği sürece yeri ve niteliği anlaşılamayan yapılar ürettiğini ortaya koymaktadır (Kuyrukçu, 2023). Yazar, incelediği yapılarda, mimari dönemlere yapılan atıflardan Selçuklu Dönemi'nin taklidinin (taç kapı, sivri kemer, geometrik süsleme vb. unsurlarla) öne çıktığını ancak seçmeci tutumun ve karmaşanın altını çizerek tasarım tercihlerinin yerel taklit ya da mimari dönemsel taklit olmalarının özgünlüğü, mimari kimliği olumlu yönde geliştirmemesi bağlamında eleştirel bir değerlendirme sunmaktadır (Kuyrukçu, 2023).

Yılmaz Çakmak ve Şahin (2018), çalışmalarında Selçuklu mimarisinde önemli bir yapı elemanı olarak karşımıza çıkan *'portal'/'taç kapı'*ları konu edinmiş, Konya ilindeki üç medreseyi portalleri odağında yapısal olarak inceledikten sonra bu yapıları referans olarak alan Konya ili kamu yapılarından örnekleri, medreselerin incelenmesinde kullandıkları yöntem ve kriterlerle değerlendirerek, taklit edilenler ile güncel uyarlamaların bir karşılaştırmasını yapmıştır. Selçuklu'ya ait çeşitli yapı/ cephe bölümlerinin günümüz yapılarında sıklıkla (direkt kopya, öykünme, uyarlama yolları aracılığıyla) kullanıldığı

görülmekte; özgün portallerin yapı içerisindeki yeri, mekânsal oluşumdaki belirleyiciliği ve morfolojik özelliklerinin detaylı olarak çözümlenmemesi ve analiz edilmemesi sonucunda, son dönemde gerçekleştirilen yapılarda bulunan taç kapı/ portallerin yalnızca bir cephe unsuru ve bezeme tercihi olarak yer aldığı izlenmektedir (Yılmaz Çakmak ve Şahin, 2018). Yılmaz Çakmak ve Şahin'in (2018) çalışmasında, taç kapıların Konya'da özellikle anıtsal nitelik barındıran kamusal yapılarda gözlenebildiği aktarılmakta, taç kapı ögesinin bu yapılarda kullanılma tercihinin portallerin geçmişten bugüne içinde barındırdığı güç ve ciddiyet sembolizasyonu olduğu ifade edilmektedir. Karşılaştırma ve değerlendirmeleri sonucunda yeni dönem yapıları ile Selçuklu medrese yapılarındaki portallerin işlevsel olarak benzer olduklarını ancak bezeme unsurlarının güçlü ifadesinin taş materyalinin işçilikli kullanımı yerine çeşitli geometrik formların minimize edilerek kullanılması yönüne evrildiği aktarılmakta ve yapılarda tercih edilen portallerin sonraki dönemlere aktarılmasında mühim düzlemin plan ve cephede ölçülü, oranlı bir aktarım ve adaptasyon olduğu öne sürülmektedir (Yılmaz Çakmak ve Şahin, 2018). Çalışma, Konya'daki tarihsici kamu yapılarını değerlendirmeye alırken, portaller özelinde, taklit unsuruna bir eleştiri getirmemekle birlikte orantılı ve uyumlu olanını teşvik etmektedir (Yılmaz Çakmak ve Şahin, 2018). Buradan hareketle, “geçmişten referanslar ile üretilen yeni yapılardaki mimari elemanların, planda ve cephede oranlarını korumanın kültürel/ tarihi/ mimari mirası aktarmada ve sürdürmede olumlu bir rol mü üstleneceği, aksi halde mimari kimliği, özgünlüğü nitelikli oluşamayan karmaşık yapı ve dönemler oluşmasına sebep mi olacağı” tartışma konusu haline gelmektedir.

Tarihselci kamu binalarını konu edinen diğer bir çalışma da Özkaynak'ın (2021) “*Kamu Binalarında Geleneksel Yapı Ögelerinin Sahte Tarihselcilik Uygulamalarına Konya Örnekleri Üzerinden Bir Eleştiri*” isimli makalesidir. Özkaynak (2021) çalışmasında özellikle tarihi çevrelerdeki yeni yapı inşasına yönelik kuramsal yaklaşımlara yer vermiş ve bu yaklaşımlardan kopyacı, taklitçi üslubun benimsendiği örnekler olan Konya ilinde bulunan on beş farklı kamu binasını, taklit ettikleri yapı veya yapı elemanlarını, atıfta bulundukları çeşitli üslupları tespit ederek incelemiş ve değerlendirmiştir. Taklitçi ve kopyacı tasarım yönteminin literatürdeki olumlu/ olumsuz kabullerine çalışmada yer veren yazar, mimarların yönelimleri, tarihi çevrelerde bulunan yönetmeliklerin etkisi gibi konulara yer vermiş, yapıların tasarımında işlevlerinin göz ardı edilerek istenen üsluba atıfta bulunan cephe kopyalarından başka bir ürün elde edilmediğini saptamaktadır (Özkaynak, 2021).

Özkaynak (2021) Konya ilindeki tarihselci tasarım yöntemiyle elde edilen çeşitli fonksiyonlardaki kamu yapılarını malzeme ve yapım metotları ile ele almış ve bir görsel incelemede bulunmuştur. Nihayetinde taklit oran ve yöntemleri ortaya koyulan çalışmada kamu binalarının nitelikli, kimlikli bir yapılaşma meydana getirmediği, kültürel miras ve mimari kimliğin sürekliliğinin sağlanmaya çalışılırken kimliksiz, süreksiz ve tanımsız bir yapılaşma olduğu ifade edilmekte; taklit başarısız bir şekilde yapıldığında atıfta bulunulan dönemin oranları bozulmuş estetik olmayan görüntülerinin ortaya çıktığı, taklit iyi yapıldığında ve yapı veya yapı öğeleri bire bir kopyalandığında ise dönemleri ve yapının değerini ayırt etmede sorun oluşturarak bir karmaşaya ve asıl olanın değerinin azalmasına neden olacağı belirtilmektedir (Özkaynak, 2021). Yazar sonuç olarak, tarihselci yaklaşımla, günümüzde geçmiş dönem biçimleriyle yapı üretmenin teknolojik gelişimin reddi ve nitelikli kimlik ile süreklilik arz eden yapı tasarımı konusunun basite indirgendığını ileri sürmekte; bahsedilen taklit yönteminin terk edilmesi gerektiği ve bunun hem halkın hem de tasarımcıların bu yönde eğitimiyle, konunun uzmanlarının çalışmalarıyla desteklenmesi gerektiğini savunmaktadır (Özkaynak, 2021). Şehirlerdeki mevcut mimari mirasın fazla oluşunun ya da sürmekte olan kültürel etkinin bir sonucu olarak tarihsiciliğin konu edildiği çalışmalarda Konya ilinin öne çıktığı görülmektedir. Taşkiran (2022) da Konya ilini çalışma alanı olarak belirlemiş ve Türkiye’deki kamusal binaların son dönemde revaçta olan tarihsiciliğini örneklerle açıklayarak, Konya ilinde bulunan çeşitli işlevlerdeki kamu binaların tarihsici yönlerini belirtmekte; sonuç olarak ortaya konulan mimari yapıların, şehrin mimari kimliğine, özgünlüğüne negatif yönde etkiye bulunduğunu değerlendirmekte ve ideolojinin mimari üzerindeki etkisini eleştirmektedir. Sözü edilen çalışma literatürdeki çalışmalarla paralellik göstermekte ve sonuçta benzer noktalara değinmektedir.

Cebecioğlu (2020) tarihsici mimarlığı eleştirel düzlemde ele almış, son yıllarda ortaya çıkan ve sayıları giderek artan tarihsici yapıların “alımlanması” üzerine mimar ve mimar olmayan katılımcılar ile anket çalışması yaparak tarihsici ürünlerin mimarlar tarafından beğenilmediğini, eleştirildiğini; mimar olmayan katılımcılar tarafından ise beğenildiğini; ayrıca yaşın artışının beğeni ile doğru orantılı artış gösterdiğini tespit etmiştir. Çalışmada, mimar ve mimar olmayan katılımcılar tarafından; son dönemde üretilen tarihsici yapılara kıyasla taklit edilen mimari yapıların daha çok beğenildiği ifade edilmekte ve bu bağlamda tarihsici olanın değil özgün olanın değerli olduğu vurgusu yapılmaktadır (Cebecioğlu,

2020). Çalışma, tarihsiciliğe getirdiği eleştirel bakış ile literatürdeki diğer çalışmalara paralel durumdadır.

Literatürdeki tarihsicilik konulu çalışmalar incelendiğinde ele alınan yapıların benzer olduğu ve bu yapılardan bir kısmının çok sayıda çalışmada tekrar ettiği, farklı düzey ve detaylarda analiz edildikleri görülmektedir. Özellikle kamu yapılarının tarihsicilik özellikleri gösterenlerinin konu edildiği çalışmalarda bir fikir birliği olduğu değerlendirilmektedir. Genelden özele, Türkiye’de ve bağlam olarak seçilen bölgelerde tarihsici yapı tasarım yaklaşımına yönelik, mimari kimliğe ve özgünlüğe aykırı sonuçlar ortaya koyduğu değerlendirmesinin yapıldığı, ortaya çıkan yapıların niteliklerinin tartışıldığı görülmektedir. Bu bağlamda literatürdeki çalışmalara ek olarak, daha önce yapılan çalışmalarda Kütahya ilinde değerlendirmeye alınmış tarihsici kamu yapısı sayısının çok kısıtlı olması sebebiyle halihazırda inşa edilmiş ve halen inşa edilmekte olan çok sayıda tarihsici kamu yapısının analiz edilip değerlendirilmesi ve literatüre katkıda bulunulması amacıyla “Kütahya Merkez’de Bulunan Tarihsici Kamu Yapılarının Analizi (1990- Günümüz)” adlı bu tez ortaya konulmuştur.

2.4 Türkiye’de Son Yıllarda Üretilen Tarihsici Kamu Yapıları

Türkiye’nin birçok il ve ilçesinde, tarihselci tasarım yaklaşımı ile anıtsallık, simetri ve tarihsel elemanlarla cephe kurgusu ön planda tutularak inşa edilen belediye, valilik, kaymakamlık, hükümet konağı, üst geçit, üniversite fakülte ve giriş kapısı vb. tarihsici kamu yapıları görülmektedir (Tablo 2.5). Birinci ve İkinci Ulusal Mimarlık Dönemlerindeki tasarım üslubuyla, Selçuklu ve Osmanlı mimari öğeleri ve geleneksel Türk evini cephesel düzeyde taklit etmesiyle benzerlik gösteren bu tasarım şekli, özellikle 2000’ler sonrasında popüler hale gelmiş, milliyetçi, diriltmeci bir ideolojik altyapının sonucu olarak, mekân kurgusu ve ölçekle ilişkili olmaksızın yapı üretme ve bunlar üzerinden bir temsil yaratma gerçeğine dönüşmüştür (Otyakmaz, 2021).

Yapay bir kimlik yaratma gayesiyle, modern mimarlığa geleneksel bir eklenti olarak varoluş gösteren tarihselci yaklaşım, eklektik bir cephe düzenleme eylemi olarak kısıtlı kalmakta ve bulunduğu bağlamın mimari kimliğini belirsizleştirerek, kimlik karmaşası ve yere özgü olanın niteliğini azaltması anlamında mimariye negatif bir etkide bulunmaktadır (Güzer, 2012).

Tablo 2.5: Türkiye'de son yıllarda üretilen tarihsici kamu yapıları (Kişisel arşiv).

Türkiye’de tarihsici kamu yapıları.	
 Bursa İl Müftülüğü	 Marmara Ereğlisi Belediyesi
 Eskişehir Tapu Kadastro Bölge Müdürlüğü	 Bursa’da bir saat kulesi.
 Adıyaman Valiliği	 Bursa Diyanet Gençlik Merkezi
 Konya Selçuk Üniversitesi Üst Geçidi	 Adıyaman Üniversitesi Giriş Kapısı
 Kahramanmaraş Fuar Merkezi Giriş Kapısı	 Gazi Üniversitesi Mimarlık Müh. Fakültesi

Tablo 2.5 (devam)

	
Amasya’da bir kamu bankası	Diyarbakır’da bir kamu bankası.
	
Kahta Kaymakamlığı	Adıyaman Çevre Şehircilik İl Müdürlüğü
	
Pazarcık Kaymakamlığı	Adıyaman Emniyet Müdürlüğü
	
Balıkesir Üniversitesi İlahiyat Fakültesi	Keçiözümlü Hükümet Konağı

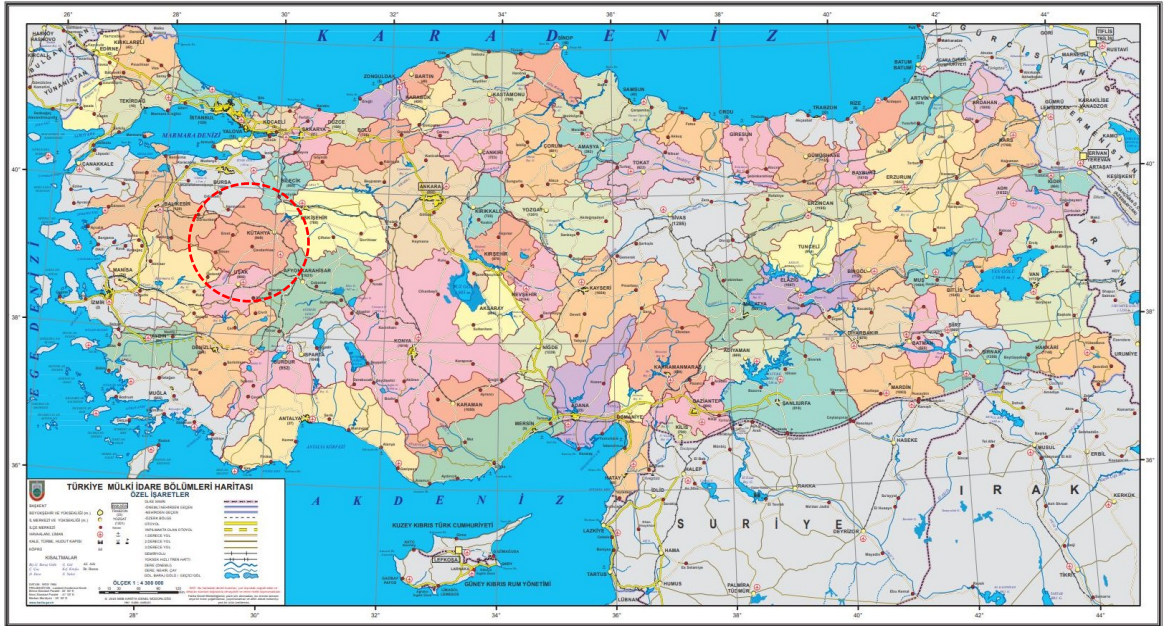
Özellikle 20. yy. başında ve ortasında revaçta olan tarihselci yaklaşımın; 21. yy.ın ilk çeyreğinde tekrar canlanması, milliyetçi ideolojinin, mimarının bir güç ve iktidar temsili olarak kullanılmasının gelenekselleştiğine işaret etmektedir. Sözü edilen mimari tutum ile yapı üretiminin sıklaştığı illerden biri de bu tezin çalışma alanı olarak seçilen ve kapsamını oluşturan Kütahya ilidir. Türkiye’de belirli periyotlarla kendisini farklı düzlemlerde tekrar eden ve son olarak 1990 yılından günümüze mimari üretim bazında artış gösteren tarihselci üslubun Kütahya ili Merkez ilçe özelindeki durumu bir sonraki bölümde ele alınmaktadır.

3. KÜTAHYA MERKEZ'DE BULUNAN TARİHSİCİ KAMU YAPILARI VE ANALİZLER

Tezin bu bölümünde çalışma alanı olarak belirlenen Kütahya ili ve Merkez ilçenin konumu, coğrafi özellikleri, demografik özellikleri ve özetle tarihine yer verilecek, şehrin yerel mimarisine ait özellikler konu edilecektir. Ardından Kütahya ilinin merkezi ve kırsalındaki farklı işlevlere hizmet eden sivil mimarlık örnekleri üzerinden bir tarihsicilik değerlendirmesi yapılacak ve akabinde tezin ana konusu olan Kütahya/ Merkez'de bulunan tarihsici kamu yapıları, taklit edilen yapı, dönem veya üsluplar ile karşılaştırılarak analiz edilecektir. Yapılan incelemeler ile ortaya çıkacak olan tarihsici kamu yapılarına ait değerlendirme sonuçları bu bölüm sonunda verilecektir.

3.1 Kütahya İli

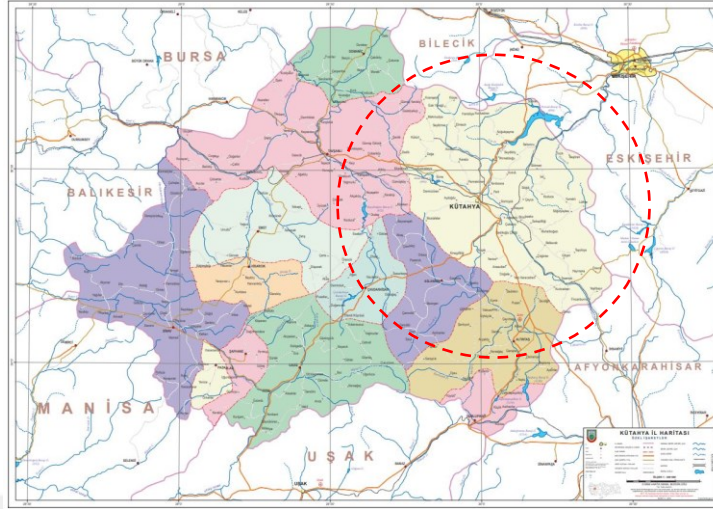
Kütahya ili, Ege Bölgesi'nin İç Batı Anadolu Bölümü'nde bulunmaktadır (Şekil 3.1). Yüzölçümü 11875 km² olan şehrin nüfusu 575.674 olmakla birlikte, kent 13 ilçe 28 belediye, 15 belde ve 545 köye sahiptir (Kütahya Valiliği, t.y.).

Şekil 3.1: Türkiye Mülki İdare Bölümleri Haritası (MSB Harita Genel Müdürlüğü, 2023).

Kütahya, kuzeyde Bilecik ve Bursa, doğuda Eskişehir ve Afyonkarahisar, güneyde Uşak, batıda ise Balıkesir ve Manisa illerine komşudur (Şekil 3.2). Şehrin kuzeybatısında

konumlanan ve tezin çalışma alanını oluşturan Merkez ilçenin nüfusu 276.427'dir (TÜİK, 2023).

Şekil 3.2: Kütahya İl Haritası (MSB Harita Genel Müdürlüğü, 2023).

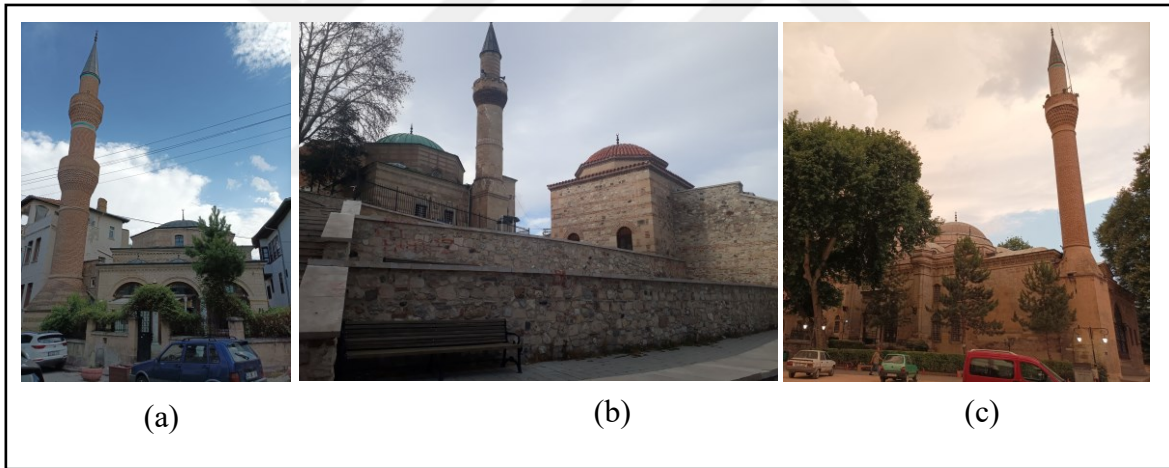
38° 70' ve 39° 80' kuzey enlemleri ile 29°00' ve 30°30' doğu boylamları arasında bulunan ve ortalama rakım değeri 1200 metre olan Kütahya'nın, dağlar ve platoların baskın olduğu topografik yapısını, %57,5 oranında dağlar, %31,5 oranında platolar ve %11 oranında ise ovalar meydana getirmektedir (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2014).

Şehrin iklim yapısı, Ege Bölgesi'nde konumlanmasına karşın, denize olan mesafe ve rakım sebebiyle Ege Bölgesi'nin kıyı kesiminden ayrı olarak, komşu bölgeler olan, İç Anadolu ve Marmara'nın da niteliklerini taşıması bakımından bir tür karma geçiş iklimidir, sıcaklık koşulları İç Anadolu Bölgesi'nin, yağış koşulları ise Marmara Bölgesi'nin etkisindedir (ÇŞB, 2014).

Bilinen eski isimleri Cotyœum (Kotyoeum), Kotiaœion olan ve tarih boyunca farklı dönemlerde çok sayıda medeniyete ev sahipliği yapan Kütahya'nın Hitit, Frig, Helenistik, Roma, Bizans, Selçuklu, Germiyanogulları ve Osmanlı Dönemlerine tanık olduğu ve çeşitlilik gösteren bir mirasa sahip olduğu bilinmektedir (Uzunçarşılıoğlu, 1932). Şehrin kuruluşunun net olarak tespit edilememesine karşın Kütahya'da siyasi egemenlik kuran ilk medeniyetin M.Ö. 7. yy. ve M.Ö. 6. yy.da Frigler olduğu bilinmekte, sonrasında Pers, Makedonya, Bitinya, Bergama krallıklarının hakimiyetinde kalmasının ardından Roma İmparatorluğu, Roma ikiye ayrıldığında Bizans, akabinde Anadolu Selçuklu,

Germiyanogulları ve Osmanlı'nın hakimiyetine geçmiş, özellikle Bizans Döneminde piskoposluk merkezi olması, Osmanlı'da ise Anadolu Beyler Beyliği'nin merkezi olması sebebiyle önemli bir konuma sahip olmuştur (Yıldız, 1981; s.35). Kütahya 8 Ekim 1923'te il (vilayet) statüsü kazanmıştır (Kütahya Valiliği, t.y.).

Kütahya'da hakimiyet süren farklı devletlerin dönemlerinde inşa edilmiş olan mimari eserlerin birçoğu, çoğunlukla Selçuklu, Germiyanogulları ve Osmanlı Dönemi yapıları olmak üzere, restorasyon ve yenilemeler geçirerek varlıklarını sürdürmektedir (Şekil 3.3). Şehirde, günümüzde varlığını sürdüren Selçuklu Dönemi mimari eserleri arasında Yoncalı Hamamı, Balıklı Camii ve Hıdırlık Mescidi; Germiyanogulları Dönemi mimari eserleri arasında II. Yakup Bey İmaret Külliyesi, Umur Bin Savcı Medresesi ve İshak Fakih Camii ile Medresesi bulunmaktadır (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, 2024). Osmanlı Dönemine ait çok sayıda yapı bulunmakta, bu yapılar arasında Kütahya Ulu Camii, Saray Camii, Yeşil Camii, Hükümet Konağı bulunmaktadır.

Şekil 3.3: a) Balıklı Camii (Selçuklu D. 13.yy), b) İshak Fakih Camii (Germiyan D.15.yy.)
c) Kütahya Ulu Camii (Osmanlı D. 15.yy) (Kişisel arşiv, 2024).

3.2 Yerel Mimari

Selçuklu, Germiyanogulları ve Osmanlı anıtsal yapıları dışında Kütahya'nın kent kimliğini oluşturan geleneksel Kütahya evleri, Osmanlı Dönemi ahşap konut mimarisi ile dil birliği içerisinde (Yalçın, 2019). Kentte, Bay Halit (Macar Evi) Evi gibi 18. yy.dan günümüze dek korunmuş olan geleneksel konutlar bulunmaktadır (Şekil 3.4). Birçok farklı plan tipinde gelişmiş olan Kütahya evleri; cumba, kafes, eliböğünde (payanda), kimgeldi penceresi, tepe (kafa) penceresi gibi elemanları ile dikkat çekmektedir (Şekil 3.5) (Eser,

1955). Ayrıca kullanıcı gereksinimlerine yanıt olarak cephelerde ahşap süt dolabı, kapı üzeri döşemelerde gözetleme ızgarası gibi, yapılara has işlevsel tasarımlar barındıran geleneksel konutlar da bulunmaktadır (Şekil 3.6, Şekil 3.7). Geleneksel Kütahya evleri çeşitli mimari yapılarda, özgün yapı elemanları kopyalanmak ve cephelerde kullanılmak suretiyle taklit edilmektedir.

Şekil 3.4: Kütahya Macar Evi (18. yy – Bay Halit Evi) (Kişisel arşiv, 2021).

Şekil 3.5: Geleneksel Kütahya Evleri (Kişisel arşiv, 2021).

Şekil 3.6: Geleneksel Kütahya evlerinde soğutma dolabı, sütlük (Kişisel arşiv, 2021).

Şekil 3.7: Geleneksel Kütahya evlerinde gözetleme ızgarası (Kişisel arşiv, 2021).

Selçuklu Dönemi'nden itibaren şehirde görülen çinicilik sanatı da kentin mimarisinde önemli bir yer kapsamakta, tarihi yapılardan günümüz yapılarına, kent donatılarından sokak döşeme taşlarına dek kendisine yer bulmaktadır (Şekil 3.8; Şekil 3.9). Ancak endüstri etkisi ve tarihsici modanın paralelinde çini motifleri taklidi de kentte yaygındır.

Şekil 3.8: Kütahya mimarisinde çini kullanımı a) Kütahya Adliyesi (1902)
b) Çinili Cami (1973) (Kişisel arşiv, 2023).

Şekil 3.9: Kütahya'da çini kullanımı (Kişisel arşiv, 2023).

3.3 Kütahya İli Özelinde Tarihsicilik

3.3.1 Konut Mimarisi

Özgün geleneksel konutları bakımından zengin bir kent olan Kütahya’da, Ankara, Karabük, Eskişehir, Muğla, Antalya vb. illerde de görüldüğü gibi, yeni üretilmekte olan konutlarda, bölgeye has bir kimlik oluşturma ya da eskiye, tarihsel olana beslenen özleme cevap olmak gibi çeşitli kaygılarla yerel mimari yapıların taklidinin yaygın bir tercih haline dönüştüğü görülmektedir (Cebecioğlu ve Uzun, 2018). Geleneksel yapı dokusuna yakın ya da uzak konumlarda üretilen çeşitli yeni yapıların, inşaat tekniğinden ve işlevsellikten bağımsız olarak, yerel mimaride kullanılan yapı elemanlarını seçmeci bir tutumla kullanarak taklitçi ve kopyacı tasarım yaklaşımının benimsendiği izlenmektedir. Kentte yeni üretilmekte olan özellikle konut yapılarında yerel mimarinin yanı sıra, Antik Dönem mimari yapı elemanları da cephe tasarımlarında kullanılmaktadır. Kütahya ili, bu yönleriyle tarihsici grupta değerlendirilebilecek geniş bir yapı stokuna sahiptir.

Cephe tasarımında yerel mimariyi referans alan yapılarda sıklıkla cumba, kafes, ahşap söve, tepe penceresi, geniş saçaklar ve payandalar tercih edilmektedir (Şekil 3.10).

Şekil 3.10: Kütahya ilinde yerel mimari taklidi, tarihsici konut yapıları (Kişisel arşiv).

Yerel mimarinin dışında, Antik Dönem yapı elemanları olan çeşitli tiplerdeki sütunlar, başlıklar ve kemerler de yapıların cephesini süslemede kullanılmaktadır (Şekil 3.11).

Şekil 3.11: Kütahya’da bulunan Antik Dönem yapı elemanları barındıran tarihsici konutlar (Kişisel arşiv, 2024).

Sözü edilen tarihsici konut tasarımı ve uygulamalarında üretilen yapıların, yerel mimariyi ya da çeşitli dönemleri taklit ederken, bağlamlarına üslup olarak uzak ya da yakın, dönemin ruhu ve özellikleriyle bir bütün olmadıkları, eskinin taklidi olarak var oldukları dokuda mimari kimliği karmaşık ve tanımsız hale getiren bir unsur haline dönüştükleri, dolayısıyla bir sanat olarak tanımlanan ve özgün yapılar üreterek varlığını nitelikli bir biçimde sürdürebilecek olan mimarlıktan uzaklaştığı açıktır (Korkmaz, 2002; Dostoğlu, 2007).

Yaşamın akışında her türlü mecrada kendine yer bulan taklit, mimarlığın cephesel eleman tekrarı bağlamına indirgendiğinde olumsuz bir anlamda var olmakta, değersizleşmekte, yanıltıcılığı ve özgün olanı sıradan biçime dönüştürmesiyle kentin mimari kimliği ve özgünlüğünün sürekliliği için tehlike arz etmektedir (Vanlı, 2007).

Kütahya ilindeki tarihselci yaklaşım yalnızca son dönemde üretilen sivil mimarlık örneklerinde değil, 20. yy.ın ortalarında inşa edilen geleneksel yapılarda da bir süsleme unsuru olarak geçmiş dönem yapı elemanlarının taklit edilmesi şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Bu örnekler günümüzde olduğu gibi geniş bir kent düzlemine yayılmış olmasalar da tarihselci yaklaşımın gelenekselliği bağlamında önemlidir. Kütahya/Merkez’de bulunan ve mahalle statüsüne geçen Sinerköy’deki geleneksel konutların cephelerinde yer alan Antik Dönem’deki sütunlara atıfta bulunan taş süslemelerin, hem yapı ustaları/ yapıcılara bağlı (günümüzde mimarın tercihine karşılık gelen etki) hem de

coğrafyanın Antik Dönem eserleri bakımından zengin olması, yöredeki tarihi binalarda devşirme sütun, başlık, taş, alınlık vb. elemanların kullanılmasına bağlı bir etki olarak bu yapılarda tezahür ettiği söylenebilir (Şekil 3.12; Şekil 3.13).

Şekil 3.12: Kütahya/ Sinerköy’de geleneksel konutlarda tarihselci cephe süslemeleri
(Kişisel arşiv, 2021).

Şekil 3.13: Kütahya Kala-ı Bala Camii’nden (1378) devşirme eleman örnekleri
(Kişisel arşiv, 2023).

Geleneksel konutlarda görülen bu tarihsici etki, kentte üretilen tarihsici yapıların referanslarının kentin muhtelif yerlerinde bulunan Selçuklu ve Osmanlı Dönemi eserlerinden olması durumuyla benzer bir görüntü sergilemektedir. Dönem değiştikçe kullanılan malzeme veya inşa tekniği değişse de tarihsel referans geleneği, değişken oran ve düzenlemelerle varlığını sürdürmektedir. Kent merkezinde günümüzde üretilen tarihsici yapılar ile yirminci yüzyılın ortasında üretilen tarihsici yapılar arasındaki en keskin fark, endüstriyel etki dolayısıyla artan üretim hızı ve meydana gelen geniş yapı stokudur. Bölgede mimarlar ve mimar olmayan halkı kapsayan araştırmalarda, özgün, tarihsel ve yerel olanın estetik ve değerli görüldüğü, ancak bu temelin üzerine inşa edilen taklitçi tasarım yöntemiyle üretilen binaların ise esas olan, taklit edilen yapıların değerini gösteremediği görülmektedir (Cebecioğlu ve Uzun, 2018).

Kentte bulunan tescilli ya da tescil edilememiş özgün geleneksel yapıların sayısı her geçen gün (metruluk durumu, strüktürel durum vb. nedenlerle kendiliğinden ya da kurumlar vasıtasıyla) azalırken odaklanılması gerekenin, eskiye benzeyen yapılar üretmenin yerine var olan dokunun korunması ve gerekli işlevlere hizmet verecek şekillerde tekrar kente kazandırılması olduğu ifade edilebilir (Hürata, Numan ve Aygen, 2021). Buradan hareketle mimarlar ve halkın, dönemin şartlarına, yapım teknolojisi ve estetiğine uygun yapılar üretmeye yönelmesi, şehirde mevcut olan mimari mirasın kopyalarının üretilmesi yerine özgün ve orijinal olanlarının korunması üzerine yaklaşımlar geliştirmesi şehrin özgün mimari kimliğinin sürdürülebilirliğine olumlu yönde etki edecektir.

Hürata vd. (2021) çalışmalarında değinildiği üzere, yerel mimari dokuyu korumaya yönelik çalışmaların teşviği ve mülkiyet kavramından bağımsız bir tutum geliştirmelidir. Ancak bu

sayede kamu ya da halkın mülkiyetinde olduğu fark etmeksizin mimari miras korunarak, halkın eskiye duyduğu özlem, özgün olanın üzerinde giderilirken, kamunun da yeni tarihsici kamu yapıları üzerinden vermeye çalıştığı mesaj, sahte ve taklitçi bir mimari üsluptan uzak ve organik bir biçimde ortaya koyulabilir.

3.3.2 Özel Sektör Yapıları

Kütahya’da, geçmiş mimarilerde kullanılan mimari öğeler ve bezeme unsurları ile cephe tasarımı yaklaşımı, devlet eliyle inşa edilen kamu yapılarının yanı sıra konut yapılarında olduğu gibi kentte özel olarak inşa edilen, ticarethane, okul, otel vb. sivil mimarlık ürünlerinde de görülmektedir (Tablo 3.1). Selçuklu ve Osmanlı mimarlığının taklidini içeren bu yaklaşım bilinçli veya bilinçsiz olarak Klasik Antik Dönem mimarlığından da alıntılar barındırmaktadır. Yapıların bir bölümünde dikkat çeken bir diğer unsur, tarihselci giydirme cephelerin yapılara sonradan eklenmeleridir. Bu yaklaşımın temelinde tarihselci kamu yapılarının yapımcılarının güttüğü ideoloji ile benzer eğilim gösteren kullanıcı/ tasarımcıların etken olduğu çıkarımı yapılabilir. Geniş ölçekte, iktidarların yerel yönetim seçim beyannamelerinde, özellikle Selçuklu ve Osmanlı mimarisini kentlere uygun olacak şekilde uygulayacaklarını vadetmeleriyle ideolojik bir temsil sunmaları, dar ölçekte kamu yapılarının dışında kalan çeşitli işlevlerdeki yapıların yapımcılarının da kendi yapıları özelinde benzer bir temsilde bulunmaları, benzerlik göstermektedir (Gümüş, 2014). Ancak kamu yapılarındaki durumun aksine özel yapılardaki tarihsiciliğin ideolojik tutum ya da estetik kaygı temelli varoluşları tartışılmaya açık ve kamu yapıları kadar geniş bir stok oluşturmamaları sebebiyle değerlendirilmeleri güçtür.

Tablo 3.1: Kütahya’da bulunan tarihsici özel yapı örnekleri (Kişisel arşiv).

	
Selçuklu taklidi düğün salonu (Bozulmuş oranda stilize sivri kemerler)	Klasik Antik Dönem taklidi bir okul (İyonik sütun başlıklı pilastrlar, silmeler, yuvarlak alınlıklar)

Tablo 3.1: (devam)

Selçuklu ve Antik Dönem taklidi ticarethane
(Kilit taşlı basık kemerler, pilastr ve kat
silmeleri)

Selçuklu ve Osmanlı taklidi ticarethane (Sivri
kemerli revak, Bursa kemeri, baklavalı sütun
başlıkları, çini bezeme ve tepelik)

Selçuklu ve yerel mimari taklidi
otel (Sivri kemerler, basık iki renkli
kemer, payandalar, tepelik)

Klasik Antik Dönem taklidi otel
(Pilastrlar, silmeler, üçgen
alınlıklar)

Klasik Antik Dönem taklidi otel
(Korniş, pilastr görünümlü
kaplama söveler)

Selçuklu ve II. Ulusal Mimari taklidi iş
merkezi (Basık kemerli revak, geniş saçak,
kat silmeleri)

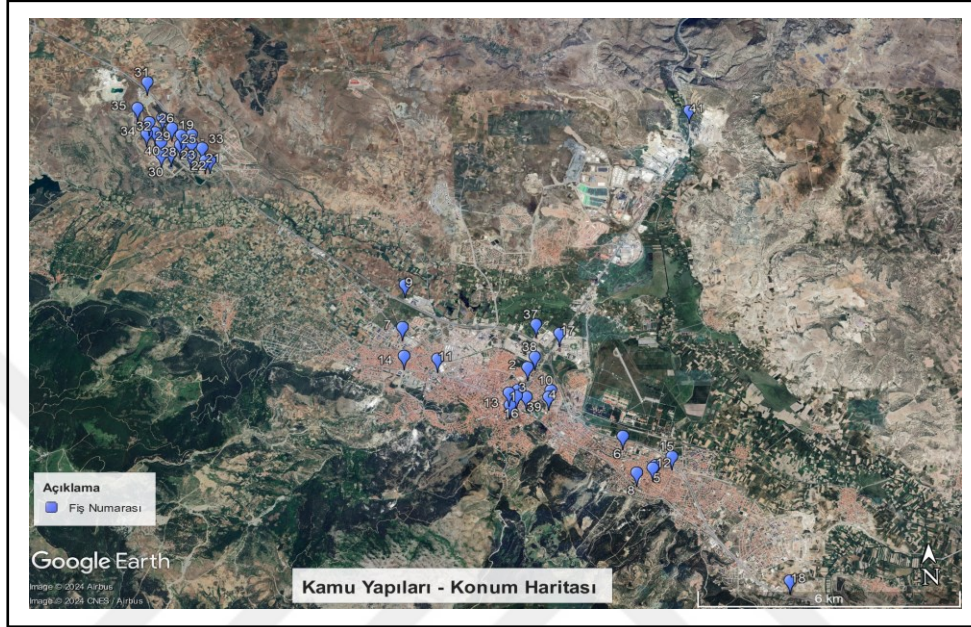

Klasik Antik Dönem taklidi ticarethane (Kompozit
başlıklı yivli sütunlar ve korniş)

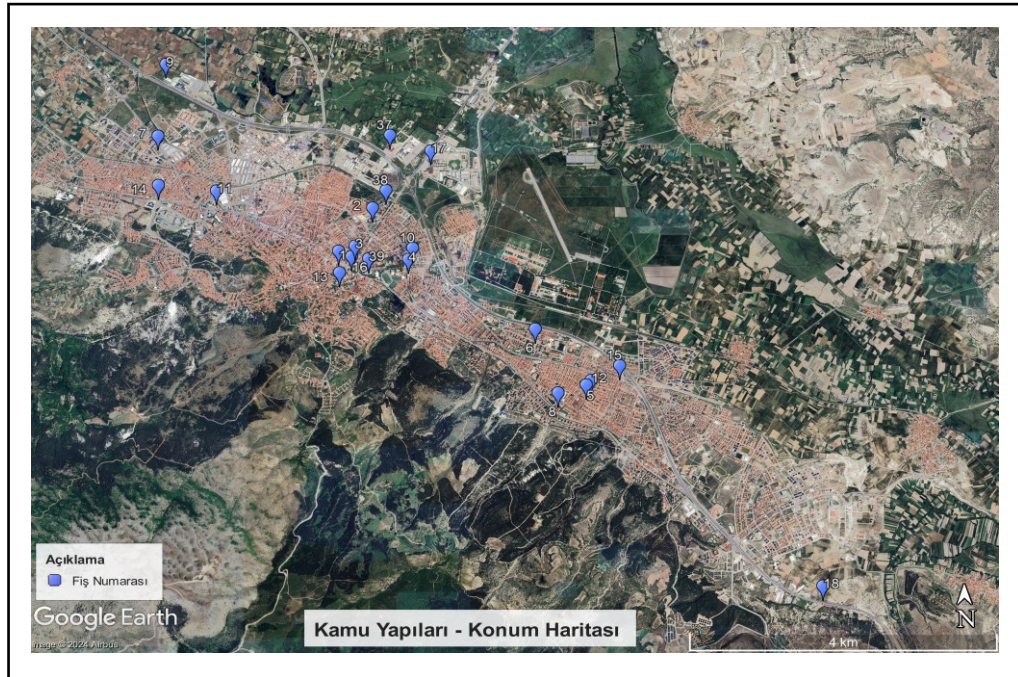
3.4 Kütahya Merkez’de Bulunan Tarihsici Kamu Yapılarının Tespit ve Analizi

Çalışmanın esas konusunu oluşturan “Kütahya Merkez’deki tarihsici kamu yapılarının analizleri” için cephelerinde tarihsici özellik gösteren ve 1990 yılı sonrası inşa edilen 36’sı faal, 4’ü yapım halinde olmak üzere 40 adet kamu yapısı belirlenmiştir. Burada yapılacak bir katalog çalışmasının sağlıklı analizlere varılacak yöntem olduğu saptanmıştır. Belirlenen yapıların isim, yapım yılı, ada/ parsel numarası ve adreslerinin tespit ve analiz fişlerine işlenmesinin ardından yapıların fotoğrafları eklenerek, fişlerin alt bölümünde yer alan taklit edilen dönem/ yapı elemanı tabloları oluşturulmuştur. Yapılan katalog çalışmasından hareketle, yapılar değerlendirilmiş, analizler tamamlanmıştır. Literatür araştırmaları ve incelemeye konu yapıların karşılaştırılması sonucunda; doğrudan kopya edilerek yahut stilize edilerek uygulanan sütun (dorik, iyonik, korent), alınlık, korniş gibi mimari öğelerin Klasik Antik Dönem mimarlığından öykünülerek üretildiği; taç kapı, kemer (kaş, basık, sivri, beşik), kemerli pencere, revak, geometrik bezeme, çini bezeme, külah, kubbe (piramidal, yarım küre), çokgen çatı örtüsü, almaşık duvar örgüsü, mihrabiye, sekizgen köşe kule, mukarnaslı sütun, burmalı minare, mukarnas gibi mimari öğelerin Selçuklu Dönemi’nden öykünülerek üretildiği; revaklı giriş, alem, demir şebekeli pencere, furuş, kubbe ve külah (saat kulesi özelinde), kat silmesi, baklavalı sütun başlığı, saçak, zincirli çörten gibi mimari öğelerin Osmanlı Dönemi’nden öykünülerek üretildiği; payanda, ahşap görünümlü pencere sövesi, çini bezeme (Selçuklu ve yerel mimarının ortak etkisi olarak kabul edilmiştir.), cumba, kafes, tuğla cephe kaplama ve zemin katta taş kaplama gibi uygulamaların yerel mimariden referansla üretildiği belirlenmiştir. Ayrıca yapılarda görülen sahte kubbe, gizlenmiş kırma çatı, altı payandalarla desteklenmiş saçak, korkulukları işçilikli balkon, katlarda farklı tip pencere kullanımı, kat silmeleri, taş görünümlü kaplama (Giulio Mongeri, Tekel Başmüdürlük Binası gibi taş görünümlü sıva uygulaması ile benzerlik kurularak, özgün malzeme dışında, görüntü taklidi amaçlanan uygulamalar bu başlıkta değerlendirilmiştir.), köşe kule ve yükselteli giriş/ yan blok uygulamalarının I. Ulusal Mimarlık Dönemi ile benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir. Ritmik tekrarlı sade pencere düzeni, payandasız geniş saçak ve taş cephe kaplaması (II. Ulusal Mimarlık Dönemi yapılarında görülen özellikle duvarlarda taş kaplama uygulamaları (Örneğin İstanbul Radyo Evi) ile benzerlik kurularak bu başlıkta değerlendirilmiştir.) ve kat silmesi uygulamalarının ise II. Ulusal Mimarlık Dönemi ile benzerlik gösterdiği tespit edilmiştir. Katalogda yer alan yapılara ait analizler sonucunda değerlendirme bölümünde yer verilen istatistiksel verilere, bu tespit ve kabuller doğrultusunda ulaşılmıştır.

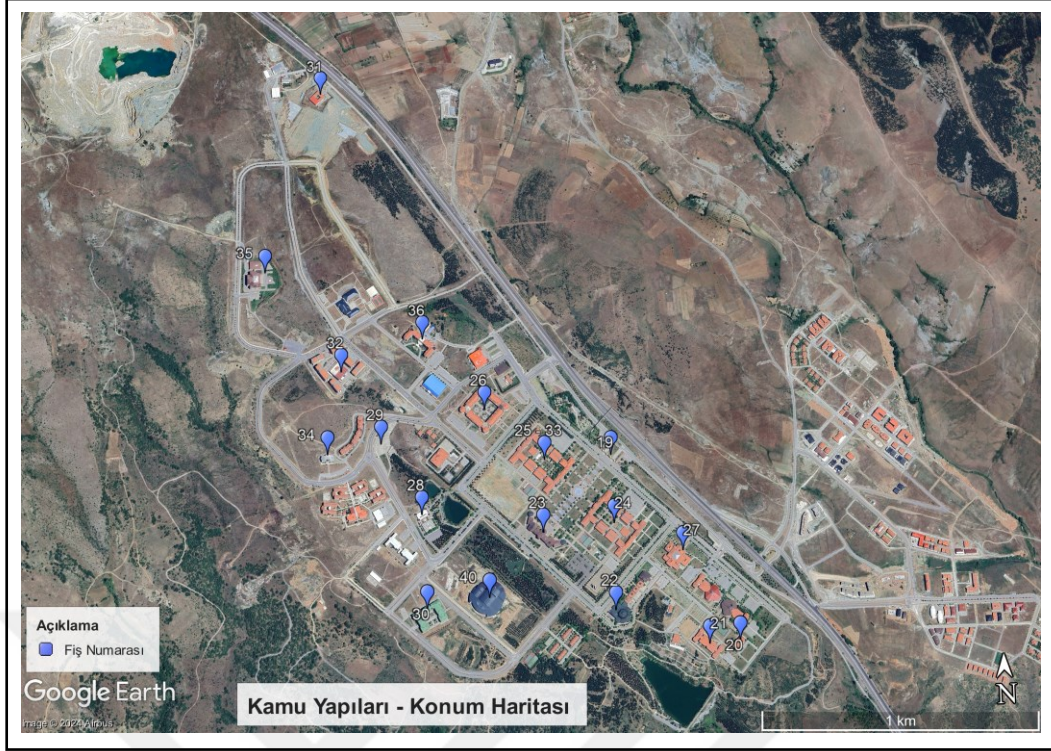
Kütahya Merkez’de belirlenen yapıların konumları analiz fişlerinde verilen numaraları ile birlikte haritada işaretlenmiştir (Şekil 3.14, Şekil 3.15, Şekil 3.16). Tarihsici kamu yapılarının kentin geneline yayılmakla birlikte ana arterler ve üniversite yerleşkesinde kümелendikleri görülmektedir.

Şekil 3.14: Analiz edilen kamu yapılarının konum haritası (Google Earth kaynağı üzerine işaretleme ve numaralandırma yapılarak elde edilmiştir.).

Şekil 3.15: Merkez’deki kamu yapılarının konum haritası (Google Earth kaynağı üzerine işaretleme ve numaralandırma yapılarak elde edilmiştir.).

Şekil 3.16: Üniversite yerleşkesindeki kamu yapılarının konum haritası (Google Earth kaynağı üzerine işaretleme ve numaralandırma yapılarak elde edilmiştir.).

3.4.1 Yapımı Tamamlanmış ve Faaliyette Olan Tarihsici Kamu Yapıları

Yapımı tamamlanmış ve kullanılmakta olan otuz altı adet kamu yapısı bu bölümde değerlendirilmiştir. Bu yapılar: Kütahya Valiliği, Kütahya Belediyesi, Kütahya Müftülüğü, Aile Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü, Kütahya İl Ambulans Servisi Başhekimliği, Kütahya Ağız ve Diş Sağlığı Hastanesi, Kütahya İl Emniyet Müdürlüğü, Kütahya İl Özel İdaresi, Kütahya Ticaret Borsası, Kütahya İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Kütahya İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, Şehit Muhammed Yılmaz İlkokulu, Kütahya Adliyesi Ek Bina, Saat Kulesi (Evliya Çelebi), Saat Kulesi (Yunus Emre), Kütahya Saat Kulesi (Azerbaycan Parkı), Kütahya Çiniciler Çarşısı – Kervansaray, Kütahya Şehir Kapısı, DPÜ Giriş Kapısı (Nizamiye), DPÜ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, DPÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, DPÜ Bedesten, DPÜ Rektörlük, DPÜ Fen Edebiyat Fakültesi, DPÜ Mühendislik Fakültesi, DPÜ Mimarlık Fakültesi – DPÜ Güzel Sanatlar Fakültesi, DPÜ Merkez Kütüphane, DPÜ Vakıf Camii, DPÜ Amfi Tiyatro, DPÜ İslami İlimler Fakültesi, Kütahya 112 Acil Çağrı Merkezi, KYK Kütahya Dumlupınar Öğrenci Yurdu, DPÜ Kafeterya, DPÜ Konuk Evi, KSBÜ Tıp Fakültesi- Rektörlük, KSBÜ Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Hastanesi'dir.

3.4.1.1 Kütahya Valiliği

Zafer Meydanı'nda yer alan Kütahya Valiliği binasının tüm cephelerinde tarihsel mimari öğelerin taklidi görülmektedir (Analiz A.1). Ön cephede bulunan protokol girişini ve arka cephedeki vatandaş girişini oluşturan betonarme üzeri kompozit kaplama ile elde edilmiş dorik sütunlar ile Klasik Antik Dönem; sağ ve sol yan cephelerdeki yapıdan yükseltilmiş sivri kemerli pencereli, çini ve geometrik bezemeli stilize taş kapılar ile basık kemerli revaklar ve pencereler ile Selçuklu Dönemi; tek ve çift revaklı girişlerle ise Osmanlı Dönemi taklit edilmektedir. Yapının ön cephesinde simetri hakimdir. Farklı katlarda farklı tipte pencere kullanımı, taş görünümlü kaplama, balkon ve taşıma işlevi olmayan payandaların desteklediği geniş saçak tasarımı I. Ulusal Mimarlık Dönemi ile benzerlik göstermektedir. Yapıda görülen basık kemerli ve kilit taşı görünümlü ahşap söveli pencereler kentin yerel mimarisini oluşturan geleneksel Kütahya evlerine atıfta bulunmaktadır. Duygun'un (2023) çalışmasında, Kütahya Valiliği'nin tarihsici tasarımı nedeniyle Türkiye'deki hükümet konakları arasında, özgünlük değeri en düşük yapı olduğu saptanmıştır. Yapının Ankara Palas'a benzeyen sarı rengi, kent sakinlerince yapılan, bu rengin kent silüetine uymadığı konusundaki olumsuz eleştiriler doğrultusunda 2024'te Valilik tarafından beyaz ve kahverengiye boyanmıştır (Cebecioğlu, 2024).

3.4.1.2 Kütahya Belediyesi

Kütahya Belediyesi yeni hizmet binası tüm cephelerinde tarihsici eleman barındıran, cephe kurgusunda simetrinin olmadığı bir yapı tasarımına sahiptir (Analiz A.2). Selçuklu Dönemi'ne, stilize revak, ahşap çıtalarla oluşturulmuş sivri kemer, geometrik bezeme, çini panolarla referans verilmektedir. Yapının ana girişi ve sol yan cephe bulunan protokol girişi Antik Dönem tapınak mimarlığı ile Osmanlı Dönemi revaklı girişleri arasında bir stilizasyon ile düzenlenmiştir. Yapının ana girişini oluşturan sütunlu bölümün üst örtüsünde ise Selçuklu Dönemi'ne has kırlangıç tekniğinin (örn: Erzurum Ulu Camii) taklit edildiği bir kubbe yer almaktadır. Yapının meclis birimi kütlesi ve terasları dışındaki tüm alanlar kırma çatıyla örtülmüş ve saçaklar taşıyıcı özellikleri olmayan payandalar ile desteklenmektedir. Yapı bu yönüyle geleneksel Kütahya evlerini ve I. Ulusal Mimarlık Dönemi'ni taklit etmektedir. Yapının ilk üç katına kadar devam eden ve ritmik pencereleri gruplayan taş cephe kaplaması II. Ulusal Mimarlık Dönemi ile benzerlik göstermektedir.

Yeni hizmet binasından önce kullanılan ve depreme dayanıksızlığı dolayısıyla yıkılan (Yapım yılı sebebiyle kapsam dışında değerlendirilmiştir.) 1958 yapımı eski hizmet

binasının da sivri kemerli, Bursa kemerli ve basık kemerli revaklarla oluşturulan giriş ile balkon bölümlerinin yanı sıra taç tepelikli üç kat boyunca yükselen stilize taç kapısı ile tarihsici özellik gösterdiği görülmektedir (Analiz A.2). Kütahya ilinde tarihsiciliğin kamu yapıları bağlamındaki gelenekselliği bu örnek üzerinden tespit edilmektedir.

3.4.1.3 Kütahya Müftülüğü

Kütahya İl Müftülüğü hizmet binası ve cami olarak hizmet veren yapı bitişik nizamda olan cephesi dışındaki üç cephesinde tarihsici özellik göstermektedir (Analiz A.3). Cephe tasarımı simetrik değildir. Üç cephede bulunan girişlerde Selçuklu Dönemi taç kapıları taklit edilmektedir. Yapıdaki geometrik bezemeler, çini görünümlü panolar, bozulmuş değişken oranlı basık/ sivri kemerler ve kubbe ile Selçuklu Dönemi'ne, kubbe üstü alem ile Osmanlı Dönemi'ne atıfta bulunmaktadır. Mekândan algılanmayan kubbe kullanımı I. Ulusal Mimarlık Dönemi ile, yapıdaki taş cephe kaplaması ise II. Ulusal Mimarlık Dönemi ile benzerlik göstermektedir.

Yapının uygulama öncesi proje görsellerinde yer alan payandalar olmaksızın inşa edildiği görülmektedir. Yapının en üst katlarındaki pencereler ile bir alt kattaki pencerelerin arasında kalan taşıyıcı elemanların halk tarafından haç görünümüne benzetilmesi ve tepki görmesi sonucunda yapının inşası sırasında, Müftülük, bahsedilen kısımların Selçuklu motifleriyle süsleneceğini ve medeniyetle köklü bir ilişki oluşturulacağını ifade etmiş, ardından basık kemerli alınlık bölümlerine taşıyıcı kısımların kapanacağı şekilde üzerinde hilal ve yıldız bulunan geometrik motifler eklenmiştir (Ekeöz, 2023). Bu yapı örneğinde tarihsici mimarideki sosyokültürel ve teolojik etki izlenmektedir.

3.4.1.4 Aile Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü

Aile Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü hizmet binasının dört cephesinde tarihsici yapı elemanları görülmektedir (Analiz A.4). Cephelerde simetrik düzen hakimdir. Yapının ana girişini oluşturan yapıdan yükseltilmiş basık sivri kemerli taç kapı ve onun daraltılmış oranlı tekrarı ile üretilmiş üç kat yüksekliğinde süreklilik arz eden sivri kemerli pencereler ile Selçuklu Dönemi'ne atıfta bulunmaktadır. Taç kapı tepeliğinin ve parapetlerin ardında gizlenen kırma çatı kullanımı I. Ulusal Mimarlık Dönemi ile benzerlik göstermektedir.

3.4.1.5 Kütahya İl Ambulans Servisi Başhekimliği

Sağlık Ocağı ve İl Ambulans Servisi Başhekimliği olarak hizmet veren yapı dört cephesinde tarihsici özellik göstermektedir (Analiz A.5). Ön, sağ yan ve sol yan cephelerde simetri hakimdir. Yapıdaki taç kapı şeklindeki revaklı giriş ve cephelerde iki kat yüksekliğinde devam eden ve tepelikle son bulan kemerli pilastr şeklindeki pencere gruplamaları ile Selçuklu Dönemi taklit edilmektedir. Yapının ana girişinde yer alan ortadaki iki kat, sağ ve soldaki tek kat yüksekliğindeki kemerler ile oluşturulan revaklı giriş Osmanlı Dönemi'ne referans vermekte aynı zamanda bir Selçuklu yapısı olan Ribatı Şerif Kervansarayı ile Antik Dönem yapısı olan Olba Antik Kenti giriş kapısı ile de benzerlik göstermektedir. Yapıdaki parapet arkasına gizlenmiş kırma çatı I. Ulusal Mimarlık Dönemi; sade ritmik pencere tekrarı II. Ulusal Mimarlık Dönemi ile benzerlik göstermektedir. Yapı tip proje olarak farklı konumlarda da uygulanmıştır. Bunlardan Kütahya Aslanapa Devlet Hastanesi binası, yapı ile aynı tasarımda olmasına rağmen uygulamada kemerlerin şekil ve oran farklılığı ile daha çok Selçuklu taklidi görünümündedir. Tip yapılar arasındaki bu durumun bölge, yüklenici, uygulayıcı ve işçi farklılığı ile ilişkilendirilebilir. Tarihsici yapılardaki referansların belirlenme problemi ve tasarımın temsiliyetinin değişkenliği bu yapılar üzerinden yorumlanabilir.

3.4.1.6 Kütahya Ağız ve Diş Sağlığı Hastanesi

Ağız ve Diş Sağlığı Hastanesi olarak hizmet veren yapı, tüm cephelerinde tarihsici özellik göstermektedir (Analiz A.6). Cephelerde simetri hakimdir. Binanın ana girişinde ulu taç kapıya öykünülerek gerçekleştirilen stilize tasarım ile Selçuklu Dönemi'ne atıfta bulunmaktadır. Taş cephe kaplaması ve ritmik pencereler II. Ulusal Mimarlık Dönemi ile, zemin katta ayrışan taş malzeme kullanımı geleneksel Kütahya evleri ile; cephelerde devam eden kornişler ise Klasik Antik Dönem ile benzerlik göstermektedir.

3.4.1.7 Kütahya İl Emniyet Müdürlüğü

İl Emniyet Müdürlüğü olarak hizmet veren yapı, sol yan cephede bulunan revaklı protokol girişi dışında simetrik bir tasarıma sahiptir (Analiz A.7). Tarihsici öğeler tüm cephelerde görülmektedir. Ön ve arka cephedeki basık kemerler ile gruplandırılan pencere düzeni ve basık kemerli revaklı girişi ile Selçuklu ve Osmanlı Dönemi taklit edilmektedir. Yapıda görülen taş cephe kaplaması ve ritmik pencere düzeni II. Ulusal Mimarlık Dönemi ile benzerlik göstermektedir. Ana girişin yükseltilerek vurgulanması Bruno Taut'un Ankara Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi'ne benzetilebilir.

3.4.1.8 Kütahya İl Özel İdaresi

Kütahya İl Özel İdare binası tüm cephelerinde tarihsici mimari öğeler içermektedir (Analiz A.8). Tasarımda simetrik düzen hakimdir. Cephelerde kullanılan basık kemer, sivri kemer, çini bezeme, geometrik bezeme, almasıık duvar yapısı ve kümbet çatı örtüsüne benzeyen çokgen çatısı ile Selçuklu Dönemi'ne atıfta bulunmaktadır. Osmanlı Dönemi referanslı revaklı girişi (eski) Kütahya Hükümet Konağı ile dil birliği içerisinde. Yapının ana girişinin ve sol ve sağdaki kitlelerin öne çıkarılması ve yükseklik düzenlemesi, kuleler, saçaklar, katlarda farklı tip pencere kullanımı ve ajur yıldız işlemeli balkonlar I. Ulusal Mimarlık Dönemi ile benzerlik göstermektedir. Zemin katta farklılaşan taş cephe kaplaması ile yerel mimariye, kat silmeleri ve taş cephe kaplaması ile II. Ulusal Mimarlık Dönemi'ne atıfta bulunmaktadır.

3.4.1.9 Kütahya Ticaret Borsası

Kütahya Ticaret Borsası binasının tüm cephelerinde tarihsici mimari elemanlar görülmektedir (Analiz A.9). Cephelerde simetrik düzen hakimdir. Yapının giriş kısmını oluşturan bozulmuş oranlardaki kemerli taş kapı, basık kemerli pencereler, yapının etrafını dolaşan basık kemerli revak ve kubbe kullanımı Selçuklu Dönemi'ndeki kervansaray, medrese, darüşşifa yapılarına atıfta bulunmaktadır. Girişi karşılayan ve üzeri kubbe ile örtülü mekânın sağ ve solundaki iç avlu, tonoz biçiminde yarısaydam bir elemanla örtülüyken, 2024 yılında kırma çatı ile yenilenmiştir. Yapının cephelerindeki taş görünümlü kaplama I. Ulusal Mimarlık Dönemi ile benzerlik göstermektedir.

3.4.1.10 Kütahya İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Kütahya İl Milli Eğitim Müdürlüğü hizmet binası, tüm cephelerinde tarihsici mimari öğeler barındırmaktadır (Analiz A.10). Cepheler simetrik düzende değildir. Yapıda bulunan stilize kemerli pencereler ve kubbe Selçuklu Dönemi'ne, yükseltilmiş giriş, köşe kuleler, saçaklar ve taş görünümlü cephe kaplaması I. Ulusal Mimarlık Dönemi'ne atıfta bulunmaktadır. Tüm cephelerde tekrar eden ritmik pencereler II. Ulusal Mimarlık Dönemi ile benzerlik göstermektedir. Proje görsellerinde var olan saçak altı payandaların inşa sırasında uygulanmadığı görülmektedir.

3.4.1.11 Kütahya İl Tarım ve Orman Müdürlüğü

Kütahya İl Tarım ve Orman Müdürlüğü binasının tüm cephelerinde tarihsici mimari öğeler görülmektedir (Analiz A.11). Yapı simetrik düzendedir. Pencereilerin üzerini örten stilize geometrik bezemeler ve stilize giriş kapısı ile ta kapı taklit edilerek Selçuklu Dönemi'ne atıfta bulunmaktadır. Yapının ortasında/ köşelerinde yükselen kitleler ve saçaklar I. Ulusal Mimarlık Dönemi ile; ritmik pencere düzeni ise II. Ulusal Mimarlık Dönemi ile benzerlik göstermektedir. Yapının proje görsellerinde görülen saçak altı payandaların yapım aşamasında iptal edildiğı görülmektedir.

3.4.1.12 Şehit Muhammed Yılmaz İlkokulu

Türkiye'nin birçok il ve ilçesinde inşa edilen bir tip proje yapısı olan Şehit Muhammed Yılmaz İlkokulu binası simetrik bir cephe düzenine sahip olmakla birlikte tüm cephelerinde tarihsici özellik göstermektedir (Analiz A.12). Revaklı, sivri kemerli, kademeli kemerli girişleri ile yapının sağ ve sol kollarında ön cephe kısmında yapıdan yükseltelen sivri kemerli pencereli ta kapı biçimindeki yüzeyler ile Osmanlı ve Selçuklu Dönemi taklit edilmektedir. Yapının köşe kuleleri ve geniş saçaklı örtüleri I. Ulusal Mimarlık Dönemi; ritmik pencere düzeni ise II. Ulusal Mimarlık Dönemi ile benzerlik göstermektedir. Diğer tip proje uygulamalarında olduğu gibi bu yapı türünde de yapının uygulandığı bölge, uygulayan yüklenici ve işçi faktörü nedeniyle yapıda biçimsel değışiklikler görülmektedir. Bu nedenle okullardaki sivri kemerlerin kimi zaman Gotik sivri kemerleri oranlarına yaklaştığı, kimi zaman basık sivri kemerlere dönüştüğü kimi zamansa sivri kemerlerin kademeli kemerler biçiminde uygulandığı görülmektedir.

3.4.1.13 Kütahya Adliyesi Ek Bina

1902 Yılında yapımına başlanan Eski Hükümet Konağı (Eski Adliye) binasının yan parselinde inşa edilen ek bina yalnızca giriş cephesinde tarihsici özellik göstermektedir (Analiz A.13). Ön cephede simetrik düzen hakimdir.

Yapıda, çıkmalarla (cumba) ve zemin katta ayrıışan taş kaplama ile geleneksel Kütahya evlerine atıfta bulunmaktadır. Çıkmalar ve korniş altına yerleştirilen furuşlar ile şebekeli pencereler Osmanlı Dönemi ile benzerlik göstermektedir. Taş cephe kaplaması ile ritmik pencere düzeni II. Ulusal Mimarlık Dönemi ile benzerlik göstermektedir.

3.4.1.14 Saat Kulesi (Evliya Çelebi)

Evliya Çelebi Mahallesi'nde, dönel kavşakta yer alan saat kulesinin dört cephesinde de tarihsici tasarım yaklaşımı görülmektedir (Analiz A.14). Tüm cepheler simetrik. Yapının her cephesinde sivri kemer ile çevrelenmiş geometrik bezeme ve çini panolar bulunmaktadır. Yapı bu yönüyle Selçuklu Dönemi'ne öykünmektedir. Kat silmeleri, üst örtüye eklenen kubbe ve alem ile Osmanlı Dönemi saat kuleleri taklit edilmektedir. Taş kaplama ve bezemelerin döküldükleri izlenmektedir.

3.4.1.15 Saat Kulesi (Yunus Emre)

Yunus Emre Mahallesi'nde, dönel kavşakta yer alan saat kulesinin dört cephesinde de tarihsici tasarım yaklaşımı görülmektedir (Analiz A.15). Tüm cepheler simetrik. Yapının her cephesinde basık kemer ile çevrelenmiş geometrik bezeme ve çini panolar bulunmaktadır. Yapı bu yönüyle Selçuklu Dönemi'ne öykünmektedir. Yapıda bulunan kat silmeleri, sivri külâh ve alem ile Osmanlı Dönemi saat kuleleri taklit edilmektedir. Geometrik süslemeleri çevreleyen dikdörtgen panoların hasar gördükleri görülmektedir. Evliya Çelebi Mahallesi'ndeki saat kulesi ile eş zamanlı olarak tamamlanmıştır.

3.4.1.16 Kütahya Saat Kulesi (Azerbaycan Parkı)

19. yy. sonu 20. yy. başına tarihlenen, günümüzde Belediye İş Hanı olarak bilinen yerde bulunan kilisenin çan kulesi olarak inşa edilen ve sonrasında saat kulesine çevrilip 1970 yılında ise belediye tarafından iş hanı yapmak amacıyla yıkılan yapının 2005 yılında Azerbaycan Parkı'nda yapılan rekonstrüksiyonu ve 2017 yılındaki cephe düzenlemesi ile saat kulesi günümüzdeki halini almıştır. Saat kulesine dönüştürüldüğü dönemde çokgen külâhı, çini ve geometrik bezemeleri, sivri kemerleri ile Selçuklu ve I. Ulusal Mimarlık Dönemi ile benzerlik gösteren yapı, gerçekleştirilen son düzenleme ile orijinal halinden uzak bir görünüme sahip olmuştur. Yapının dört cephesi de tarihsici mimari öğelerle oluşturulmuştur (Analiz A.16). Cephelerde simetrik düzen hakimdir. Kütahya Saat Kulesi'nde çini ve geometrik bezemeler ile Selçuklu Dönemi taklit edilirken; sivri külâh, alem ve kat silmesi ile Osmanlı Dönemi saat kuleleri taklit edilmektedir. Yapıyı çevreleyen stilize sütunlarla oluşturulmuş revak ve taş cephe kaplaması II. Ulusal Mimarlık Dönemi ile (Paul Bonatz- Sergi ve Opera Evi gibi) benzerlik göstermektedir. Yapıya seçmeci/eklektik bir tasarım anlayışıyla atnalı kemer biçiminde çini panolar eklenmiş, bu panolardan biri kapıyı gizlemek amacıyla kullanılmıştır.

Kentin sembollerinden olan saat kulesinin ticari kaygılardan ötürü geçmişten günümüze korunamamış olduğu görülmekte, yıkılan yapının bir başka konuma yapılan kopyasının da korunmayarak tarihsici bir başka yapıya dönüştürüldüğü gözlemlenmektedir. Kütahya Saat Kulesi'nin tarihî süreçteki değişimi, gerçek tarihî ve özgün olanın korunmasının değil, tarihsel olmaya çalışan sahte, kopya yapıların üretilmesinin tercih edilmesi bağlamında, “tarihsici” kavramının içindeki eleştiriye gösterilebilecek önemli örneklerden biri olarak yorumlanabilir.

3.4.1.17 Kütahya Çiniciler Çarşısı – Kervansaray

Kütahya Çiniciler Çarşısı ve Kervansaray yapısı tüm cephelerinde tarihsici özellik göstermektedir (Analiz A.17). Giriş cephesinde simetri hakimdir. Yapıdaki orta bölümde kitleden yükselen taç kapı ile sağda- solda bulunan iki çarşı kanadının taç kapıları, çini bezemeleri, kaplama ile oluşturulmuş basık kemer, sivri kemer, beşik kemer, beşik tonoz, revak görüntüsü, almaşık duvar tipi, stilize sekizgen kubbe kullanımı, yarım küre kubbe kullanımı ve sekizgen planlı düğün salonu Selçuklu Dönemi'ne atıfta bulunmaktadır.

3.4.1.18 Kütahya Şehir Kapısı (Siner)

Afyonkarahisar güzergahında yer alan Kütahya Şehir Kapısı'nın cephelerinin tamamında tarihsici tasarım anlayışı görülmektedir (Analiz A.18). Yapıda simetri hakimdir. Kullanılan çini panolar, geometrik bezemeler, kemerler ve alemli külahlar ile Selçuklu ve Osmanlı Dönemi taklit edilmektedir. Taşıma işlevi olmayan payandalar ve ahşap pencere sövesi görünümlü çerçeveler ile yerel mimariye atıfta bulunmaktadır. Yapıyı oluşturan ve araları kemerlerle bağlanan üç kulenin de dört yanında bulunan bilezikli sütunlar, başlık ve silme/ korniş Osmanlı ve Antik Dönem mimarlığı ile benzerlik göstermektedir. Betonarme üzerine taş cephe kaplaması II. Ulusal Mimari ile ortak özellik göstermektedir.

Yapının bir kopyası da Eskişehir güzergahında uygulanmıştır. Eskişehir yolundaki şehir kapısı, tip proje olması dolayısıyla değerlendirme dışı bırakılmıştır (Haritada konum işareti 41, bkz. Şekil 3.14).

3.4.1.19 DPÜ Giriş Kapısı (Nizamiye)

Dumlupınar Üniversitesi Giriş kapısı tüm cepheleriyle tarihsici özellik göstermektedir (Analiz A.19). Yapıda simetrik düzen hakimdir. Yapıyı oluşturan kulelerin sekizgen piramidal örtüleri Selçuklu kümbet mimarisi ile benzerlik göstermektedir. Sivri kemerler,

basık kemerler, taş tezyinatı, çini bezemeler ve taş tepelik ile Selçuklu Dönemi taklit edilirken baklavalı sütun başlıkları ve sekizgen köşe yapılarıdaki saçaklar ile Osmanlı Dönemi taklit edilmektedir.

3.4.1.20 DPÜ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Dumlupınar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü yapısı tüm cephelerinde tarihsici özellik göstermekle birlikte simetrik bir tasarıma sahiptir (Analiz A.20). Kampüste inşa edilen ilk yapılardan biri olan binada, yükseltilmiş taş kapı, geometrik bezemeli taş tezyinat, sivri kemerler ve mihrabiyeler ile Selçuklu Dönemi taklit edilmektedir. Yapıda kullanılan baklavalı sütun başlıkları Osmanlı Dönemi ile; girişte ve yanlarda görülen kitlelerin öne çıkarılması ve ajur yıldız işlemeli balkon kullanımı I. Ulusal Mimarlık Dönemi ile; taş cephe kaplaması, ritmik pencereler ve geniş saçaklar ise II. Ulusal Mimarlık Dönemi ile benzerlik göstermektedir.

3.4.1.21 DPÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

DPÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi tüm cephelerinde tarihsici özellik gösteren mimari öğeler barındırmakla birlikte simetrik düzenin hâkim olduğu cephelere sahiptir (Analiz A.21). Yapıdaki sivri kemerli, taş tezyinatlı taş kapı Selçuklu Dönemi ile; cumbalar geleneksel Türk evi (yerel mimari) ile; saçaklar, taş cephe kaplaması ve ritmik pencere düzeni ise II. Ulusal Mimarlık Dönemi ile benzerlik göstermektedir.

3.4.1.22 DPÜ Bedesten

İçerisinde çeşitli ticari alanlar barındıran ve aynı zamanda yemekhane olarak kullanılan Dumlupınar Üniversitesi Bedesten yapısı tüm cephelerinde tarihsici özellik göstermektedir (Analiz A.22). Giriş cephesi simetrik düzendedir. Ana girişte bulunan sivri kemerler, çini ve geometrik taş tezyinatı Selçuklu Dönemi ile; geniş saçaklı giriş revakını oluşturan baklavalı sütun başlıkları Osmanlı Dönemi ile; ahşap söveli pencereleri yerel mimari ile; taş cephe kaplaması ve ritmik pencere düzeni ise II. Ulusal Mimarlık Dönemi ile benzerlik göstermektedir.

3.4.1.23 DPÜ Rektörlük

Dumlupınar Üniversitesi Giriş Kapısı, Mühendislik Fakültesi, Fen Edebiyat Fakültesi ile geniş bir meydanı tanımlayan DPÜ Rektörlük yapısı bütünüyle tarihsici özellik göstermektedir (Analiz A.23). Yapının cephelerinde simetri hakimdir. Yapıda bulunan

sivri kemerli revaklı ve üzeri kubbeli giriş Selçuklu Dönemi kümbet yapıları ile Osmanlı Dönemi şadırvan yapılarının arasında bir stilizasyona sahiptir. Yapının iki tarafa uzanan kollarının orta ve uç bölümlerinde bulunan sekizgen köşe birimler ve sekizgen çatı örtüleri Selçuklu Dönemi'ne atıfta bulunmakta; tuğla cephe kaplaması yerel mimari ile benzerlik gösterirken ritmik pencere düzeni ise II. Ulusal Mimarlık Dönemi ile benzerlik göstermektedir.

3.4.1.24 DPÜ Fen Edebiyat Fakültesi

DPÜ Fen Edebiyat Fakültesi tüm cephelerinde tarihsici özellik göstermektedir (Analiz A.24). Cephelerinde simetrik düzen hakimdir. Yapının ana giriş cephesinde bulunan, orta kısımdaki çatıya kadar yükseltilmiş, sağda ve solda ise iki kat yüksekliği ile sınırlandırılmış taş tezyinatlı sivri kemerli, basık kemerli taç kapılar Selçuklu Dönemi öykünmesidir. Ana taç kapı girişindeki baklavalı sütun başlıkları Osmanlı Dönemi ile; cumba ve ahşap söveli pencereler yerel mimari ile; payandalı geniş saçaklar I. Ulusal Mimarlık Dönemi ile; ritmik pencere düzeni ise II. Ulusal Mimarlık Dönemi ile benzerlik göstermektedir. Yapının, DPÜ Giriş Kapısı (Nizamiye), Mühendislik Fakültesi ve Rektörlük binası ile arasında kalan meydana bakan ana cephedeki taç kapılar ince işçilikli ve taş malzemeden üretilmiştir. Ancak C ve D Blok'taki yapının arka yüzünde kalan taç kapılar ise süslemesiz ve işçiliği detaysız gazbeton yapı malzemesi ile uygulanmıştır. Üniversite kampüsünün ana meydanına bakan cephe ile arka cepheler arasındaki bu fark anıtsallık kaygısı olarak yorumlanabilir.

3.4.1.25 DPÜ Mühendislik Fakültesi

DPÜ Fen Edebiyat Fakültesi'nin, üniversite giriş aksına göre simetriği olacak şekilde uygulanan DPÜ Mühendislik Fakültesi tüm cephelerinde tarihsici özellik göstermektedir (Analiz A.25). Cephelerinde simetrik düzen hakimdir. Yapının ana giriş cephesinde bulunan orta kısımdaki çatıya kadar yükseltilmiş, sağda ve solda ise iki kat yüksekliği ile sınırlandırılmış taş tezyinatlı sivri kemerli, basık kemerli taç kapılar Selçuklu Dönemi ile benzerlik göstermektedir. Ana taç kapı girişindeki baklavalı sütun başlıkları Osmanlı Dönemi ile; cumba ve ahşap söveli pencereler yerel mimari ile; payandalı geniş saçaklar I. Ulusal Mimarlık Dönemi ile; ritmik pencere düzeni ise II. Ulusal Mimarlık Dönemi ile benzerlik göstermektedir.

Yapının, DPÜ Giriş Kapısı (Nizamiye), Fen Edebiyat Fakültesi ve Rektörlük binası ile arasında kalan meydana bakan ana cephedeki taş kapılar detaylı işçilikli ve taş malzemeden üretilmiştir. Ancak C ve D Blok'taki yapının arka yüzünde kalan taş kapılar ise süslemesiz ve işçiliği detaysız gazbeton yapı malzemesi ile uygulanmıştır. Üniversite kampüsünün ana meydanına bakan cephe ile arka cepheler arasındaki bu farkın anıtsallık dolayısıyla oluştuğu saptanabilir.

3.4.1.26 DPÜ Mimarlık Fakültesi – DPÜ Güzel Sanatlar Fakültesi

Dumlupınar Üniversitesi'nde Mimarlık Fakültesi ve Güzel Sanatlar Fakültesi olarak kullanılan yapı bütünüyle tarihsici özellik göstermektedir (Analiz A.26). Tüm cepheleri simetrik düzendedir. Dört cephede neoklasik özellik gösteren sütunlu girişler bulunmaktadır. Sütunlar Selçuklu Dönemi'ndeki gibi mukarnaslı (stalaktit) başlıklar ile tamamlanmıştır. Kemerli pencereler, sekizgen köşe bloklar ve kubbeler Selçuklu Dönemi'ne atıfta bulunulan diğer mimari öğelerdir. Geleneksel konutlardan cumbanın referans alındığı yapının; köşe kuleleri I. Ulusal Mimarlık Dönemi ile; taş cephe kaplamaları II. Ulusal Mimarlık Dönemi ile benzerlik göstermektedir. Bina, avlulu formu ve köşelerde üstlerine saçaklı kubbeler yerleştirilmiş kuleleri ile Selçuklu kervansaray yapılarını anımsatmaktadır. Güvenlik amacıyla dışa kapalı tasarlanan kervansaraylarda gözlem kulesi olarak kullanılan üzeri ahşap çatı örtülü köşe kule bölümleri fakülte yapısında görsellik odaklı kullanılmıştır.

3.4.1.27 DPÜ Merkez Kütüphane

DPÜ Merkez Kütüphane tüm cephelerinde tarihsici özellik göstermektedir (Analiz A.27). Cephelerde simetrik düzen hakimdir. Yapıdaki basık kemer ve kubbe kullanımı Selçuklu Dönemi ile, sütunlu giriş Neoklasik Dönem ile benzerlik gösterirken cumba ve saçaklar ile yerel mimariye referans verilmektedir. Taş görünümlü cephe uygulaması ve köşe kuleler ise I. Ulusal Mimarlık Dönemi ile benzerlik göstermektedir.

3.4.1.28 DPÜ Vakıf Camii

2001 Yılında inşa edilen ana bölüme 2014'te eklenen bölüm ile bugünkü görünümünü alan DPÜ Vakıf Camii, bütünüyle tarihsici bir tasarım benimsenerek inşa edilmiştir (Analiz A.28). Cephelerde simetrik düzen hakimdir. Yapıda taş tezyinatlı, basık kemerli, çini bezemeli, mukarnaslı taş kapılar, duvarlardaki pilastrlar ve çinili burmalı minare ile Selçuklu Dönemi taklit edilmektedir. Çini bezemeler aynı zamanda yerel mimari ile

ilişkilendirilmektedir. Minare alemi ise Osmanlı Dönemi özelliği göstermektedir. (Türk camii mimarisinde Osmanlı Klasik Dönemi Mimar Sinan camileri tipolojisi sıklıkla taklit edilmekte olduğundan ve camiler çoğunlukla bağışlar ile halk tarafından yaptırıldığından, camiler bu çalışma kapsamında yer almamaktadır. Ancak DPÜ yerleşkesinin oluşum temasını ifade etmesi ve tarihsici özelliği yönünden farklı olması nedeniyle DPÜ Vakıf Camii çalışma kapsamında değerlendirilmiştir.)

3.4.1.29 DPÜ Amfi Tiyatro

DPÜ Amfi Tiyatro yapısı bütünüyle tarihsici özellik göstermektedir (Analiz A.29). Sahne arkasına geçişi sağlayan kemerli kapı kısmı dışında yapıda simetri hakimdir. Klasik Antik Dönem Yunan tiyatrolarından hareketle, yerleşkede eğimli bir yamaca inşa edilen yapıda dorik ve stilize sütunlar görülmektedir. Sütunların taşıyıcı işlevi bulunmamaktadır. Yapıda, basık kemerler ile Selçuklu Dönemi'ne, zincirli çötenler ile de Osmanlı Dönemi'ne atıfta bulunmaktadır.

3.4.1.30 DPÜ İslami İlimler Fakültesi

DPÜ İslami İlimler Fakültesi tüm cephelerinde tarihsici özellik göstermektedir (Analiz A.30). Ana giriş cephesinde simetrik düzen hakimdir. Yapıdaki mukarnaslı, geometrik ve çini bezemeli taç kapı ve kemerli pencereler ile Selçuklu Dönemi taklit edilmektedir. Binanın farklı katlarında farklı tip pencerelerin kullanılması ve kat silmelerinin bulunması I. Ulusal Mimarlık Dönemi ile benzerlik göstermektedir. Çini görünümlü panolar ile yerel mimariye atıfta bulunulurken taş cephe kaplaması II. Ulusal Mimarlık Dönemi ile benzerlik göstermektedir. Yapının taç kapı girişi çini pano ve taş malzemelerin düşmeleri sebebi ile kullanılmamaktadır. Tarihsiciliğin işlevselliğe olumsuz etkisi burada görülmektedir.

3.4.1.31 Kütahya 112 Acil Çağrı Merkezi

Kütahya 112 Acil Çağrı Merkezi binası tüm cephelerinde tarihsici özellik göstermektedir (Analiz A.31). Cephelerinde simetrik düzen hakimdir. Basık kemerli stilize taç kapısı ve kemerli pencereleri ile Selçuklu Dönemi'ne atıfta bulunmaktadır. Payandalar ve ahşap görünümlü pencere söveleri yerel mimari ile benzerlik göstermektedir. I. Ulusal Mimarlık Dönemi benzeri saçak yapısı ve II. Ulusal Mimarlık Dönemi benzeri taş cephe kaplaması tarihsici özellikleri arasındadır.

3.4.1.32 KYK Kütahya Dumlupınar Öğrenci Yurdu

Dumlupınar Üniversitesi Evliya Çelebi Yerleşkesinde bulunan yurt yapısı tüm cephelerinde tarihsici özellik göstermektedir (Analiz A.32). Giriş cephesinde simetri hakimdir. Yapıda bulunan basık kemerli, sivri kemerli pencere gruplamaları, geometrik bezemeler Selçuklu Dönemi'ne atıfta bulunurken saçaklar, köşe kuleler ve taş görünümlü cephe kaplaması I. Ulusal Mimarlık Dönemi ile benzerlik göstermektedir. Payandalar ise yerel mimariden öykünülerek yapıya entegre edilmiştir.

3.4.1.33 DPÜ – Kafeterya

Fakültelere ek olarak inşa edilen tip projeli kafeterya yapıları tüm cepheleriyle tarihsici özellik göstermektedir (Analiz A.33). Giriş cephesinde simetrik düzen hakimdir. Yapıda, kaş (eşeksırtı) kemerlerle oluşturulan revak ile Selçuklu Dönemi'ne atıfta bulunmaktadır. II. Ulusal Mimari Dönemi ile benzer şekilde taş cephe kaplaması görülmektedir.

3.4.1.34 DPÜ Konuk Evi

Dumlupınar Üniversitesi Konuk Evi yapısı tüm cephelerinde tarihsici mimari öğeler barındıran yapılardan bir diğeridir (Analiz A.34). Yapıda simetri hakimdir. Cephelerde kullanılan sivri kemerler ve değişken oranlı bozulmuş stilize kemerler ile Selçuklu Dönemi'ne atıfta bulunulmuştur. Taş görünümlü cephe kaplaması ve kat silmeleri I. Ulusal Mimarlık Dönemi yapıları ile benzerlik göstermektedir. Yapının Merkez'de bulunan bir düğün salonu yapısı ile benzerlik gösterdiği görülmektedir (Bkz. Tablo 3.1). Giriş bölümünde başlayan ve teras katında devam eden dorik sütunlar ile Klasik Antik Dönem yapıları taklit edilmektedir.

3.4.1.35 KSBÜ Tıp Fakültesi- Rektörlük

Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Tıp Fakültesi ve Rektörlük yapıları tüm cephelerinde tarihsicilik göstermektedir (Analiz A.35). Giriş bölümlerinde simetri hakimdir.

Yapıda, stilize kemerli pencereler ile Selçuklu Dönemi'ne atıfta bulunulurken taş cephe kaplaması ve saçaklar II. Ulusal Mimarlık Dönemi ile benzerlik göstermektedir. Katları belirleyen farklı renkli taş cephe kaplaması alması organik stilize edilmiş uygulaması şeklinde yorumlanabilir.

3.4.1.36 KSBÜ Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Hastanesi

Kütahya Sağlık Bilimleri Üniversitesi Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Hastanesi'nin “u” planlı yapısında köşelerde bulunan sekizgen bloklar ve kanatlar arasındaki geçiş cepheleri tarihsici özellik göstermektedir (Analiz A.36). Yapının ana giriş cephesinde simetri hakimdir. Yapının sağında ve solunda bulunan üzeri saçakları payandalı ve kubbeli sekizgen bloklar yerel mimari ile Selçuklu Dönemi'ne referans vermektedir. Taş cephe kaplaması ise II. Ulusal Mimarlık Dönemi ile benzerlik göstermektedir.

3.4.2 Yapımı Devam Eden Kamu Yapıları

Bu bölümde, yapımı halen devam etmekte olan kamu yapılarına yer verilmiştir. Yapıların mevcut inşaat durumları ve proje bilgileri üzerinden analizler gerçekleştirilmiştir. Değerlendirmeye alınan dört kamu yapısı: Kütahya Adalet Sarayı, Kütahya Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, Kütüphane ve Kültür Merkezi (Kütahya Belediyesi) ve DPÜ Kongre ve Kültür Merkezi'dir.

3.4.2.1 Kütahya Adalet Sarayı

Yapımı devam eden kamu yapılarından biri olan Kütahya Adalet Sarayı'nın, proje görselleri ve mevcut inşaat durumu incelendiğinde tüm cephelerinde tarihsici mimari öge kullanımı görülmektedir (Analiz A.37).

Yapının cephe kurgusunda simetri hakimdir. Çini bezemeler, basık kemerli pencereler ve revaklı giriş ile Selçuklu/ Osmanlı Dönemleri taklit edilmektedir. Farklı katlarda farklı tip pencere kullanımı, giriş aksı ve kanatlardaki iki bölümün kule tipinde yükseltilmesi, revaklı balkonlu girişi I. Ulusal Mimarlık Dönemi ile taş cephe kaplaması ise II. Ulusal Mimarlık Dönemi ile benzerlik göstermektedir.

3.4.2.2 Kütahya Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü

İnşası süren bir diğer yapı olan Kütahya Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü binasının proje görselleri ve mevcut inşaat durumu incelendiğinde dört cephede de tarihsici ögeler ve simetrik kurgu görülmektedir (Analiz A.38).

Yatayda ve düşeyde çıkıntı oluşturacak şekilde tasarlanan stilize taç kapı ile Selçuklu Dönemi'ne atıfta bulunmaktadır. Geleneksel konutlardan cumba ögesinin referans alındığı yapının, köşe kuleleri I. Ulusal Mimarlık Dönemi yapıları ile; ritmik pencere

kullanımı, geniş saçak ve taş cephe kaplaması II. Ulusal Mimarlık Dönemi yapıları ile benzerlik göstermektedir.

3.4.2.3 Kütüphane ve Kültür Merkezi (Kütahya Belediyesi)

Yıkılan eski Belediye Kültür Sarayı'nın yerine inşa edilen Kütüphane ve Kültür Merkezi yapısının proje görselleri ile inşaat durumu incelendiğinde tüm cephelerde tarihsici mimarlık öğelerinin bulunduğu; ön ve arka cephede simetrik düzenin hâkim olduğu görülmektedir (Analiz A.39).

Yapıdaki taç kapı, çini bezeme ve iki kat yüksekliğinde devam eden sivri kemerli pencereler ile Selçuklu Dönemi taklit edilmektedir. Yapının inşa edildiği yerde daha önce bulunan Belediye Kültür Sarayı yapısının da (1990 öncesi inşa edilmiş olması dolayısıyla kapsam dışıdır.) çini kaplamalı sekizgen kuleleri, cumbaları, saçakları ve ritmik pencere tekrarları ile tarihsici olduğu görülmektedir.

Kütahya'daki kamu yapılarında tarihsici anlayışın yalnızca son döneme ait olmadığı, Birinci ve İkinci Ulusal Mimarlık Dönemlerinden sonra da görüldüğü ve gelenekselleşen bir tutum olduğu çıkarımı yapılabilir (Analiz A.39).

3.4.2.4 DPÜ Kongre ve Kültür Merkezi

DPÜ Kongre Merkezi ve Mimarlık Fakültesi olarak kullanılacak yapının mevcut inşaat durumu ve proje görselleri incelendiğinde yapının tarihsici üslup ile tasarlanıp uygulandığı ve giriş cephelerinde simetrinin ön planda olduğu görülmektedir (Analiz A.40).

Yapıda stilize taç kapı, sivri basık kemerli pencere ve pencereler ile örtülmüş revak ile Selçuklu Dönemi'ne öykünülmektedir. Taş görünümlü cephe kaplaması I. Ulusal Mimarlık Dönemi ile, ahşap söveli pencereler ise geleneksel Kütahya evleri ile benzerlik göstermektedir.

3.5 Değerlendirme

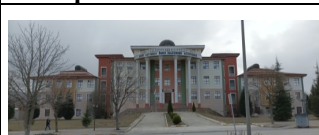
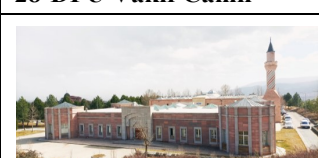
Bir önceki bölümde incelenen tarihsici kamu yapılarında taklit edilen dönem ve mimari öğeler Tablo 3.2'de özetlenmiştir. Bu tablodan hareketle ulaşılan sonuçlar ile diğer tablolar oluşturulmuştur.

Tablo 3.2: Kütahya Merkez'de bulunan tarihsici kamu yapılarının analizi (Kişisel arşiv).

Kamu Yapısı- İsim/ Görsel	Referans Kaynağı- Taklit Edilen Dönem ve Mimari Öğeler					
	Selçuklu D.	Osmanlı D.	Yerel Mimari	I.UMD	II.UMD	K. Antik D. Neoklasik.
1-Kütahya Valiliği		Revaklı giriş, çift revaklı giriş	Çini bezeme, payanda, ahşap kilit taşı görünümlü söve	Saçak, balkon, taş görünümlü kaplama, katlarda farklı tip pencere kullanımı	-	Dorik sütun.
2-Kütahya Belediyesi		Revaklı giriş (stilize)	Payanda, çini bezeme,	Saçak	Taş cephe kaplaması	Sütun (stilize)
3-Kütahya Müftülüğü		Alem	Payanda, çini bezeme (Payandalar uygulamada iptal edilmiş.)	Saçak, katlarda farklı tip pencere kullanımı, sahte kubbe	Taş cephe kaplaması	-
4-Aile Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü		Sivri kemer, taç kapı (stilize)	-	Gizlenmiş kırma çatı	-	-
5-Kütahya İl Ambulans Servisi Başhekimliği		Revaklı giriş	-	Gizlenmiş kırma çatı	Ritmik pencereler	Kent kapısı (Olba), korniş
6-Kütahya Ağız ve Diş Sağlığı Hastanesi		Kemer (basık), taç kapı (stilize)	Zemin kat taş kaplama	-	Taş cephe kaplaması, ritmik pencereler	Korniş

Tablo 3.2 (devam)						
7-Kütahya İl Emniyet Müdürlüğü						
	Basık kemer, revak	Revaklı giriş	-	-	Taş cephe kaplaması, ritmik pencereler	-
8-Kütahya İl Özel İdaresi						
	Basık kemer, sivri kemer, beşik kemer çokgen çatı örtüsü, çini bezeme, geometrik bezeme, almalı duvar	Revaklı giriş	Zemin kat taş kaplama, çini bezeme	Saçak, balkon, katlarda farklı tip pencere kullanımı	Kat silmesi, taş cephe kaplaması	-
9-Kütahya Ticaret Borsası						
	Taç kapı, basık kemerli revak, kubbe, basık kemerli pencere	-	-	Taş görünümlü kaplama	-	-
10-Kütahya İl Milli Eğitim Müdürlüğü						
	Stilize beşik kemerli pencereler, kubbe	-	Payandalar uygulamada iptal edilmiş.	Saçak, taş görünümlü cephe kaplaması, köşe kuleler	Ritmik pencereler	-
11-Kütahya İl Tarım ve Orman Müdürlüğü						
	Geometrik bezeme, taç kapı (stilize)	-	Payandalar uygulamada iptal edilmiş.	Yükseltilmiş giriş kitlesi, köşe kuleler, taş görünümlü cephe kaplaması	Ritmik pencereler	-
12-Şehit Muhammed Yılmaz İlkokulu						
	Sivri kemer, revak, sivri kemerli pencere, stilize taç kapı	Revaklı giriş	-	Saçak, köşe kuleler	Ritmik pencereler	-
13-Kütahya Adliyesi Ek Bina						
	-	Demir şebekeli pencere, furuş	Cumba, zemin katta taş malzeme kullanımı	-	Taş cephe kaplaması	Korniş

Tablo 3.2 (devam)						
14-Saat Kulesi (Evliya Çelebi)						
	Çini bezeme, geometrik bezeme, sivri kemer	Kubbe, alem, kat silmesi	Çini bezeme	-	-	-
15-Saat Kulesi (Yunus Emre)						
	Çini bezeme, geometrik bezeme, beşik kemer	Külâh, alem, kat silmesi	Çini bezeme	-	-	-
16-Kütahya Saat Kulesi (Azerbaycan Parkı)						
	Çini bezeme, geometrik bezeme, beşik kemer	Revaklı giriş alem, kat silmesi külâh	Çini bezeme	-	Taş cephe kaplama, stilize sütunlu revak	-
17-Kütahya Kervansarayı Çiniciler Çarşısı						
	Taç kapı, çini bezeme, kubbe, külâh, kemer (sivri, basık, beşik) revak	-	Çini bezeme	-	-	-
18-Kütahya Şehir Kapısı (Siner)						
	Külâh, sivri-basık- beşik kemer, çini bezeme, geometrik bezeme	Alem	Ahşap pencere sövesi, çini bezeme, payanda	-	Taş cephe kaplaması	Sütun, başlık, korniş
19-DPÜ Giriş Kapısı (Nizamiye)						
	Çini bezeme, sivri kemer, basık kemer, sekizgen piramidal kubbe/külâh	Baklavalı sütun başlığı, saçak	Çini bezeme	-	-	-
20-DPÜ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü						
	Taç kapı, sivri kemer, taş bezeme (geometrik), mihrabiye	Baklavalı sütun başlığı	-	Balkon, giriş ve yan kuleler	Geniş saçak, ritmik pencereler, taş cephe kaplaması	-

Tablo 3.2 (devam)						
21-DPÜ İİBF						
	Taç kapı, sivri kemer, geometrik taş bezeme	-	Cumba	-	Saçak, ritmik pencereler, taş cephe kaplaması	-
22-DPÜ Bedesten						
	Sivri kemer, çini bezeme, geometrik bezeme, kubbe	Revaklı giriş, saçak, baklavalı sütun başlığı	Ahşap söveli pencere, çini bezeme	-	Taş cephe kaplaması, ritmik pencere düzeni	-
23-DPÜ Rektörlük						
	Sivri kemer, kubbe, külah, sekizgen köşe kule, çokgen çatı örtüsü	-	Tuğla cephe kaplama	-	Ritmik pencere düzeni	-
24-DPÜ Fen Edebiyat Fakültesi						
	Taç kapı, taş bezeme (geometrik), sivri kemer, basık kemer	Baklavalı sütun	Cumba, ahşap söveli pencere, payanda	Saçak	Ritmik pencere düzeni	-
25-DPÜ Mühendislik Fakültesi						
	Taç kapı, taş bezeme (geometrik), sivri kemer, basık kemer	Baklavalı sütun	Cumba, ahşap söveli pencere, payanda	Saçak	Ritmik pencere düzeni	-
26-DPÜ Mimarlık F. DPÜ Güzel Sanatlar F.						
	Beşik kemerli pencere, sekizgen köşe kuleler, kubbe, mukarnalı sütun, çokgen çatı örtüsü	-	Cumba	Köşe kuleler	Taş cephe kaplaması	Sütunlu giriş
27-DPÜ Merkez Kütüphane						
	Kubbe, basık kemer	-	Cumba, saçak	Taş görünümlü cephe kaplaması, köşe kule, balkon	-	Sütunlu giriş
28-DPÜ Vakıf Camii						
	Taç kapı, basık kemer, mukarnas, burmalı minare, çini bezeme, külah, pilastr, çokgen çatı örtüsü	Alem	Çini bezeme	-	-	-

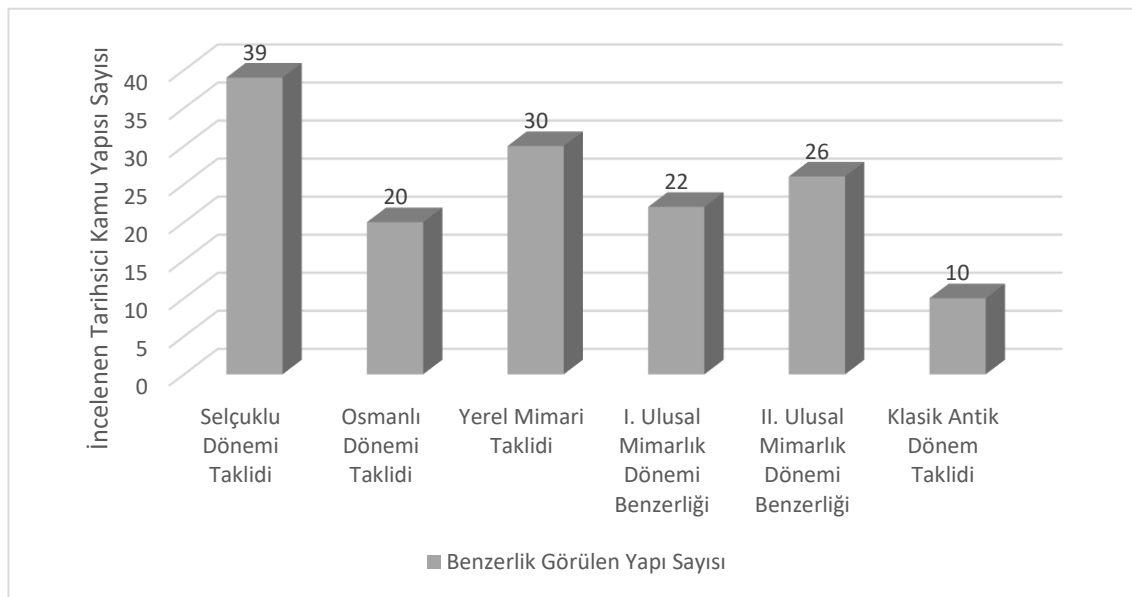
Tablo 3.2 (devam)

29-DPÜ Amfi Tiyatro						
	Basık kemer	Zincirli çörten	-	-	-	Dorik sütun, tiyatro düzeni
30-DPÜ İslami İlimler F.						
	Taş kapı, mukarnas, çini bezeme, geometrik bezeme, basık ve beşik kemerli pencereler	-	Çini bezeme	Katlarda farklı tip pencere kullanımı, kat silmeleri, saçak	Taş cephe kaplaması	-
31- 112 Acil Çağrı Merkezi						
	Taş kapı, beşik kemerli pencere	-	Payanda, ahşap görünümlü pencere sövesi	Saçak	Taş cephe kaplaması	-
32-KYK Dumlupınar Öğrenci Yurdu						
	Sivri kemer, basık kemer, geometrik bezeme	-	Payanda	Saçak, taş görünümlü cephe kaplaması, kule	-	-
33-DPÜ – Kafeterya						
	Kaş kemerli revak, ayak (pilastr)	-	-	-	Taş cephe kaplaması	-
34-DPÜ Konuk Evi						
	Sivri ve değişken oranlı kemer kullanımı	-	-	Taş görünümlü cephe kaplaması, kat silmesi	-	Dorik sütun
35-KSBÜ Tıp Fakültesi-Rektörlük						
	Sivri kemerli pencere, almasıık örgü (stilize)	-	-	-	Taş cephe kaplaması, saçak	-
36-KSBÜ Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Hastanesi						
	Kubbe, sekizgen mekân kullanımı	-	Payanda	-	Taş cephe kaplaması	-

Tablo 3.2 (devam)

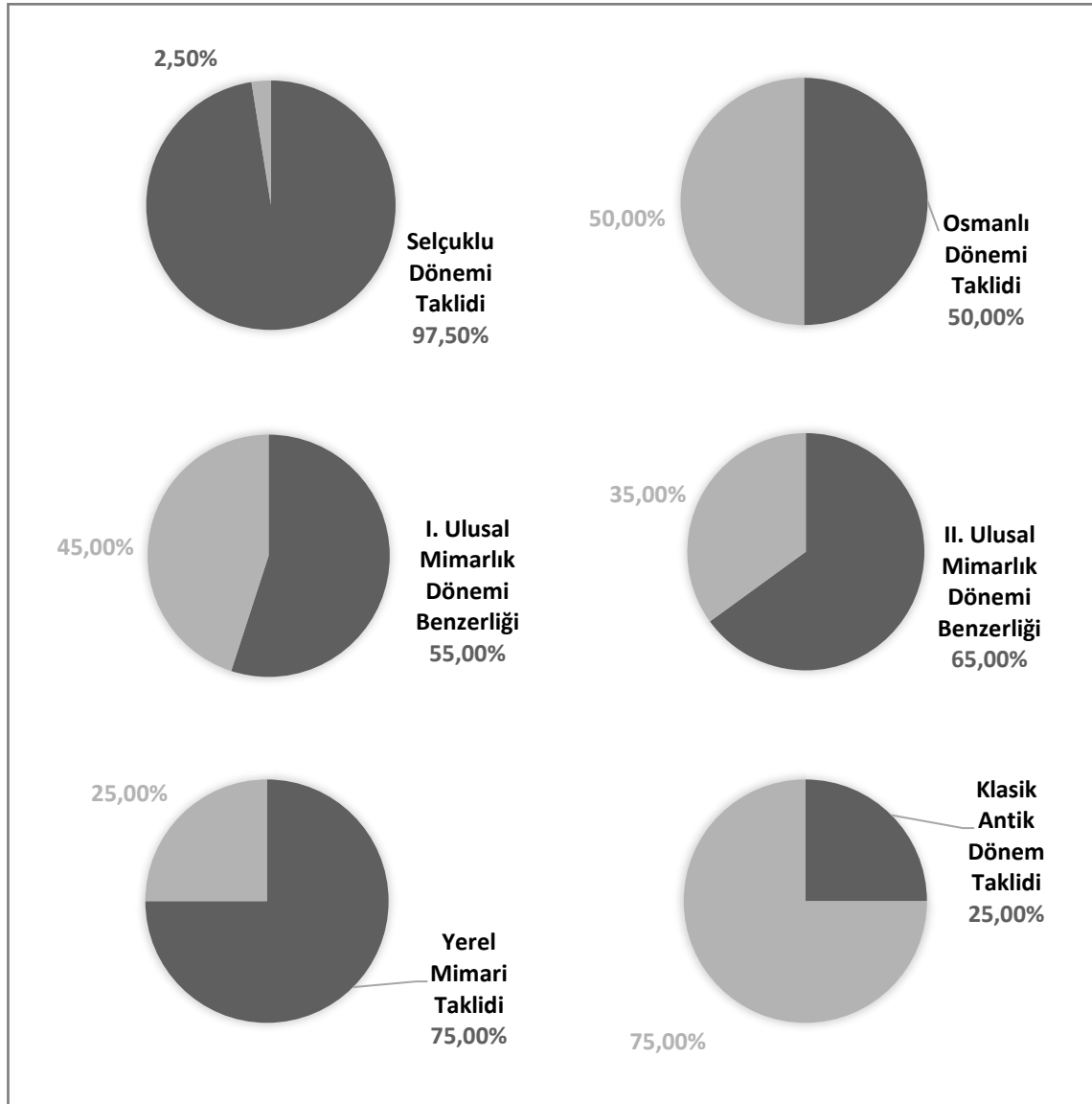
37-Kütahya Adalet Sarayı 	Basık kemerli pencere, çini bezeme, revak	Revaklı giriş	Çini bezeme	Katlarda farklı tip pencere kullanımı, balkon, saçak	Taş cephe kaplaması	-
38-Kütahya ÇŞİD İl M. 	Taç kapı	-	Cumba	Köşe kule	Ritmik pencere kullanımı, geniş saçak, taş cephe kaplaması	-
39-Kütüphane ve Kültür Merkezi (Kütahya Belediyesi) 	Sivri kemerli pencere, taç kapı, çini bezeme	-	Çini bezeme	-	-	-
40-DPÜ Kongre ve Kültür Merkezi 	Taç kapı, sivri, basık kemerli pencere	-	Ahşap söveli pencere	Taş görünümlü cephe kaplaması	-	-

Selçuklu Dönemi'nin, incelenen 40 binanın 39'unda; Osmanlı Dönemi'nin, incelenen 40 binanın 20'sinde; yerel mimarinin, incelenen 40 binanın 30'unda, Klasik Antik Dönem'in ise incelenen 40 binanın 10'unda taklit edildiği görülmektedir. Çalışma kapsamında incelenen 40 yapıdan 22'sinde I. Ulusal Mimarlık Dönemi ile; incelenen 40 yapıdan 26'sında ise II. Ulusal Mimarlık Dönemi ile benzerlik tespit edilmiştir (Şekil 3.17).

Şekil 3.17: Referans alınan dönemler ve görüldükleri tarihsici kamu yapısı sayıları.

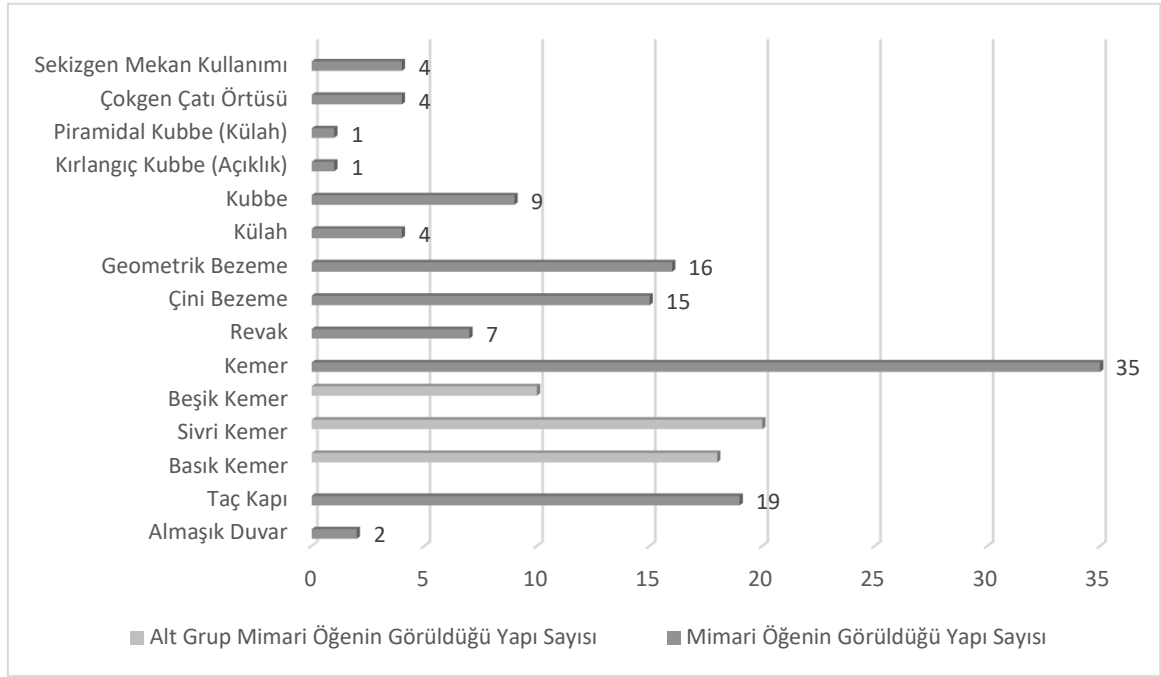
Ortaya çıkan verilerden hareketle hazırlanan Şekil 3.18’de, incelenen 40 kamu yapısında görülen dönem taklitlerinin yüzdelik oranları verilmiştir.

Şekil 3.18: İncelenen yapılarda görülen taklit- benzerlik oranı (yüzde).

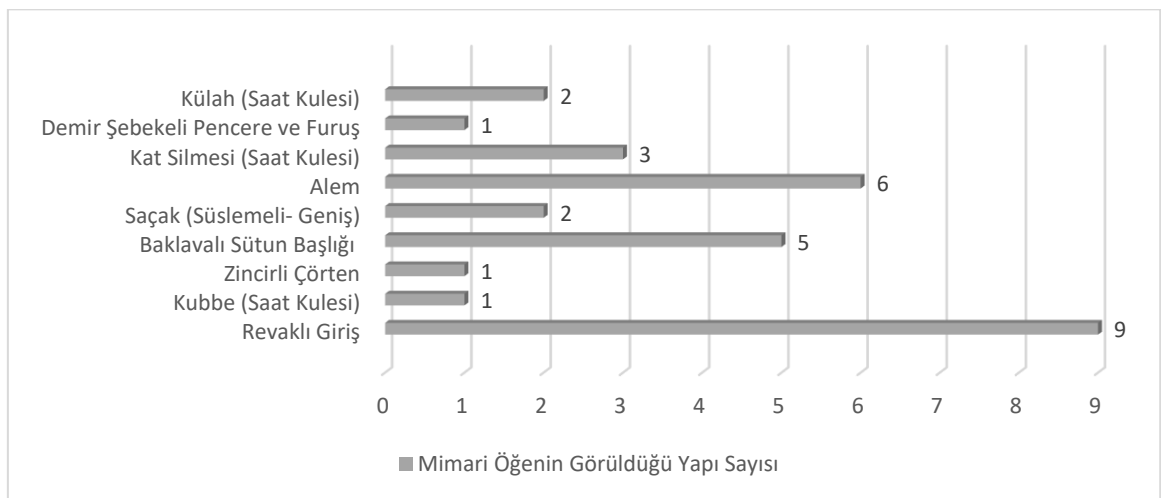
İncelenen 40 tarihsici kamu yapısında %97,5 ile en çok taklit edilen dönemin Selçuklu Dönemi olduğu görülmektedir. Osmanlı Dönemi’nin yapıların %50’sinde, yerel mimarının ise yapıların %75’inde taklit edildiği tespit edilmiştir. İncelenen yapıların %55’inde I. Ulusal Mimarlık Dönemi ile, %65’inde ise II. Ulusal Mimarlık Dönemi ile benzerlik görülmektedir. İncelenen yapılar arasında en az taklit edilen dönemin ise %25 ile Klasik Antik Dönem olduğu saptanmıştır.

Selçuklu Dönemi'nin taklit edilmesinde kullanılan mimari öğeler ve görüldüğü yapı sayılarına ilişkin veriler Şekil 3.19'da işlenmiştir.

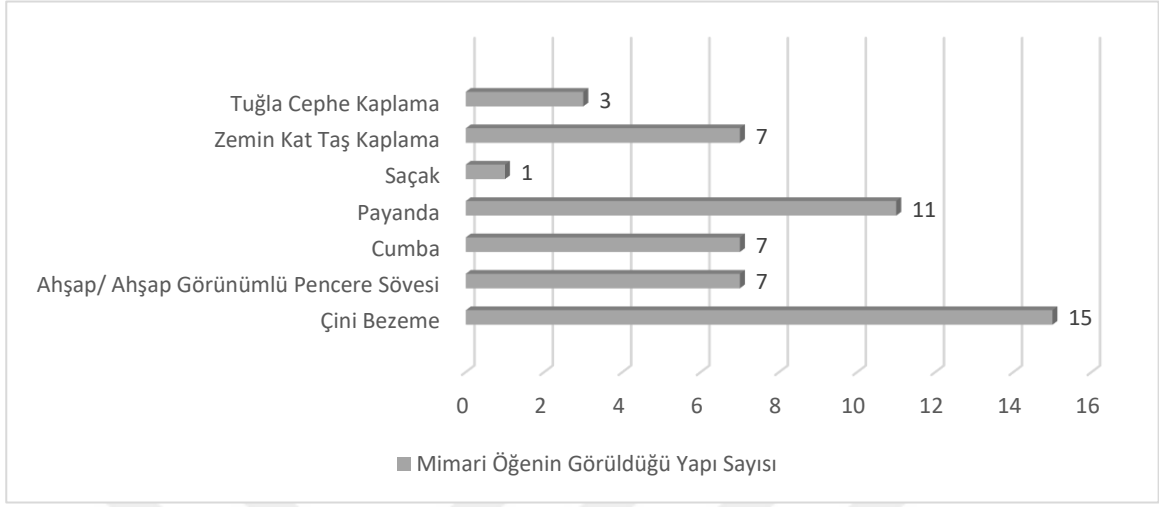
Şekil 3.19: Selçuklu Dönemi'ni taklit eden mimari öğelerin görüldüğü yapı sayıları (40 kamu yapısı içinde).

Osmanlı Dönemi'nin taklit edilmesinde kullanılan mimari öğeler ve görüldüğü yapı sayılarına ilişkin veriler Şekil 3.20'de işlenmiştir.

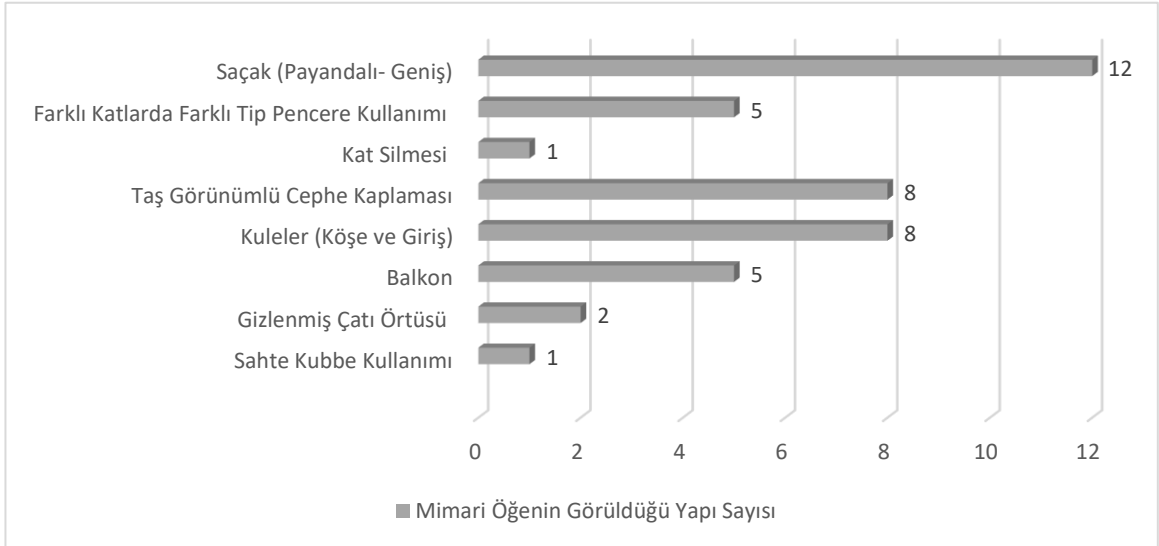
Şekil 3.20: Osmanlı Dönemi'ni taklit eden mimari öğelerin görüldüğü yapı sayıları (40 kamu yapısı içinde).

Yerel mimariyi taklit eden mimari öğeler ve görüldükleri yapı sayıları Şekil 3.21’de işlenmiştir.

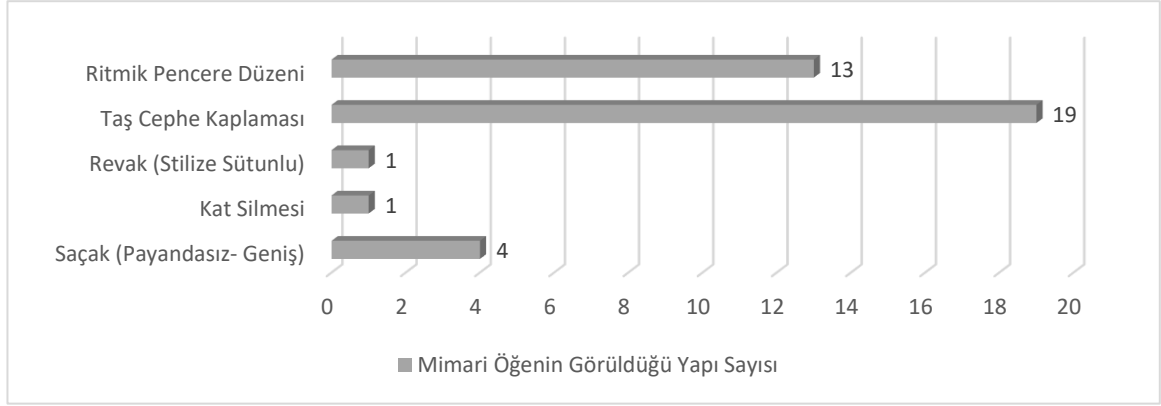
Şekil 3.21: Yerel mimariyi taklit eden mimari öğelerin görüldüğü yapı sayıları (40 kamu yapısı içinde).

I. Ulusal Mimarlık Dönemi ile benzerlik gösteren mimari unsurlar ve görüldükleri yapı sayıları Şekil 3.22’de işlenmiştir.

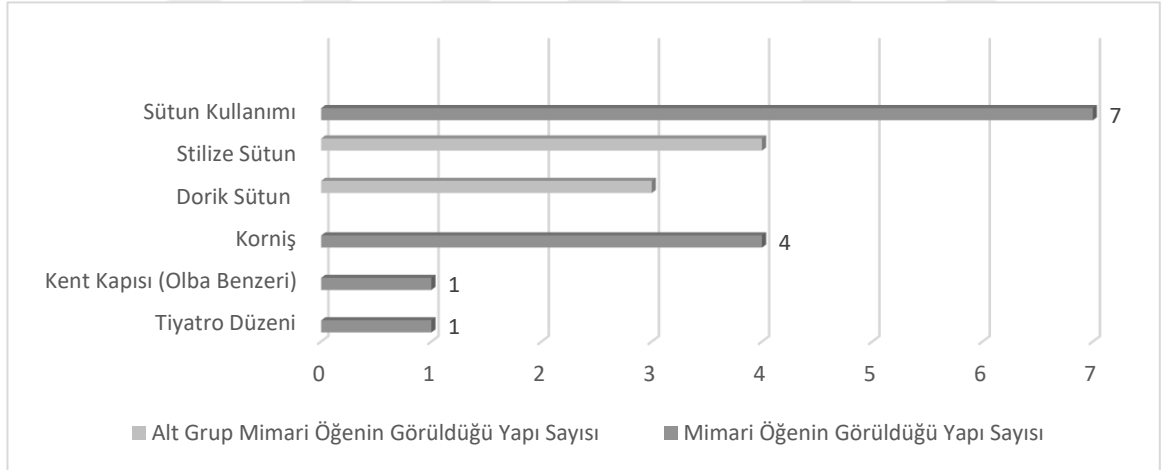
Şekil 3.22: I. Ulusal Mimarlık Dönemi ile benzerlik gösteren mimari unsurların görüldüğü yapı sayıları (40 kamu yapısı içinde).

II. Ulusal Mimarlık Dönemi ile benzerlik gösteren mimari unsurlar ve görüldükleri yapı sayıları Şekil 3.23'te işlenmiştir.

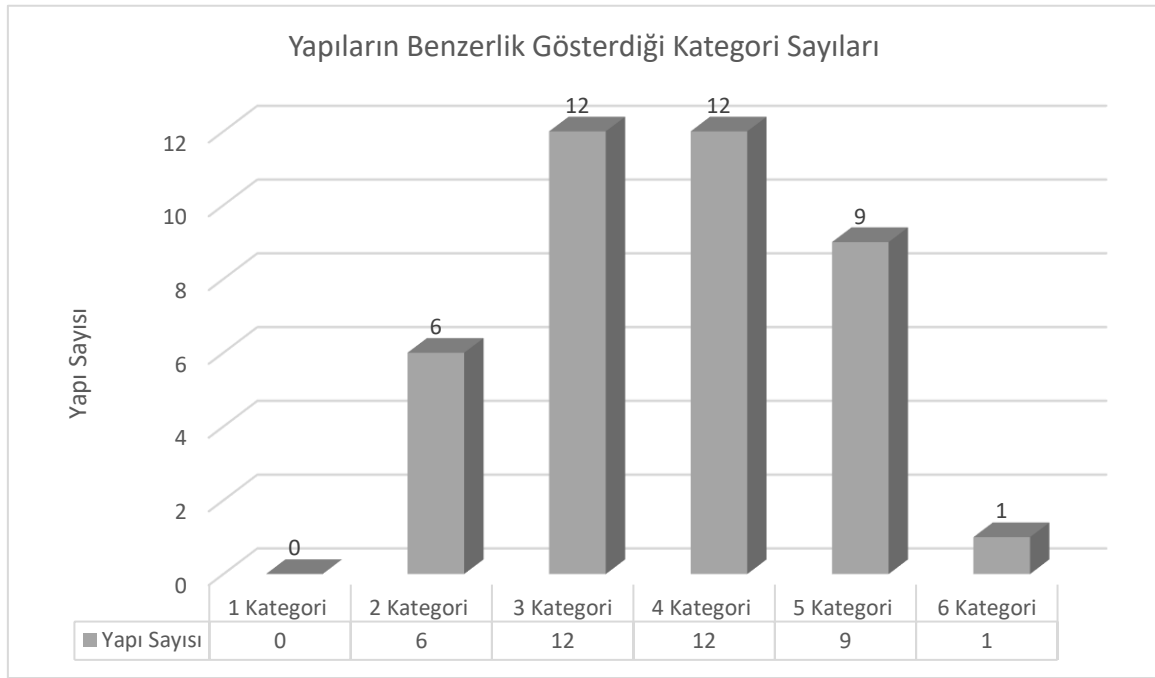
Şekil 3.23: II. Ulusal Mimarlık Dönemi ile benzerlik gösteren mimari unsurların görüldüğü yapı sayıları (40 kamu yapısı içinde).

Klasik Antik Dönem'i taklit eden mimari öğeler ve görüldükleri yapı sayıları Şekil 3.24'te işlenmiştir.

Şekil 3.24: Klasik Antik Dönem'i taklit eden mimari öğelerin görüldüğü yapı sayıları (40 kamu yapısı içinde).

Çalışma kapsamında yer alan kırk adet kamu yapısının incelenmesi aşamasında, yapılarda görülen mimari öğelerin benzerlik gösterdiği dönemleri ayırt etmek amacıyla oluşturulan 6 adet kategori: Selçuklu Dönemi, Osmanlı Dönemi, Yerel Mimari, I. Ulusal Mimarlık Dönemi, II. Ulusal Mimarlık Dönemi ve Klasik Antik Dönem'dir. Yapıların tasarımlarında kullanılan öğelerin referansları bu kategorilere göre ayrıldığında birden fazla mimari döneme atıfta bulunulduğu tespit edilmiştir. İncelenen yapıların benzerlik gösterdikleri kategori sayısı Şekil 3.25'te gösterilmektedir.

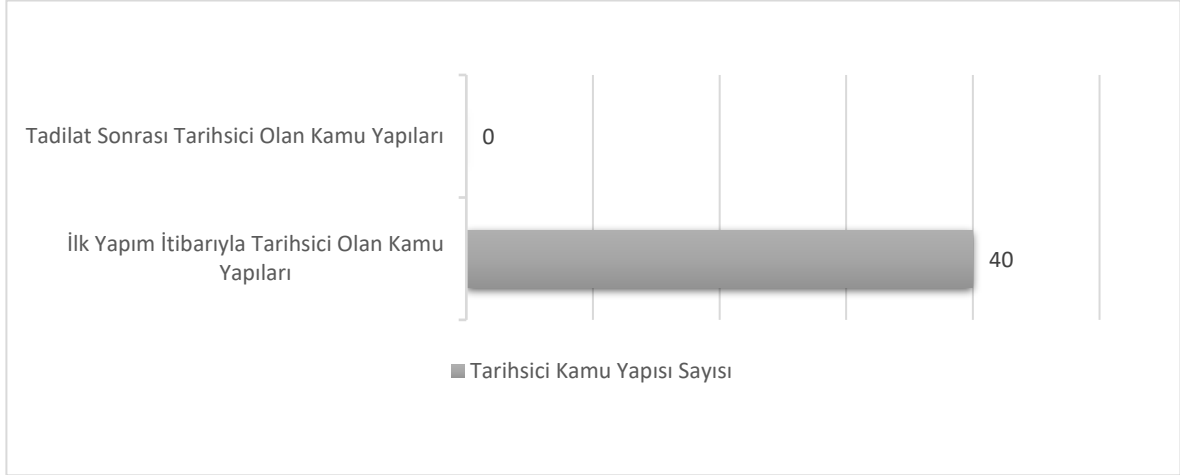

Şekil 3.25: Yapıların benzerlik gösterdikleri kategori sayıları (toplam 40 kamu yapısı).

Şekil 3.25'ten hareketle, bir kategoriye taklit eden yapı sayısı: 0; iki kategoriye taklit eden yapı sayısı: 6; üç kategoriye taklit eden yapı sayısı: 12; dört kategoriye taklit eden yapı sayısı: 12; beş kategoriye taklit eden yapı sayısı: 9 ve tüm kategorileri (altı kategori) taklit eden yapı sayısı: 1'dir. Yapıların tasarımlarındaki karma, seçmeci (eklektik) tutum burada açıkça izlenmektedir.

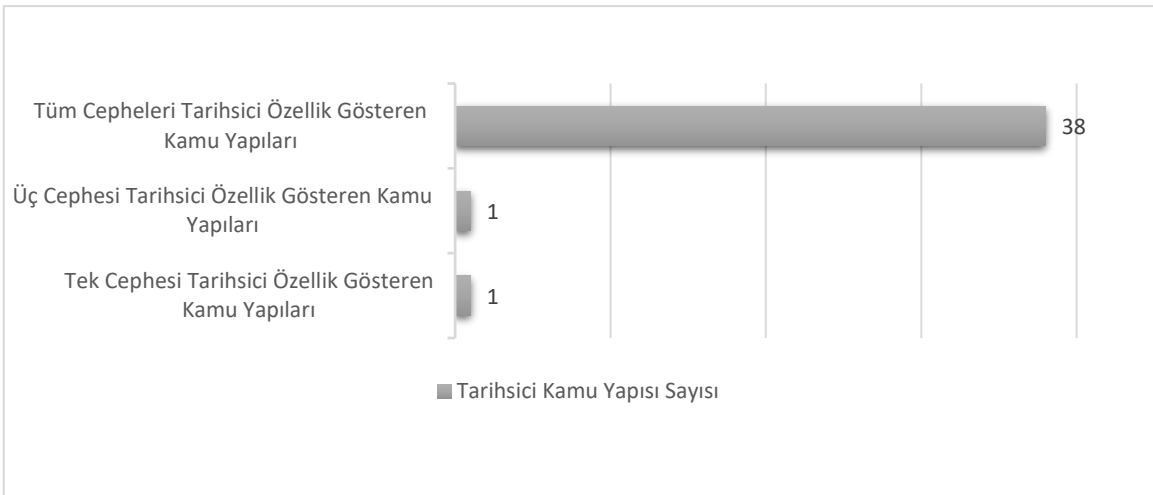
İncelenen yapıların 37'sinde (%92,5) simetrik cephe düzeni tespit edilirken 3'ünde (%7,5) asimetrik cephe görünüşü saptanmıştır. Tarihsici kamu mimarlığının geçmiş tarihselci dönemlerde görülen simetrik cephe düzeni ile bu yönden benzerlik gösterdiği görülmektedir.

Yapıların incelenmesinde, tarihsici öğelerin binalara tadilat sırasında sonradan eklenmesi/ direkt tarihsici olarak inşa edilmesi durumları üzerinde durulmuştur. İncelenen yapıların tamamının temelden itibaren tarihsici tasarım anlayışıyla üretildikleri tespit edilmiştir (Şekil 3.26).

Şekil 3.26: Tarihsici eğilim gösterme analizi (tadilat sonrası / ilk yapım itibarıyla).

Çalışma kapsamında incelenen yapıların, bir cephesi bitişik nizamdan dolayı sağır bırakılan Kütahya İl Müftülüğü'nün üç cephesi; Kütahya Adliyesi Ek Bina'nın ise kot farkı ve bitişik nizamdan dolayı yalnızca giriş cephesi tarihsici özellik göstermekteyken incelenen diğer yapılar tüm cepheleriyle tarihsici özellik göstermektedir (Şekil 3.27).

Şekil 3.27: Tarihsici özellik gösteren cephe sayısı analizi.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

4.1 Tartışma ve Sonuç

Tez çalışması kapsamında yapılan literatür araştırmasında, günümüzde ideoloji, moda ve geçmişe duyulan özlemin beslediği estetik kaygı nedeniyle tarihsici üslubun benimsendiği yapıların; özellikle siyasi erkin ideolojisi ve temsil arayışı sonucunda kamu yapılarındaki tarihsici örneklerin sayılarının giderek arttığı görülmektedir. Tarihselci/ tarihsici kamu yapılarını ele alan çalışmalarda, geçmişin mimari öğelerinin taklit/ kopya edilmesi ile ortaya çıkan mimari yapıların özgünlük içermediği, çağın gerekliliklerine cevap vermediği kentlerin mimari kimliğine zarar verdiği konusunda eleştirel bir fikir birliği mevcuttur. Çalışmalarda, günümüz kamu yapılarında en çok taklit edilen dönemlerin Selçuklu ve Osmanlı Dönemi olduğu görülmektedir. Buna ek olarak geleneksel konut mimarlığı, I. Ulusal Mimarlık Dönemi, II. Ulusal Mimarlık Dönemi ve Antik Dönem mimarlıkları, günümüz tarihsici kamu mimarlığına referans oluşturmaktadır.

Günümüzde görülen tarihsici üslup ile geçmişteki tarihselci dönemler karşılaştırıldığında, üslupların ortaya çıktığı ideolojik zeminin benzerliği, milliyetçilik eğilimi, öne çıkmaktadır. Birinci ve İkinci Ulusal Mimarlık Dönemleri mimarların fikirleri ve öncülüğünde ortaya çıkmış, daha sonra yine mimarların tercihleriyle son bulmuştur. Ancak günümüz tarihsici kamu mimarlığının mimar öncülüğünde oluşmadığı, siyasi ortam, moda, sosyokültürel ve teolojik etkilerle bir temsil arayışında, özellikle siyasi iktidarın ve işverenlerin tematik talepleri üzerine ortaya çıktığı gözlemlenmektedir. Tip projelerin farklı kentlerde uygulanması ve tarihsici üslubun kentlerdeki etkisinin tek tipleşmeye sebebiyet vermesi ortak özellikler olarak görülürken, teknolojinin etkisiyle artan üretim hızı geçmiş tarihselci dönemler ile farklılık göstermektedir. Geçmiş tarihselci dönemlerde (I. Ulusal Mimarlık Dönemi ve II. Ulusal Mimarlık Dönemi) yabancı mimar egemenliğine bir karşı çıkış ifadesi olarak ortaya çıkan milliyetçilik tabanlı yaklaşım görülürken günümüz tarihsiciliğinde yabancı mimar etkisine karşılık bir oluşum bulunmamaktadır. Tarihselci mimari dönemlerin geçmişte de günümüzde de hem yazarlar hem mimarlar tarafından eleştirildiği görülmektedir.

Birinci Ulusal Mimarlık Dönemi ile İkinci Ulusal Mimarlık Dönemi'ni oluşturan milliyetçi iklimler, tarihselci yaklaşımla yapılar üretilmesine zemin hazırlamış, ardından kısa süre içerisinde etkinliğini modern diğer akımlara bırakmıştır. Bu dönemlerde olduğu gibi

mimari, ideolojik bir zeminde şekillendiğinde sonuçlarının uzun vadede kabul gören yaklaşımlar olmadığı açıktır. Dolayısıyla günümüz kamu yapılarının üretilmesinde güç sahiplerinin ideolojisiyle şekillenen temsili bir mimarlık üslubunun uzun ömürlü olmayacağı, şehirler ve ülkenin tamamında tek tipleşmeye neden olarak özgünlüğe ve yerel mimari kimliğe, kent hafızasına negatif etkide bulunacağı söylenebilir.

Dönemin gücünü ifade etmek ve adeta tarihe not bırakmak amacıyla her dönemde, simge yaratma ve kalıcı olma arzusuyla güç sahiplerinin mimariyi bir enstrüman olarak kullanması, özellikle karmaşık siyasi bağlamlarda ortaya koyulan bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Mimarinin politik, sosyokültürel ve iktisadi bağlamın bir neticesi olarak ortaya çıktığını kabul etmek ve ortaya çıkan mimari yapıları bu bağlamın girdileri üzerinden okumak gerekmektedir (Aslanoğlu, 1980). Literatürdeki çalışmaların çoğunlukla 2000’ler sonrasına eğilme sebebini bu kabul açıklamaktadır. Siyasi ortam, ekonomi, yönetsel değişimler ve ideolojik temsil anlayışının mimari yansımalarının keskinleştiği dönem günümüze tekabül etmektedir.

II. Ulusal Mimari akımının öncüsü Sedat Hakkı Eldem’in “*Yerli Mimariye Doğru*” adlı yazısında, manevi şartların oluşumunun rejim konusu olduğunu, milli bir mimarlığın bulunması amacıyla devletin müdahalesinin gerekli olduğunu, bu bağlamda hükümetin görevinin büyük olduğunu ifade eder (Eldem, 1940). Aslanoğlu’nun (1980) “demokratiklikten uzak” olarak yorumladığı bu durum, günümüz tarihsici mimarlığını yansıtmaktadır.

Kortan (1996), mimarın biçimin taklitten uzaklaşıp “öz” e odaklanması gerektiğini öne sürdüğü makalesinde, taklidi, yaratıcı özellik gösteremeyen mimarların ortaya koyduğunu, geçmişin klişe biçim ve tipolojisini tekrar etmenin kolayca kaçmak olmakla birlikte yenilikçi, çağdaş ve özgün olamayan sonuçlar ortaya çıkaracağını ifade etmekte; bu yaklaşım şekli terk edilmezse milliyetçilik gibi duygular temelinde rasyonalizmden uzak bakış açılarıyla tasarım ve üretimin devam ederek, yaratıcı ve özgün ürünlerin arayışında olunmadığı takdirde bu olumsuz ortamda “ III. IV. V...’inci Ulusal Mimari” akımların ortaya çıkmasının kaçınılmaz olduğunu savunmaktadır. Günümüz tarihsici kamu mimarisi, Kortan’ın ilk kez 1985’te yayınlanan bu yazısındaki öngörüsünden hareketle “III. Ulusal Mimari/ III. Milli Mimarlık” denemesi olarak ifade edilebilir.

Sayar'ın (1938) yazısında, “*Seri veya tip mahsulü birbirinin benzeri binaların çoğalması ile milli mimari yaratılamaz.*” diyerek bugün için halen geçerli bir çıkarım yaptığı görülmektedir. Tarihsici, canlandırmacı mimarilerin, geçmişin taklidini deneyip yanılmaktan ileri gidemediği, bu üslubun tekrar tekrar varlık göstermesinden anlaşılmaktadır.

Karl R. Popper, 20. yy. başında, tarihsiciliği çok eski bir hareket olarak tanımlarken, tarihsicilerin kullandıkları yöntemin eskimişliğinin farkında olmadığını, değişime karşıtlık gösterdiklerini ve taklit edilen geçmişin dinamik düşünce tarzına karşın, durağan bir ideolojiye sahip olduklarını, farkına varmadıkları bir muhafazakarlık içerisinde olduklarını ifade etmektedir (Popper, 1998). Bu ifadeler günümüz tarihsici mimarlığı için de kabul edilebilirliğini korumaktadır.

Kroner (1946), tarihsel bakışa, aşırı değer atfetme şeklinde tanımladığı tarihsiciliği, “*ölüleri gömen ölü*” olarak ifade eder (Kroner, 2010). Tarihi geri çağırırken var olan başarısızlık ifadesi günümüzde tarihî olanların korunması ve kullanımı yerine, tarihî özgün nitelikli yapıların yok olmasının engellenmeyerek, yerlerine tarihsici yapıların inşa edilmesi gerçeği ile örtüşmektedir.

Kuban'ın (1968) İslam sanatı üzerine olan makalesinde değindiği, 19. yy. Avrupa'sının egzotizmi neticesinde, Türk- İslam sanatının yalnızca bezeme sanatı olarak algılanışının, Batılı yazarların Türk- İslam mimarlığını işlevsellik ve yapım teknolojisinde gelişmeye yönelik teknik çabanın uzağında, gösterişçiliği, cephesel bezeme ve süslemeleri ile sınırlı olduğuna yönelik eleştirilerini 21. yy.da haklı çıkaran tarihsici tasarım yaklaşımı, Selçuklu ve Osmanlı mimarisinin işlevsel sistemlerini, mekan organizasyonlarını, özgün yapım tekniklerini, kitlesel oluşumlarını yok sayarak onları yalnızca cephe elemanlarında biçimsel olarak ve işlevsel olmayan şekillerde taklit ederek bugüne değin ortaya koyulan özgün mimari mirası ve kimliği zedelemekte, ortaya seçmeci, kopyacı ve tasarım odağı derin olmayan binalar çıkarmaktadır (Kuban, 1995). Ortaya çıkan bu yapılar, ait olduğu yere özgü, tarihsel bütünlük içerisinde bir mimari kimlik oluşturmak yerine, sahte ve özgün olmayan, çevresiyle uyum sağlayamamış binalar olarak varlığını sürdürmektedirler. Amacı milli ve tutarlı bir mimari üslubu sürdürmek olan tarihsici mimarlık yaklaşımı, neticede tam tersi bir noktada ulusun mimari mirasını, tarihini, kimliğini negatif bir şekilde temsil etmekte ve milli olmaktan daha çok sahte, seçmeci ve yüzeyseldir. Ayrıca tarihsici üslubun

ortaya koymaya çalıştığı milli üslup, özellikle 21. yy.da, günümüze dek evrensel olarak dönüşen ve birbirine eklemlenerek süregelen mimarlık pratiğinde yakalanması mümkün olmayan, ancak politik ve ideolojik bir söylem olarak varlığını devam ettirebilir. Geçmiş dönemlere ait mimari yapılara yönelik araştırmalar yapılırken ve günümüzde inşa edilecek mimari yapılara referans olmaları istenirken odak noktası, cephedeki süsleme elemanlarından çok sözü edilen yapıların işlevsellikleri, özgün plan çözümleri olmalı, ancak bunlar da kopya edilme metoduyla değil esinlenme ve geliştirme yöntemiyle ele alınmalıdır. Mimari öğelerin süsleme unsuru olarak kullanılmaları halinde, görünenin ardındaki anlam es geçilmemelidir (Vitruvius, t.y.).

Bu tez çalışması sonucunda, günümüzde, özellikle Selçuklu ve Osmanlı Dönemi canlandırması olarak revaçta olan seçmeci tarihsici üslubun Kütahya / Merkez'deki kamu yapılarının oluşumunu etkilediği görülmektedir. İncelen kamu yapılarında en çok taklit edilen dönemin Selçuklu Dönemi olduğu, bununla birlikte Osmanlı Dönemi, yerel/ geleneksel mimari ve Klasik Antik Dönem taklit edilirken, tarihsici kamu yapılarında geçmişteki tarihselci dönemler olan I. Ulusal Mimarlık Dönemi ve II. Ulusal Mimarlık Dönemi ile benzerlikler tespit edilmiştir. Yapıların büyük çoğunluğunda cephelerde simetri ve anıtsallık ön plandadır. Çalışma bu yönlerle literatüre paralellik göstermektedir. Literatürdeki tarihselci kamu yapılarını ele alan diğer çalışmalar 2000'ler sonrasına odaklanırken, bu çalışma kapsamında Kütahya/ Merkez'deki tarihsici kamu yapılarının 1990 yılından itibaren artış gösterdiği, ancak 20. yy. ortası ile arasındaki zaman diliminde de sayısı daha az olmakla birlikte tarihsici kamu yapılarının üretildiği, şehirdeki tarihsiciliğin geleneksel konutlardan günümüz konutlarına, sivil mimariyi de içine alan geniş bir mimarlık uygulaması haline geldiği görülmektedir. Bu bağlamda ulusal tarihselci dönemler sonrasında da tarihselci yapıların üretildiği Kütahya Merkez'de tarihsiciliğin, değişken zaman aralıklarında görülmekle birlikte bugüne dek süreklilik arz eden ve gelenekselleşmiş bir olgu olduğu saptanmıştır. Tarihsici yapıların oluşumunda merkezi yönetim ile yerel yönetim arasında belirgin bir fark oluşmadığı görülmüştür. Yapılan analiz sonuçları ile literatürün paralelliği bağlamında, Kütahya Merkez'de siyasi ideoloji, moda ve sosyokültürel etkiler ile üretimi hızla artan tarihsici kamu yapılarının özgünlük içermediği, kentin tarihi ve kültürel kimliğini yansıtmadığı; taklit yoluyla üretildiklerinden taklit edilen dönem yapılarının değerini indirgediği; kent hafızasına olumsuz etkide bulunmakla birlikte algılanma güçlüğü ve kimlik karmaşasına sebep olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

4.2 Öneriler

Birinci Ulusal Mimarlık Dönemi'nde tarihselci yaklaşımla inşa edilen Adana Erkek Muallim Mektebi'nin 1933'te Aptullah Ziya (Kozanoğlu)'nın tasarımıyla modern, kübik, sade bir görünüme sahip cepheyle tadil edilmesi ile tasarımı Şevki Balmumcu'ya ait olan ve 1933'te inşa edilen Sergi Evi binasının Paul Bonatz tarafından 1948'de İkinci Ulusal Mimarlık Üslubu ile tarihselci tasarım yaklaşımı benimsenerek düzenlenmesi örneklerine bakıldığında Cumhuriyet Dönemi'nde yaşanan mimarlıktaki ideolojik çatışma kendisini göstermekle birlikte, mimarlıkta esas olanın gereksinmelere cevap vermek olduğunun ideolojinin etkisiyle unutulduğunu veya geri plana atıldığını, mimarlığın yüzeysel bir dekorasyon meselesi haline indirgendiğini ortaya koymaktadır (Ziya, 1933; Bozdoğan, 2002). Buradan hareketle, günümüz kamu yapılarının mimarisinin de iktidar sahiplerinin farklı ideolojik görüşleri benimsemesi durumunda ortaya çıkacak yeni bir ideolojik çatışmanın sonucu olarak değişmesi, binaların yıkılması, cephelerinin yeniden düzenlenmesi gibi durumlarla karşılaşılabilmesi çıkarımı yapılabilir. Mimarlıkta görülen bu “palimpsest etki” kimlik karmaşasının nedeni olarak tanımlanabilir. Yerel yönetimlerin değişmesi ile yeni yönetimin ideolojisine göre değişen mahalle, park, sokak isimleri, logolar, sokak donanımları vb. de bu duruma örnek gösterilebilir. Kentin ve mimarının her türlü dokusunda tasarımı, kullanıcı için en uygun halde, çağa en uyum sağlayan biçimde yapmakla görevli kişiler; mimarlar, şehir plancıları ve diğer meslek uzmanları olmalı, tasarım tercihleri ideolojik nedenlerle yapılmamalıdır. Bu sayede kentlerde üretilen mimarlık ürünleri ölçekleri fark etmeksizin süreklilik arz ederek, şehrin kültürüne, mimari kimliğine, kent hafızasına çatışma yaratmaksızın varlıklarını sürdürebilir. Geçmişten bugüne birbiri üzerine eklenerek oluşan ve tıpkı edebiyatın metinlerarasılığından hareketle yapılabilecek bir yorumla “yapılararası” bir sanat ve bilim olarak tanımlanan mimarlık; asıl sanatçısının elinde, organik bir biçimde çağın gereklilikleriyle gelişimini sürdürmelidir. Cephe tasarımlarında, açıklıkların şekli, cephenin malzemeleri, çatı örtüleri ve niteliği, geçmiş formlara benzemesi amacıyla değil, daha etkin enerji kullanımı, güneşten maksimum yararlanma vb. akılcı ve tutarlı ilkeler doğrultusunda kararlaştırılmalıdır.

Cumhuriyet Dönemi'nde görülen tarihselci, canlandırmacı akımlar değerlendirildiğinde, oluşan tarihselci üslupların dönemin mimarlık okullarının öğretim görevlileri ve ekolleri ile bağlantılı olduğu, usta- çırak ilişkisi neden sonucuyla, tarihselci ya da modern üslubu benimseyen mimarların öğrencilerinin de çoğunlukla aynı tarza yöneldikleri çıkarımı

görülmekte ve bu da mimari eğitimin yapılar ve üsluplar üzerindeki etkisini göstermektedir. Günümüzdeki mimarlık okulu/ öğrenci sayıları sözü edilen dönemlerle benzerlik göstermese de mimarlık okullarında sahte/ tarihselci mimari üslupların nedenleri, etkileri ve sonuçları tartışılmalı, bu bağlam yalnızca mimarlık öğrencileri ve mimarlarla sınırlı kalmayarak toplumu ve yöneticileri mimari tarih ve kültür bilinci noktasında besleyen çalışmalarla desteklenmelidir. Aristoteles'in "*Poetika*" eserinden hareketle, soylu ve ağırbaşlı olanın (özgün ve tarihi) taklidi ile oluşması dolayısıyla kurulacak bir analogi ile "tarihsicilik mimari bir tragedyadır" çıkarımı yapılabilir. Mimarlık ortamı tiyatral simgelemeden uzaklaşmalı, sahte dekor üretiminden gerçek, özgün mimari üretime dönülmelidir. Mimari yapı cephelerinin, bir ideolojik reklam/ temsil panosu olarak kullanılması eylemi terk edilmelidir. İdeoloji, sembolizm ve modadan uzaklaşan mimari ancak bu sayede özgün ve kent kimliğine uyumlu üretimler gerçekleştirebilir. Sanatta özgünlük kavramının bir yeterlilik koşulu olduğu düşünülürse, tarihsiciliğin özgünlük kavramını içermemesinden kaynaklı, mimarlığın bir sanat olarak kabulünü zorlaştırdığı ve mimarlığı sanat bağlamından kopardığı söylenebilir. Bu sebeple mimarlık sanatının özünün korunması için tarihsici üslubun kullanımından kaçınılmalıdır. Ülkemiz sınırlarında gerçekleştirilen özgün, işlevsel, strüktürel anlamda dayanaklı ve günümüz teknolojik imkanları ile oluşturulan her türlü çağdaş mimari uygulama "Milli Mimari" kabul edilmeli, rasyonalist bir yaklaşım sergilenmelidir. Topluma hizmet verecek olan ve uzun süreler boyunca kentin bir parçasını oluşturacak kamu yapılarının mimari tasarımlarında yarışmalar etkin rol oynamalı, çağdaş mimari desteklenmelidir. Mimari yarışmaların jürilerinde siyasetçiler, yöneticiler ve halktan ziyade konunun uzmanları yer almalıdır. Mimar Behçet ve Bedrettin'in (1933) yazılarında değindiği gibi, modern Türk mimarlığı, eski Selçuklu/ Osmanlı elemanları ve motiflerinden ayrışmalı, geçmişteki dönemlerden şekil ve renk değil; mantıksal, matematiksel ve estetiksel yorumlamalar elde edilmelidir. Bugünün geçmişe sürüklenmeye çalışılması yerine çağdaş olan mimarlık ürünleri bu sayede üretilebilir.

Tarihsiciliğin ortaya çıkardığı kimlik karmaşası ve kent imgelerinin kontrol altına alınabilmesi için yerelde ve genelde yönetmelikler düzenlenebilir. Kopyalama ve taklit yoluyla oluşturulan bu intihalci yapı tasarım şeklinin mimari üretime olan etkisi bu şekilde önlenmelidir. Taklit edilen asıl tarihî, özgün mimari eserlerin korunması ve restorasyon çalışmaları desteklenmeli, yapılar kaybedilmeden eyleme geçilmelidir.

5. KAYNAKLAR

- Aristoteles (t.y.). *Poetika* (İ. Tunalı, Çev.; 1987). Remzi Kitabevi.
- Arseven, C. E. (1908). *Osmanlı Dönemi mimarlık sözlüğü, ıstılâhât-ı mi'mariyye* (Ş. Alpay, Çev.; 2017). Kaknüs Yayınları.
- Aslanoğlu, İ. (1980). *Erken Cumhuriyet Dönemi mimarlığı*. ODTÜ. Mimarlık Fakültesi Basım İşliği.
- Ayaz Calap, Ü. (2014). *İdeoloji ve moda bağlamında kimlik 2000'li yıllarda başkent Ankara*. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Balamir, A. (2020). Neo_Selçuk ne-o Osman, korona kapın nerede?. *Arredamento Mimarlık*, (340), 56-90.
- Batur, A. (1996). Mimarlık oryantalist eğilimler. *Mimari Akımlar I*, 22-36, YEM Yayın.
- Bektaş, C. (t.y.). *Taşlık şark kahvesi fotoğrafı*. Salt Research.
<https://archives.saltresearch.org/handle/123456789/208908>
- Bozdoğan, S. (2002). *Modernizm ve ulusun inşası Erken Cumhuriyet Türkiye'sinde mimari kültür* (T. Birkan, Çev.). Metis Yayınları.
- Cambridge. (t.y.). Symbol, symbolism. İçinde *Cambridge dictionary*. Erişim tarihi: Mayıs 4, 2024, <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/>
- Cebecioğlu, C. (2020). *Günümüz Türkiye mimarlığında tarihsici söylem ve uygulamalar üzerine eleştirel bir değerlendirme*. (Tez No. 619099) [Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Cebecioğlu, C. ve Uzun, İ. (2018). Globalleşen taklit sorunu ve yerel mimari çözümler. İçinde *Business and Organization Research*.(ss. 807 – 816).
https://indexive.com/uploads/papers/pap_indexive15948430792147483647.pdf
- Cebecioğlu, M. R. (2024, Nisan 30). *Valilik binasının rengi değişiyor*. Gazete Kırkücü.
<http://gazetekirkuc.com/2024/04/30/valilik-binasinin-rengi-degisiyor/>
- Chusid, J. M. (2001). Sunuş. İçinde Uluengin, F., Uluengin, B. & Uluengin, M. B. *Osmanlı anıt mimarisinde klasik yapı detayları*. Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları.
- Colquhoun, A. (1990). *Mimari eleştiri yazıları* (A. Cengizkan, Çev.). Şevki Vanlı Mimarlık Vakfı Yayınları.
- Colquhoun, A. (1996). *Three kinds of historicism*, ed. K. Nesbitt, 1996, *Theorizing a New Agenda for Architecture, An Anthology of Architectural Theory 1965-1995*, Princeton Architectural Press.

- Çalıkoğlu, C. (t.y.). *Çanakkale Şehirler Anıtı fotoğrafı*. Salt Research.
<https://archives.saltresearch.org/handle/123456789/7003>
- Dostoğlu, H. (2007). "... miş gibi"likten klonlanmaya: Bursa'dan bir kesit. *Mimarlık*, 333. Ocak-Şubat 2007.
<http://www.mimarlikdergisi.com/index.cfm?sayfa=mimarlik&DergiSayi=51&RecID=%201257>
- Dumlupınar Üniversitesi. (2023, Haziran 9). *Aizanoi antik kenti*.
<https://aizanoi.dpu.edu.tr/>
- Duygun, E. (2023). *Kamu yapılarında biçimin yeniden üretimi ve özgünlük sorunsalı: Hükümet konakları*. (Tez No. 789333) [Doktora tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. (ss. 291)
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Ekeöz, İ. (2023, Haziran 14). *Kütahya il müftülüğü binasında "haç" bulunduğu iddiası*. Teyit.
<https://teyit.org/analiz/kutahya-il-muftulugu-binasinda-hac-bulundugu-iddiasi>
- Eldem, S. H. (1940). Yerli mimariye doğru. *Arkitekt.* n.3-4, s.69.
- Eyice, S. (1981). XVIII. Yüzyılda Türk sanatı ve Türk mimarisinde Avrupa neo-klasik üslubu. *Sanat Tarihi Yıllığı*, (9-10), 163-190.
- Gurallar, N. (2009). Kamu kamusal alan kamu yapıları kamusal mekân modernite öncesi ve sonrası için bir terminoloji tartışması. *Mimarlık*, No.350, 52-55.
- Gurallar, N. (2015). A Terminology discussion on tarihselcilik-tarihsicilik [historicism] in Turkish architectural literature and historicist architecture in 2000s Turkey
Tarihselcilik-tarihsicilik [historicism]: Bir mimarlık terminoloji tartışması ve 2000'ler Türkiye'sinde tarihsici mimarlık. *Metu Journal of the Faculty of Architecture*, Vol.32, No.2, 191-204. <http://dx.doi.org/10.4305/metu.jfa.2015.2.11>
- Gülgen, H. (2012). *Ana hatlarıyla Türk İslam sanatları tarihi*. Emin Yayınları.
- Güzer, C. A. (2012). Batının batısı doğu, doğunun doğusu batıdır. *Şehir Düşünce Merkezi*, 9-27.
- Habermas, J. (1999). *Kamusallığın yapısal dönüşümü* (T. Bora, Çev.) İletişim Yayınları.
- Hasol, D. (2009). *Mimarlık cep sözlüğü*. YEM Yayın.
- Hasol, D. (2017). *20. yüzyıl Türkiye mimarlığı*. YEM Yayın.
- Hürata, A., Numan, İ. & Aygen, F.Z. (2021). Kütahya ilinin kentleşme süreci ve geleneksel konut dokusunun koruma sorunları. *bab Journal of FSMVU Faculty of*

Architecture and Design, 2(2), 105-125.

<https://dergipark.org.tr/en/pub/babdergisi/issue/63106/970214>

Karpuz, H. (2009). Anadolu Selçuklu sanatı literatürü. *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi* (14), 51-66.

<https://dergipark.org.tr/en/pub/talid/issue/43441/529796>

Kaya, A. (2016). *İdeoloji, erk ve sembolizm: tarihsel süreçte Türkiye adliye yapıları* (Tez No. 441863) [Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi.

<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>

Kırcı, N. (2018). Mimarlıkta deja vu. *Online Journal of Art & Design*, 6(1).

Korkmaz, T. (2002). Yaratıcı bir eylem olarak taklit: bellekle imgelem, keşfetmekle yaratmak, silik anılarla bilinmezler arasında salınma. *Arredamento Mimarlık*, (144), 72-75.

Kortan, E. (1996). Mimarlıkta rasyonalizm, *Mimari Akımlar I*, 54-63. YEM Yayın.

Kroner, R. (1946). History and historicism. *Journal of Bible and Religion*, C. 14, No.3, ss.131-134.

Kroner, R. (2010). Tarih ve tarihsicilik. (M. Alican, Çev.). *Tarih İncelemeleri Dergisi*, 15,2.

Kuban, D. (1968). İslam sanatının yorumlanması üzerine. *Anadolu Sanatı Araştırmaları I*. (ss. 9 – 27).

Kuban, D. (1995). *Türk ve İslâm sanatı üzerine denemeler*. (ss. 111-120).

Kuban, D. (2007). *Osmanlı mimarisi* (C. Emden, Ed.). Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları.

Kuyrukçu, Z. (2023). Üniversite giriş kapılarında ‘tarihsici ve popülist yaklaşımlar’. *International Social Sciences Studies Journal*.

<https://hdl.handle.net/20.500.13091/5300>

Merriam-Webster. (t.y.). Symbol, symbolism. İçinde *Merriam-Webster.com dictionary*.

Erişim tarihi: Mayıs 4, 2024,

<https://www.merriam-webster.com/dictionary/>

Mimar Behçet ve Bedrettin. (1933). Türk inkılap mimarisi. *Mimar*, n.8, s.265.

Monnier, G. (1994). *Mimarlık tarihi* (İ. Yerguz, Çev.; 2006). Dost Kitabevi Yayınları.

Onur Işıkoğlu, B. & Özeren, Ö. (2020). 21. yüzyıl Türkiye’inde tarihsici mimarlığın izi: Üniversite giriş (nizamiye) kapıları. *Euroasia Journal Of Social Sciences & Humanities*, 7(13), 44-55.

<https://www.euroasiajournal.com/index.php/eurssh/article/view/22>

- Otyakmaz, M. A. (2021). Belediye binaları tasarımının Osmanlı modernleşmesi ve günümüzdeki gelişim sürecine yönelik bir değerlendirme. *International Journal of Mardin Studies*, 2(1), 68-81.
<https://dergipark.org.tr/en/pub/ijms/issue/63027/957038>
- Özgür, S. (2018). Mimarlıkta taklit olgusu için bir öneri: Mem örüntüleri ve mimari emsal hikayesi kavramı. *Megaron*, 13(2).
<https://dx.doi.org/10.5505/megaron.2018.69926>
- Özkaynak, M. (2021). Kamu binalarında geleneksel yapı öğelerinin sahte tarihselcilik uygulamalarına Konya örnekleri üzerinden bir eleştiri. *STAR Sanat ve Tasarım Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 75-91.
<https://dergipark.org.tr/en/pub/stardergisi/issue/66545/1010467>
- Özlem, D. (1999). Felsefi hermeneutiğe geçiş yolu olarak tarihselcilik. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 40 (1)127-45.
- Özsomer, D. Z. (2021). *II. Ulusal Mimarlık Dönemi bağlamında İstanbul Üniversitesi Fen ve Edebiyat Fakültesi inşaa süreci*. (Tez No. 761084) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Popper, K. R. (1998). *Tarihselciliğin sefaleti* (S. Orman, Çev.; 2.baskı), İnsan Yayınları.
- Popper, K. R. (2013). *Tarihsiciliğin sefaleti*, Plato Film Yayınları.
- Potolsky, M. (2006). *Mimesis*. Routledge.
- Sayar, Z. (1938). Yerli ve yabancı mimar. *Arkitekt Dergisi*, n.2, s.65.
- Sözen, M. (1973). Türklerde anıt. *Mimarlık Dergisi*, 7, 7-20.
- Sözen, M. & Tapan, M. (1973). *50 yılın Türk mimarisi*. Türkiye İş Bankası.
- T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı. (2014). *Kütahya ili temiz hava eylem planı*. T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Kütahya İl Müdürlüğü.
https://webdosya.csb.gov.tr/db/kutahya/menu/tem-zhava-20180226071739_20210223102332.pdf
- T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2024). *Dünden bugüne Kütahya tarihi*.
<https://kutahya.ktb.gov.tr/TR-69487/tarihi.html>
- T.C. Kütahya Valiliği. (t.y.). *İlçelerimiz*. <http://www.kutahya.gov.tr/ilcelerimiz>
- T.C. Kütahya Valiliği. (t.y.). *Tarihçe*. <http://www.kutahya.gov.tr/tarihce>
- T.C. Millî Savunma Bakanlığı Harita Genel Müdürlüğü. (2023). *Kütahya il haritası*.
T.C. Milli Savunma Bakanlığı Harita Genel Müdürlüğü.
<https://www.harita.gov.tr/urun/kutahya-fiziki-il-haritasi/364>

- T.C. Millî Savunma Bakanlığı Harita Genel Müdürlüğü. (2023). *Türkiye mülki idareler haritası*. T.C. Millî Savunma Bakanlığı Harita Genel Müdürlüğü.
<https://www.harita.gov.tr/urun/turkiye-mulk-idare-bolumleri-haritasi/189>
- Tanyeli, U. (2005). Tarihselcilik, *Arredamento Mimarlık* (171) 62-3.
- Tanyeli, U. (2020). Tema: kanayan yaramız yeni milli mimarimiz: ne o Osman ne o Selçuk. *Arredamento Mimarlık* (340) 56.
- Taşkıran, M. (2022). Türkiye'deki son dönem kamu yapılarında tarihsicilik arayışı: Konya örneği (Tez No. 745299) [Yüksek lisans tezi, Konya Teknik Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>
- Türk Dil Kurumu. (t.y.). Mimar, taklit, kopya, sahte, kamu, sembol, sembolizm. İçinde *Güncel Türkçe sözlük*. Erişim tarihi: Mayıs 4, 2024, <https://sozluk.gov.tr>
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2023). *Tematik haritalar, coğrafi istatistik portalı*.
<https://cip.tuik.gov.tr/>
- Uzunçarşılı, İ. H. (1932). *Kütahya Şehri*.
- Vanlı, Ş. (2007). Daha iyisi yapılamaz saplantısı: tarihte kültürel ortaklık ve taklit üzerine düşünceler. *Mimarlık*, 333. Ocak-Şubat 2017, 815.
<http://www.mimarlikdergisi.com/index.cfm?sayfa=mimarlik&DergiSayi=51&RecID=%201255>
- Vitruvius. (t.y.). *Mimarlık üzerine on kitap* (S. Güven, Çev.; 1990). Şevki Vanlı Mimarlık Vakfı Yayınları.
- Yalçın, Ç. (2019). Kütahya sivil mimari örnekleri kapsamında Kossuth evinin değerlendirilmesi ve kurgusal mekân açısından analizi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 153-162.
- Yaldız, E. & Parlak, Ö. (2018). Birinci ulusal mimarlık dönemi kamu yapıları. *International Social Sciences Studies Journal*, 4(24), 4930-4947.
<http://dx.doi.org/10.26449/sssj.947>
- Yılmaz Çakmak, B. & Şahin, M. (2018). Selçuklu portallerinin günümüz cephe elemanı olarak kullanılması 'Konya örneği'. *Artium*, 6(2), 11-19.
<http://artium.hku.edu.tr/en/download/article-file/511459>
- Yıldız, H. D. (1981). Kütahya'nın tarihçesi. İçinde *Atatürk'ün doğumunun 100. Yılına armağan, Kütahya*. (ss. 35-51).
- Yıldız Kuyrukçu, E. & Çınar, R. (2023). 'Tarihsici kent giriş kapılarının' algısal değerlendirilmesi. *International Journal of Human Sciences*.
<https://hdl.handle.net/20.500.13091/5173>

Ziya, A. (1933). Adana erkek muallim mektebi tadil inşaatı. *Mimar Dergisi*, 27, 71-73

Yapıların analiz tablolarında ve metin içerisinde yer verilen şekillerde yer alan yapılara ait kaynak belirtilmeyen tüm fotoğraflar kişisel arşiv kaynaklıdır.

Yapıların analiz tablolarında yer verilen ada/ parsel bilgilerine (<https://parselsorgu.tkgm.gov.tr/>) adresinden faydalanılarak erişilmiştir.

Yapıların analiz tablolarında yer verilen yapım yılı ve konum bilgilerine (<https://earth.google.com/web/>) adresinden faydalanılarak erişilmiştir.

EKLER

EKLER

EK A: Katalog

Analiz A. 1: Kütahya Valiliği

Fiş Numarası:1	Yapı Tespit ve Analiz Fişi		
Yapı İsmi	Yapım Yılı	Ada / Parsel	Adres
Kütahya Valiliği	2019	663 / 215	Servi Mah. Zafer Meydanı No:1 43050 Merkez / Kütahya
Yapı Görselleri			
			
Ön ve Sağ Yan Cephe	Ön ve Sol Yan Cephe	Arka Cephe	
			
Ön Cephe	Arka Cephe	Giriş	
			
Vatandaş Girişi Detayı	Cephe Detayı I	Cephe Detayı II	Cephe Detayı III
Taklit Edilen Dönem	Taklit Edilen Yöntem/ Malzeme/ Yapı Elemanı		
Selçuklu Dönemi	Taç kapı, çini bezeme, geometrik bezeme, sivri kemer, basık kemer		
Osmanlı Dönemi	Revaklı giriş, çift revaklı giriş		
Yerel Mimari	Çini bezeme, payanda, ahşap kilit taşı gör. söve		
I. Ulusal Mimari Dönemi	Saçak, balkon, taş görünümlü kaplama, katlarda farklı tip pencere kullanımı		
II. Ulusal Mimarlık Dönemi	-		
Klasik Antik Dönem	Dorik sütun.		

Analiz A. 2: Kütahya Belediyesi

Fiş Numarası:2	Yapı Tespit ve Analiz Fişi		
Yapı İsmi	Yapım Yılı	Ada / Parsel	Adres
Kütahya Belediyesi	2018	1739 / 53	Gaybiefendi Mah. Osmanlı Caddesi, No:281, Merkez/Kütahya
Yapı Görselleri			
 Ön ve Sol Yan Cephe		 Sağ Yan ve Arka Cephe	
 Sol Yan Cephe		 Ana Giriş	
 Sağ Yan Cephe		 Arka Cephe	

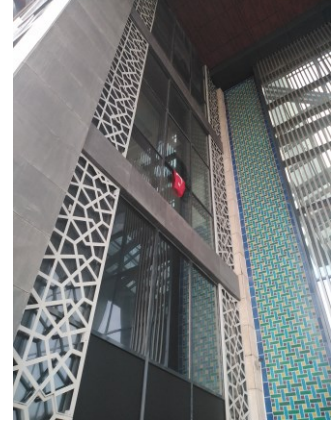
Analiz A.2 (devam)

Çıta Süslemeler ve Kubbe

Sütunlar ve Kubbe (Ana Giriş)

Çini ve Geometrik Bezemeler

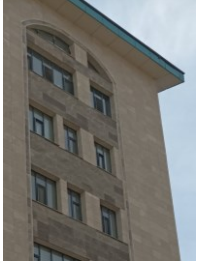
Yıkılan Eski Belediye Binası (Yapım: 1958)

Kaynak: <https://www.haberler.com/yerel/kutahya-belediyesi-tasindi-5018148-haberi/>

Erişim Tarihi: 29 Ekim 2024

Taklit Edilen Dönem	Taklit Edilen Yöntem/ Malzeme/ Yapı Elemanı
Selçuklu Dönemi	Geometrik bezeme, çini bezeme, revak, kırlangıç kubbe tekniği
Yerel Mimari	Payanda, çini bezeme
Osmanlı Dönemi	Revak (stilize)
I. Ulusal Mimari Dönemi	Saçak
II. Ulusal Mimarlık Dönemi	Taş cephe kaplaması
Klasik Antik Dönem	Sütun (stilize)

Analiz A. 3: Kütahya Müftülüğü

Fiş Numarası:3	Yapı Tespit ve Analiz Fişi		
Yapı İsmi	Yapım Yılı	Ada / Parsel	Adres
Kütahya Müftülüğü	2022	67/1	Ali Paşa Mahallesi Atatürk Bulvarı No:8 Merkez / Kütahya
Yapı Görselleri			
			
Ön ve Sol Yan Cephe	Sol Yan ve Arka Cephe	Giriş	Pencere Detay I
			
Sağ Yan ve Arka Cephe	Sol Yan Cephe (Kubbe Detayı)	Cami Girişi	Pencere Detay II
Taklit Edilen Dönem			
Taklit Edilen Dönem		Taklit Edilen Yöntem/ Malzeme/ Yapı Elemanı	
Selçuklu Dönemi		Taç kapı, geometrik bezeme, sivri kemer, basık kemer, kubbe, çini bezeme	
Yerel Mimari		Payanda, çini bezeme	
Osmanlı Dönemi		Alem	
I. Ulusal Mimari Dönemi		Saçak, katlarda farklı tip pencere kullanımı, sahte kubbe.	
II. Ulusal Mimarlık Dönemi		Taş cephe kaplaması	
Klasik Antik Dönem		-	

Analiz A. 4: Kütahya Aile Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü

Fiş Numarası:4	Yapı Tespit ve Analiz Fişi		
Yapı İsmi	Yapım Yılı	Ada / Parsel	Adres
Aile Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü	2017	827/ 24	Fatih Mah. Fevzi Çakmak Caddesi No:1A. Merkez/Kütahya
Yapı Görselleri			
 Ön ve Sol Yan Cephe Sol Yan ve Arka Cephe Giriş Ön ve Sağ Yan Cephe Sağ Yan Cephe			
Taklit Edilen Dönem		Taklit Edilen Yöntem/ Malzeme/ Yapı Elemanı	
Selçuklu Dönemi		Sivri kemer, taç kapı (stilize)	
Yerel Mimari		-	
Osmanlı Dönemi		-	
I. Ulusal Mimari Dönemi		Gizlenmiş kırma çatı	
II. Ulusal Mimarlık Dönemi		-	
Klasik Antik Dönem		-	

Analiz A. 5: Kütahya İl Ambulans Servisi Başhekimliği

Fiş Numarası:5	Yapı Tespit ve Analiz Fişi		
Yapı İsmi	Yapım Yılı	Ada / Parsel	Adres
Kütahya İl Ambulans Servisi Başhekimliği	2017	4269 / 1	Yunus Emre Mah. Kamer Sokak. No:32. Merkez/Kütahya
Yapı Görselleri			
 Ön ve Sağ Yan Cephe Sağ Yan ve Arka Cephe Giriş Ön ve Sol Yan Cephe Sol Yan ve Arka Cephe			
Taklit Edilen Dönem		Taklit Edilen Yöntem/ Malzeme/ Yapı Elemanı	
Selçuklu Dönemi		Taç kapı, kemer (beşik)	
Yerel Mimari		-	
Osmanlı Dönemi		Revaklı giriş	
I. Ulusal Mimari Dönemi		Gizlenmiş kırma çatı	
II. Ulusal Mimarlık Dönemi		Ritmik pencereler	
Klasik Antik Dönem		Kent kapısı (Olba), korniş	

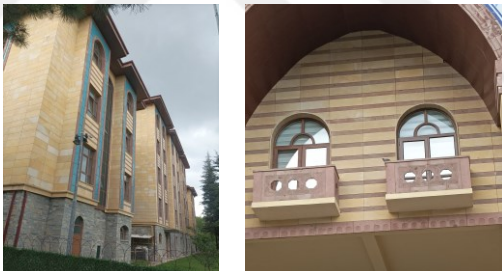
Analiz A. 6: Kütahya Ağız ve Diş Sağlığı Hastanesi

Fiş Numarası:6	Yapı Tespit ve Analiz Fişi		
Yapı İsmi	Yapım Yılı	Ada / Parsel	Adres
Kütahya Ağız ve Diş Sağlığı Hastanesi	2011	1469 / 3	Cumhuriyet Mah. Haymaana Cad. No: 26 Merkez / Kütahya
Yapı Görselleri			
 Ön Cephe Sağ Yan ve Arka Cephe Giriş Sol Yan ve Ön Cephe Sol Yan ve Arka Cephe Acil Girişi			
Taklit Edilen Dönem		Taklit Edilen Yöntem/ Malzeme/ Yapı Elemanı	
Selçuklu Dönemi		Kemer (basık), taç kapı (stilize)	
Yerel Mimari		Zemin kat taş kaplama	
Osmanlı Dönemi		-	
I. Ulusal Mimari Dönemi		-	
II. Ulusal Mimarlık Dönemi		Taş cephe kaplaması, ritmik pencereler	
Klasik Antik Dönem		Korniş	

Analiz A. 7: Kütahya İl Emniyet Müdürlüğü

Fiş Numarası:7	Yapı Tespit ve Analiz Fişi		
Yapı İsmi	Yapım Yılı	Ada / Parsel	Adres
Kütahya İl Emniyet Müdürlüğü	2019	- / 4395	Bahçelievler Mahallesi Hekim Sinan Caddesi (Şair Şeyhi Bulvarı) No:3 Merkez/Kütahya
Yapı Görselleri			
 Ön Cephe Sol Yan Cephe Giriş			
Taklit Edilen Dönem	Taklit Edilen Yöntem/ Malzeme/ Yapı Elemanı		
Selçuklu Dönemi	Basık kemer, revak		
Yerel Mimari	-		
Osmanlı Dönemi	Revaklı giriş		
I. Ulusal Mimari Dönemi	-		
II. Ulusal Mimarlık Dönemi	Taş cephe kaplaması, ritmik pencereler		
Klasik Antik Dönem	-		

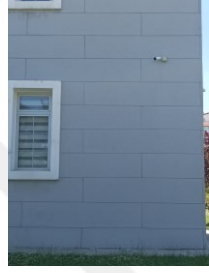
Analiz A. 8: Kütahya İl Özel İdaresi

Fiş Numarası:8	Yapı Tespit ve Analiz Fişi		
Yapı İsmi	Yapım Yılı	Ada / Parsel	Adres
Kütahya İl Özel İdaresi	2014	2993/13	Yenidoğan Mah. Dumlupınar Bulv. No:111 Merkez / Kütahya
Yapı Görselleri			
 Ön Cephe		 Giriş	
 Sağ Yan ve Ön Cephe		 Arka Cephe	
 Sol Yan Cephe		 Giriş – Balkon Detayı	
Taklit Edilen Dönem		Taklit Edilen Yöntem/ Malzeme/ Yapı Elemanı	
Selçuklu Dönemi		Basık kemer, sivri kemer, beşik kemer, çokgen çatı örtüsü, çini bezeme, geometrik bezeme, almalı duvar	
Yerel Mimari		Zemin kat taş kaplama, çini bezeme	
Osmanlı Dönemi		Revaklı giriş	
I. Ulusal Mimari Dönemi		Saçak, balkon, katlarda farklı tip pencere kullanımı	
II. Ulusal Mimarlık Dönemi		Kat silmesi, taş cephe kaplaması	
Klasik Antik Dönem		-	

Analiz A. 9: Kütahya Ticaret Borsası

Fiş Numarası:9		Yapı Tespit ve Analiz Fişi	
Yapı İsmi	Yapım Yılı	Ada / Parsel	Adres
Kütahya Ticaret Borsası	2017	3929/1	Bölücek Mahallesi Pir Ahmet Caddesi No: 74 Merkez / Kütahya
Yapı Görselleri			
			
Ön ve Sol Yan Cephe		Giriş	
			
Ön Cephe Revak Detayı		Kubbe ve TonoZ Detayları	
Taklit Edilen Dönem		Taklit Edilen Yöntem/ Malzeme/ Yapı Elemanı	
Selçuklu Dönemi	Taş kapı, basık kemerli revak, kubbe, basık kemerli pencere		
Yerel Mimari	-		
Osmanlı Dönemi	-		
I. Ulusal Mimari Dönemi	Taş görünümlü kaplama		
II. Ulusal Mimari Dönemi	-		
Klasik Antik Dönem	-		

Analiz A. 10: Kütahya İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Fiş Numarası:10	Yapı Tespit ve Analiz Fişi		
Yapı İsmi	Yapım Yılı	Ada / Parsel	Adres
Kütahya İl Milli Eğitim Müdürlüğü	2018	4365/8	Yıldırım Beyazıt Mah. Erdoğan Atasoy Cd. No:37 Merkez/Kütahya
Yapı Görselleri			
 Ön Cephe (Güneybatı) Saçak ve Cephe Detayı Arka Cephe (Kuzey) Arka Cephe (Doğu) Taş Görünümlü Cephe Detayı			
Taklit Edilen Dönem		Taklit Edilen Yöntem/ Malzeme/ Yapı Elemanı	
Selçuklu Dönemi		Stilize beşik kemerli pencereler, kubbe	
Yerel Mimari		(Payandalar uygulamada iptal edilmiş.)	
Osmanlı Dönemi		-	
I. Ulusal Mimari Dönemi		Saçak, taş görünümlü cephe kaplaması, köşe kuleler	
II. Ulusal Mimari Dönemi		Ritmik pencereler	
Klasik Antik Dönem		-	

Analiz A. 11: Kütahya İl Tarım ve Orman Müdürlüğü

Fiş Numarası: 11	Yapı Tespit ve Analiz Fişi		
Yapı İsmi	Yapım Yılı	Ada / Parsel	Adres
Kütahya İl Tarım ve Orman Müdürlüğü	2021	243/174	Ziraat Mah. Menderes Cad. No:98/2 43040 Merkez / Kütahya
Yapı Görselleri			
   Ön Cephe Arka Cephe Sol Yan ve Ön Cephe Arka Cephe Detayı Giriş Sağ Yan Cephe			
Taklit Edilen Dönem	Taklit Edilen Yöntem/ Malzeme/ Yapı Elemanı		
Selçuklu Dönemi	Geometrik bezeme, taç kapı (stilize)		
Yerel Mimari	Payandalar uygulamada iptal edilmiş.		
Osmanlı Dönemi	-		
I. Ulusal Mimari Dönemi	Yükseltilmiş giriş kitlesi, köşe kuleler, taş görünümlü cephe kaplaması		
II. Ulusal Mimari Dönemi	Ritmik pencereler		
Klasik Antik Dönem	-		

Analiz A. 12: Şehit Muhammed Yılmaz İlkokulu

Fiş Numarası:12		Yapı Tespit ve Analiz Fişi	
Yapı İsmi	Yapım Yılı	Ada / Parsel	Adres
Şehit Muhammed Yılmaz İlkokulu	2013	1149/1	Yunus Emre Mah. Kamer Sk. No: 34 Merkez / Kütahya
Yapı Görselleri			
 Ön ve Sol Yan Cephe Sağ Yan ve Arka CepheArka Cephe Girişi			
Taklit Edilen Dönem		Taklit Edilen Yöntem/ Malzeme/ Yapı Elemanı	
Selçuklu Dönemi	Sivri kemer, revak, sivri kemerli pencere, stilize taç kapı		
Yerel Mimari	-		
Osmanlı Dönemi	Revaklı giriş		
I. Ulusal Mimari Dönemi	Saçak, köşe kuleler		
II. Ulusal Mimari Dönemi	Ritmik pencereler		
Klasik Antik Dönem	-		
Yapım tekniği farklılık gösterse de Neoklasik özellikler gösteren 1890 yapımı Kütahya Lisesi göz önünde bulundurulduğunda, eğitim yapılarında, farklı zamanlardaki ortak tarihsel aktarımcı gelenek dikkat çekmektedir.			

Analiz A. 13: Kütahya Adliyesi Ek Bina

Fiş Numarası:13		Yapı Tespit ve Analiz Fişi	
Yapı İsmi	Yapım Yılı	Ada / Parsel	Adres
Kütahya Adliyesi Ek Bina	2004 öncesi	4/18	Saray Mah. Fuat Paşa Cad. Eski Hükümet Konağı, Merkez / Kütahya
Yapı Görselleri			
			
Ön Cephe		Otopark Giriş Detayı	
			
Cephe Detayı I	Çıkma ve Giriş Detayı	Payanda Detayı ve Şebeke Detayı	
Taklit Edilen Dönem		Taklit Edilen Yöntem/ Malzeme/ Yapı Elemanı	
Selçuklu Dönemi		-	
Yerel Mimari		Cumba, zemin katta taş malzeme kullanımı	
Osmanlı Dönemi		Demir şebekeli pencere, furuş	
I. Ulusal Mimarlık Dönemi		-	
II. Ulusal Mimarlık Dönemi		Taş cephe kaplaması	
Klasik Antik Dönem		Korniş	

Analiz A. 14: Saat Kulesi (Evliya Çelebi)

Fiş Numarası: 14	Yapı Tespit ve Analiz Fişi		
Yapı İsmi	Yapım Yılı	Ada / Parsel	Adres
Saat Kulesi (Evliya Çelebi)	2017	- (Komşu:619/1)	Evliya Çelebi Mah. Hasan Polatkan Cd. Merkez/ Kütahya
Yapı Görselleri			
 Kuzeybatı Cephe Görüntüsü Güneydoğu Cephe Görüntüsü Süsleme Detayı			
Taklit Edilen Dönem		Taklit Edilen Yöntem/ Malzeme/ Yapı Elemanı	
Selçuklu Dönemi		Çini bezeme, geometrik bezeme, sivri kemer	
Yerel Mimari		Çini bezeme	
Osmanlı Dönemi		Kubbe, alem, kat silmesi	
I. Ulusal Mimari Dönemi		-	
II. Ulusal Mimari Dönemi		-	
Klasik Antik Dönem		-	

Analiz A. 15: Saat Kulesi (Yunus Emre)

Fiş Numarası: 15	Yapı Tespit ve Analiz Fişi		
Yapı İsmi	Yapım Yılı	Ada / Parsel	Adres
Saat Kulesi (Yunus Emre)	2017	732 / 9	Yunus Emre Merkez / Kütahya
Yapı Görselleri			
   Kuzey Cephe Görüntüsü Güney Cephe Görüntüsü Süsleme Detayı			
Taklit Edilen Dönem		Taklit Edilen Yöntem/ Malzeme/ Yapı Elemanı	
Selçuklu Dönemi		Çini bezeme, geometrik bezeme, beşik kemer	
Yerel Mimari		Çini bezeme	
Osmanlı Dönemi		Külâh, alem, kat silmesi	
I. Ulusal Mimari Dönemi		-	
II. Ulusal Mimari Dönemi		-	
Klasik Antik Dönem		-	

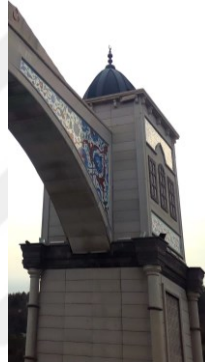
Analiz A. 16: Kütahya Saat Kulesi (Azerbaycan Parkı)

Fiş Numarası:16		Yapı Tespit ve Analiz Fişi	
Yapı İsmi	Yapım Yılı	Ada / Parsel	Adres
Kütahya Saat Kulesi (Azerbaycan Parkı)	2005 Revize 2017	- (Komşu:67/53)	Ali Paşa Mah. Fatih Sultan Mehmet Blv. No:4 Merkez/Kütahya
Yapı Görselleri			
 Güney Görüntüsü Kuzeybatı Görüntüsü Kuzeydoğu Görüntüsü Çini ve Geometrik Bezeme Detayı Tarihi Saat Kulesi (1933) Kaynak: http://www.kultursanat.gen.tr/ (Erişim: 29 Ekim 2024) 2005 Yapımı Replika Saat Kulesi (Kaynak: https://www.mustafacambaz.com/) (Erişim: 29 Ekim 2024)			
Taklit Edilen Dönem		Taklit Edilen Yöntem/ Malzeme/ Yapı Elemanı	
Selçuklu Dönemi		Geometrik bezeme, kemer (beşik)	
Yerel Mimari		Çini bezeme	
Osmanlı Dönemi		Revaklı giriş, alem, külah	
I. Ulusal Mimari Dönemi		-	
II. Ulusal Mimari Dönemi		Taş cephe kaplama, stilize sütunlu revak	
Klasik Antik Dönem		-	
Restorasyon ile I. Ulusal Mimari üsluptaki kule tarihsici üsluba dönüştürülmüştür. Tarihi olanın yerine tarihsici olan tasarım tercih edilmiştir (2017). Eklektik, atnalı kemerli çini pano kullanımı görülmektedir.			

Analiz A. 17: Kütahya Kervansarayı – Çiniciler Çarşısı

Fiş Numarası: 17	Yapı Tespit ve Analiz Fişi		
Yapı İsmi	Yapım Yılı	Ada / Parsel	Adres
Kütahya Kervansarayı – Çiniciler Çarşısı	2007	2583/ 8-11-13	Kütahya Kervansarayı Çiniciler Çarşısı Vefa Mah. Merkez / Kütahya
Yapı Görselleri			
 Kervansaray – Panoramik Görüntü			
 Kervansaray Girişi	 Çarşı Girişi	 Kubbe ve Kemer Detayları	
 Sekizgen Kubbe Detayı	 Arka Cephe Genel Görünüm	 Sekizgen Planlı Düğün Salonu	
Taklit Edilen Dönem		Taklit Edilen Yöntem/ Malzeme/ Yapı Elemanı	
Selçuklu Dönemi		Taç kapı, çini bezeme, kubbe, külâh, kemer (sivri, basık, beşik) revak	
Yerel Mimari		Çini bezeme	
Osmanlı Dönemi		-	
I. Ulusal Mimari Dönemi		-	
II. Ulusal Mimari Dönemi		-	
Klasik Antik Dönem		-	

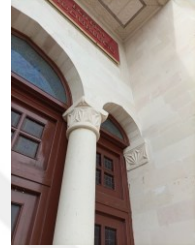
Analiz A. 18: Kütahya Şehir Kapısı (Siner)

Fiş Numarası:18		Yapı Tespit ve Analiz Fişi	
Yapı İsmi	Yapım Yılı	Ada / Parsel	Adres
Kütahya Şehir Kapısı (Siner)	2018	5944/3	Siner, 43100 Gedikoğlu Çiftliği Merkez / Kütahya
Yapı Görselleri			
			
Ön Cephe		Arka Cephe	
			
			
Çini Süsleme, Sütun, Geometrik Bezeme, Payanda ve Söve Detayları			
Taklit Edilen Dönem		Taklit Edilen Yöntem/ Malzeme/ Yapı Elemanı	
Selçuklu Dönemi		Külâh, kemer (basık, sivri, beşik), çini bezeme, geometrik bezeme	
Yerel Mimari		Ahşap pencere sövesi, çini bezeme, payanda	
Osmanlı Dönemi		Alem	
I. Ulusal Mimari Dönemi		-	
II. Ulusal Mimari Dönemi		Taş cephe kaplaması	
Klasik Antik Dönem		Sütun, başlık, korniş	
Not: Eskişehir yolundaki şehir kapısı (Haritada konum işareti 41, bkz. Şekil 3.14) ile tip projedir ve tamamen aynıdır. Bu sebepten Eskişehir yolu üzerindeki kapı değerlendirmeye alınmamıştır.			

Analiz A. 19: DPÜ Giriş Kapısı (Nizamiye)

Fiş Numarası: 19	Yapı Tespit ve Analiz Fişi		
Yapı İsmi	Yapım Yılı	Ada / Parsel	Adres
DPÜ Giriş Kapısı (Nizamiye)	1995-2000	3896/ 13 3896/ 15	DPÜ Evliya Çelebi Yerleşkesi Tavşanlı Yolu 10.Km Merkez / Kütahya
Yapı Görselleri			
 Giriş Kapısı Panoramik Görüntü (Güneybatı)			
 Giriş Kapısı Görüntü II (Kuzeydoğu) Sütun, Kemer ve Süsleme Detayları Burç Detayı			
Taklit Edilen Dönem		Taklit Edilen Yöntem/ Malzeme/ Yapı Elemanı	
Selçuklu Dönemi		Çini bezeme, sivri kemer, basık kemer, sekizgen piramidal kubbe	
Yerel Mimari		Çini bezeme	
Osmanlı Dönemi		Baklavalı sütun başlığı, saçak	
I. Ulusal Mimari Dönemi		-	
II. Ulusal Mimari Dönemi		-	
Klasik Antik Dönem		-	

Analiz A. 20: DPÜ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Fiş Numarası:20	Yapı Tespit ve Analiz Fişi		
Yapı İsmi	Yapım Yılı	Ada / Parsel	Adres
DPÜ Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	1995-2000	3896/76	DPÜ Evliya Çelebi Yerleşkesi Tavşanlı Yolu 10. Km Merkez/ Kütahya
Yapı Görselleri			
 Ön ve Sol Yan Cephe Sağ Yan ve Arka Cephe Giriş Taç Kapı Detayı I Taç Kapı Detayı II Taç Kapı Detayı III Taç Kapı Detayı IV			
Taklit Edilen Dönem		Taklit Edilen Yöntem/ Malzeme/ Yapı Elemanı	
Selçuklu Dönemi		Taç kapı, sivri kemer, taş bezeme (geometrik) mihrabiye	
Yerel Mimari		-	
Osmanlı Dönemi		Baklavalı sütun başlığı	
I. Ulusal Mimari Dönemi		Balkon, giriş ve yan kuleler	
II. Ulusal Mimari Dönemi		Geniş saçak, ritmik pencereler, taş cephe kaplaması	
Klasik Antik Dönem		-	

Analiz A. 21: DPÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Fiş Numarası:21	Yapı Tespit ve Analiz Fişi		
Yapı İsmi	Yapım Yılı	Ada / Parsel	Adres
DPÜ İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	1995- 2000	3896/65 3896/66	DPÜ Evliya Çelebi Yerleşkesi, Kütahya Tavşanlı Yolu 10. Km. Merkez / Kütahya
Yapı Görselleri			
   Ön Cephe Arka Cephe Giriş – Taç Kapı Süsleme Detayı Çıkma (Cumba) Detayı			
Taklit Edilen Dönem	Taklit Edilen Yöntem/ Malzeme/ Yapı Elemanı		
Selçuklu Dönemi	Taç kapı, sivri kemer, geometrik taş bezeme		
Yerel Mimari	Cumba		
Osmanlı Dönemi	-		
I. Ulusal Mimari Dönemi	-		
II. Ulusal Mimari Dönemi	Saçak, ritmik pencereler, taş cephe kaplaması		
Klasik Antik Dönem	-		

Analiz A. 22: DPÜ Bedesten

Fiş Numarası:22		Yapı Tespit ve Analiz Fişi	
Yapı İsmi	Yapım Yılı	Ada / Parsel	Adres
DPÜ Bedesten	2000	3896/203 3896/205 3896/206	DPÜ Evliya Çelebi Yerleşkesi, Kütahya Tavşanlı Yolu 10. Km. Merkez / Kütahya
Yapı Görselleri			
			
Ön ve Sağ Yan Cephe		Giriş	
			
Sağ Yan ve Arka Cephe	Bordür Detayı	Giriş Bölümü Tavan Süslemeleri	Sütun Başlığı Detayı
Taklit Edilen Dönem		Taklit Edilen Yöntem/ Malzeme/ Yapı Elemanı	
Selçuklu Dönemi		Sivri kemer, çini bezeme, geometrik bezeme, kubbe	
Yerel Mimari		Ahşap söveli pencere, çini bezeme	
Osmanlı Dönemi		Revaklı giriş, saçak, baklavalı sütun başlığı	
I. Ulusal Mimari Dönemi		-	
II. Ulusal Mimari Dönemi		Taş cephe kaplaması, ritmik pencere düzeni	
Klasik Antik Dönem		-	

Analiz A. 23: DPÜ Rektörlük

Fiş Numarası:23		Yapı Tespit ve Analiz Fişi	
Yapı İsmi	Yapım Yılı	Ada / Parsel	Adres
DPÜ Rektörlük	2000	4231/ 2	DPÜ Evliya Çelebi Yerleşkesi Tavşanlı Yolu 10.Km Merkez / Kütahya
Yapı Görselleri			
			
Ön Cephe		Giriş	
Taklit Edilen Dönem		Taklit Edilen Yöntem/ Malzeme/ Yapı Elemanı	
Selçuklu Dönemi		Sivri kemer, kubbe, külah, sekizgen köşe kule, çokgen çatı örtüsü	
Yerel Mimari		Tuğla cephe kaplama	
Osmanlı Dönemi		-	
I. Ulusal Mimari Dönemi		-	
II. Ulusal Mimari Dönemi		Ritmik pencere düzeni	
Klasik Antik Dönem		-	

Analiz A. 24: DPÜ Fen Edebiyat Fakültesi

Fiş Numarası:24	Yapı Tespit ve Analiz Fişi			
Yapı İsmi	Yapım Yılı	Ada / Parsel	Adres	
DPÜ Fen Edebiyat Fakültesi	1995- 2000	4231/1	DPÜ Evliya Çelebi Yerleşkesi Tavşanlı Yolu 10. Km Merkez/ Kütahya	
Yapı Görselleri				
				
Fen- Edebiyat Fakültesi (Panoramik Görüntü)				
				
A Blok Girişi	B Blok Girişi	Dekanlık Girişi	B Blok Kuzey Girişi	FEF - C Blok
Taklit Edilen Dönem		Taklit Edilen Yöntem/ Malzeme/ Yapı Elemanı		
Selçuklu Dönemi		Taç kapı, taş bezeme (geometrik), sivri kemer, basık kemer		
Yerel Mimari		Cumba, ahşap söveli pencere, payanda		
Osmanlı Dönemi		Baklavalı sütun		
I. Ulusal Mimari Dönemi		Saçak		
II. Ulusal Mimari Dönemi		Ritmik pencere düzeni		
Klasik Antik Dönem		-		
DPÜ Mühendislik Fakültesi'nin kampüs giriş aksına göre simetriği olacak şekilde tasarlanmıştır.				

Analiz A. 25: DPÜ Mühendislik Fakültesi

Fiş Numarası:	25	Yapı Tespit ve Analiz Fişi			
Yapı İsmi	Yapım Yılı	Ada / Parsel	Adres		
DPÜ Mühendislik Fakültesi	1995- 2000	4231/1	DPÜ Evliya Çelebi Yerleşkesi Tavşanlı Yolu 10. Km Merkez/ Kütahya		
Yapı Görselleri					
					
Mühendislik Fakültesi- Ön Cephe					
					
D Blok Girişi	Giriş II	C Blok Girişi	B Blok Girişi	Dekanlık Girişi	A Blok Girişi
					
Cumba Detayı	Bordür Dt.	I. Kısım Girişi	Müh. F. II. Kısım	Süsleme Dt.	
Taklit Edilen Dönem		Taklit Edilen Yöntem/ Malzeme/ Yapı Elemanı			
Selçuklu Dönemi		Taç kapı, taş bezeme (geometrik), sivri kemer, basık kemer			
Yerel Mimari		Cumba, ahşap söveli pencere			
Osmanlı Dönemi		Baklavalı sütun			
I. Ulusal Mimari Dönemi		Saçak			
II. Ulusal Mimari Dönemi		Ritmik pencere düzeni			
Klasik Antik Dönem		-			

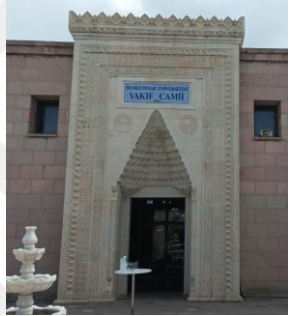
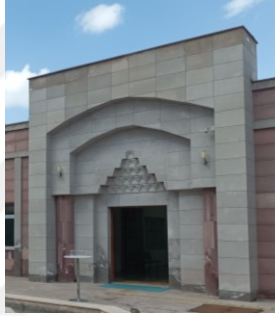
Analiz A. 26: DPÜ Mimarlık F. / Güzel Sanatlar F.

Fiş Numarası:26		Yapı Tespit ve Analiz Fişi	
Yapı İsmi	Yapım Yılı	Ada / Parsel	Adres
DPÜ Mimarlık F. DPÜ Güzel Sanatlar F.	2010	4316/1	DPÜ Evliya Çelebi Y. Tavşanlı Yolu 10. Km Merkez / Kütahya
Yapı Görselleri			
 Batı Cephe Görüntüsü Doğu Cephe Görüntüsü İç Avlu Görüntüsü Sütun Detayı GSF Girişi Köşe Kule Kemerli Pencere ve Silme Detayı MF Girişi GSMYO Girişi			
Taklit Edilen Dönem		Taklit Edilen Yöntem/ Malzeme/ Yapı Elemanı	
Selçuklu Dönemi	Beşik kemerli pencere, sekizgen köşe kuleler, kubbe, mukarnaslı sütun, çokgen çatı örtüsü		
Yerel Mimari	Cumba		
Osmanlı Dönemi	-		
I. Ulusal Mimari Dönemi	Köşe kuleler		
II. Ulusal Mimari Dönemi	Taş cephe kaplaması		
Klasik Antik Dönem, Neoklasik Dönem	Sütunlu giriş		

Analiz A. 27: DPÜ Merkez Kütüphane

Fiş Numarası:27	Yapı Tespit ve Analiz Fişi		
Yapı İsmi	Yapım Yılı	Ada / Parsel	Adres
DPÜ Merkez Kütüphane	2004 -2010	3896/36 3896/37 3896/50	DPÜ Evliya Çelebi Yerleşkesi Tavşanlı Yolu 10. Km Merkez/ Kütahya
Yapı Görselleri			
			
Ön Cephe		Arka Cephe	
			
Giriş	Balkon- Kemer Detayı	Çıkma (Cumba) Detayı	Cephe (Kaplama)Detayı
Taklit Edilen Dönem			
Taklit Edilen Dönem		Taklit Edilen Yöntem/ Malzeme/ Yapı Elemanı	
Selçuklu Dönemi		Kubbe, basık kemer	
Yerel Mimari		Cumba, saçak	
Osmanlı Dönemi		-	
I. Ulusal Mimari Dönemi		Taş görünümlü cephe kaplaması, köşe kule, balkon	
II. Ulusal Mimari Dönemi		-	
Klasik Antik Dönem, Neoklasik Dönem		Sütunlu giriş	

Analiz A. 28: DPÜ Vakıf Camii

Fiş Numarası:28		Yapı Tespit ve Analiz Fişi	
Yapı İsmi	Yapım Yılı	Ada / Parsel	Adres
DPÜ Vakıf Camii	2001 2014 (Ek)	3808/124	DPÜ Evliya Çelebi Yerleşkesi Tavşanlı Yolu 10.Km Merkez / Kütahya
Yapı Görselleri			
 			
Cephe Görüntüsü I		Cephe Görüntüsü II	
Minare Detayı			
Ön Cephe (Ana Bölüm)		Ek Bölüm – Taç Kapı	
Ana Bölüm – Taç Kapı			
Taklit Edilen Dönem		Taklit Edilen Yöntem/ Malzeme/ Yapı Elemanı	
Selçuklu Dönemi		Taç kapı, basık kemer, mukarnas, burmalı minare, çini bezeme, külah, pilastr, çokgen çatı örtüsü	
Yerel Mimari		Çini bezeme	
Osmanlı Dönemi		Alem	
I. Ulusal Mimari Dönemi		-	
II. Ulusal Mimari Dönemi		-	
Klasik Antik Dönem		-	
Burçlu ek kısmı sonradan yapılmıştır (2014).			

Analiz A. 29: DPÜ Amfi Tiyatro

Fiş Numarası:29	Yapı Tespit ve Analiz Fişi		
Yapı İsmi	Yapım Yılı	Ada / Parsel	Adres
DPÜ Amfi Tiyatro	2011	3808/112	DPÜ Evliya Çelebi Yerleşkesi Tavşanlı Yolu 10. Km Merkez / Kütahya
Yapı Görselleri			
			
Genel Görünüm	Arka Cephe	Betonarme Sütun Detayı	
			
Sahne Detayı	Kompozit Sütun Detayı	Çörten ve Kemer Detayı	
Taklit Edilen Dönem			
Taklit Edilen Dönem	Taklit Edilen Yöntem/ Malzeme/ Yapı Elemanı		
Selçuklu Dönemi	Basık kemer		
Yerel Mimari	-		
Osmanlı Dönemi	Zincirli çörten		
I. Ulusal Mimari Dönemi	-		
II. Ulusal Mimari Dönemi	-		
Klasik Antik Dönem	Dorik sütun, tiyatro düzeni		

Analiz A. 30: DPÜ İslami İlimler Fakültesi

Fiş Numarası:30	Yapı Tespit ve Analiz Fişi		
Yapı İsmi	Yapım Yılı	Ada / Parsel	Adres
DPÜ İslami İlimler Fakültesi	2018	3808/766	Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Evliya Çelebi Yerleşkesi Tavşanlı Yolu 10.Km Merkez / Kütahya
Yapı Görselleri			
 Ön ve Sağ Yan Cephe		 Arka ve Sol Yan Cephe	
 Taç Kapı Detayı	 Pano Süsleme Detayı	 Geometrik Süsleme Detayı	 Giriş- Taç Kapı
Taklit Edilen Dönem	Taklit Edilen Yöntem/ Malzeme/ Yapı Elemanı		
Selçuklu Dönemi	Taç kapı, mukarnas, çini bezeme, geometrik bezeme, basık ve beşik kemerli pencereler		
Yerel Mimari	Çini bezeme		
Osmanlı Dönemi	-		
I. Ulusal Mimari Dönemi	Katlarda farklı tip pencere kullanımı, kat silmeleri, saçak		
II. Ulusal Mimari Dönemi	Taş cephe kaplaması		
Klasik Antik Dönem	-		

Analiz A. 31: Kütahya 112 Acil Çağrı Merkezi

Fiş Numarası:31	Yapı Tespit ve Analiz Fişi		
Yapı İsmi	Yapım Yılı	Ada / Parsel	Adres
Kütahya 112 Acil Çağrı Merkezi	2014	4663/ 1	Dumlupınar Üniversitesi Merkez Kampüs İçerisi, Kütahya Tavşanlı Yolu 12. km, 43000 Kütahya
Yapı Görselleri			
			
Ön Cephe			
Taklit Edilen Dönem		Taklit Edilen Yöntem/ Malzeme/ Yapı Elemanı	
Selçuklu Dönemi		Taş kapı, beşik kemerli pencere	
Yerel Mimari		Payanda, ahşap görünümlü pencere sövesi	
Osmanlı Dönemi		-	
I. Ulusal Mimari Dönemi		Saçak	
II. Ulusal Mimari Dönemi		Taş cephe kaplaması	
Klasik Antik Dönem		-	

Analiz A. 32: KYK Kütahya Dumlupınar Öğrenci Yurdu

Fiş Numarası:32		Yapı Tespit ve Analiz Fişi	
Yapı İsmi	Yapım Yılı	Ada / Parsel	Adres
KYK Kütahya Dumlupınar Öğrenci Yurdu	2018	102/2	DPÜ Evliya Çelebi Yerleşkesi Tavşanlı Yolu 10. Km Merkez/Kütahya
Yapı Görselleri			
			
Ön Cephe			
			
Giriş – Kemer Detayı		Kemer ve Süsleme Detayı	
Taklit Edilen Dönem		Taklit Edilen Yöntem/ Malzeme/ Yapı Elemanı	
Selçuklu Dönemi		Sivri kemer, basık kemer, geometrik bezeme	
Yerel Mimari		Payanda	
Osmanlı Dönemi		-	
I. Ulusal Mimari Dönemi		Saçak, taş görünümlü cephe kaplaması, kule	
II. Ulusal Mimari Dönemi		-	
Klasik Antik Dönem		-	

Analiz A. 33: DPÜ- Kafeterya

Fiş Numarası:33	Yapı Tespit ve Analiz Fişi		
Yapı İsmi	Yapım Yılı	Ada / Parsel	Adres
DPÜ – Kafeterya	2015	4231/1	Dumlupınar Üniversitesi Merkez Kampüs Merkez / Kütahya
Yapı Görselleri			
 Cephe Görüntüsü Cephe Görüntüsü II Kemer Detayı			
Taklit Edilen Dönem		Taklit Edilen Yöntem/ Malzeme/ Yapı Elemanı	
Selçuklu Dönemi		Kaş kemerli revak, ayak(pilastr)	
Yerel Mimari		-	
Osmanlı Dönemi		-	
I. Ulusal Mimari Dönemi		-	
II. Ulusal Mimari Dönemi		Taş cephe kaplaması	
Klasik Antik Dönem		-	

Analiz A. 34: DPÜ Konuk Evi

Fiş Numarası:34	Yapı Tespit ve Analiz Fişi		
Yapı İsmi	Yapım Yılı	Ada / Parsel	Adres
DPÜ Konuk Evi	2014	3808/722	DPÜ Evliya Çelebi Yerleşkesi Tavşanlı Yolu 10. Km Merkez / Kütahya
Yapı Görselleri			
  			
Ön Cephe Sağ Yan ve Arka Cephe Ön ve Sol Yan Cephe			
  			
Giriş – Sütun Detayı Teras- Kemer ve Sütun Detayı Kemer Detayı			
Taklit Edilen Dönem		Taklit Edilen Yöntem/ Malzeme/ Yapı Elemanı	
Selçuklu Dönemi		Sivri ve değişken oranlı kemer kullanımı	
Yerel Mimari		-	
Osmanlı Dönemi		-	
I. Ulusal Mimari Dönemi		Taş görünümlü cephe kaplaması, kat silmesi	
II. Ulusal Mimari Dönemi		-	
Klasik Antik Dönem		Dorik sütun	

Analiz A. 35: KSBÜ Tıp Fakültesi- Rektörlük

Fiş Numarası:35		Yapı Tespit ve Analiz Fişi	
Yapı İsmi	Yapım Yılı	Ada / Parsel	Adres
KSBÜ Tıp Fakültesi- Rektörlük	2014	3808/766	KSBÜ Evliya Çelebi Yerleşkesi Tavşanlı Yolu 10. Km Merkez / Kütahya
Yapı Görselleri			
			
Ön Cephe		Arka Cephe	
			
Sol Yan Cephe (Fakülte)		Ön ve Sol Yan Cephe (Rektörlük)	
Taklit Edilen Dönem		Taklit Edilen Yöntem/ Malzeme/ Yapı Elemanı	
Selçuklu Dönemi	Sivri kemerli pencere, almaşık örgü (stilize)		
Yerel Mimari	-		
Osmanlı Dönemi	-		
I. Ulusal Mimari Dönemi	-		
II. Ulusal Mimari Dönemi	Taş cephe kaplaması, saçak		
Klasik Antik Dönem	-		

Analiz A. 36: KSBÜ Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Hastanesi

Fiş Numarası:36	Yapı Tespit ve Analiz Fişi		
Yapı İsmi	Yapım Yılı	Ada / Parsel	Adres
KSBÜ Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Hastanesi	2010	103/3	KSBÜ Evliya Çelebi Yerleşkesi Tavşanlı Yolu 10. Km Merkez / Kütahya
Yapı Görselleri			
			
Sağ Yan Cephe			
Taklit Edilen Dönem		Taklit Edilen Yöntem/ Malzeme/ Yapı Elemanı	
Selçuklu Dönemi		Kubbe, sekizgen mekân kullanımı	
Yerel Mimari		Payanda	
Osmanlı Dönemi		-	
I. Ulusal Mimari Dönemi		-	
II. Ulusal Mimari Dönemi		Taş cephe kaplaması	
Klasik Antik Dönem		-	

Analiz A. 37: Kütahya Adalet Sarayı

Fiş Numarası:37	Yapı Tespit ve Analiz Fişi		
Yapı İsmi	Yapım Yılı	Ada / Parsel	Adres
Kütahya Adalet Sarayı	(Yapım Aşamasında)	2988/1	Gaybiefendi Mahallesi, 43030 Merkez / Kütahya
Yapı Görselleri			
 Ön Cephe Sağ Yan Cephe Sol Yan Cephe			
Taklit Edilen Dönem		Taklit Edilen Yöntem/ Malzeme/ Yapı Elemanı	
Selçuklu Dönemi		Basık kemerli pencere, çini bezeme, revak	
Yerel Mimari		Çini bezeme	
Osmanlı Dönemi		Revaklı giriş	
I. Ulusal Mimari Dönemi		Katlarda farklı tip pencere kullanımı, balkon, saçak	
II. Ulusal Mimari Dönemi		Taş cephe kaplaması	
Klasik Antik Dönem		-	

Analiz A. 38: Kütahya Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü

Fiş Numarası:38	Yapı Tespit ve Analiz Fişi		
Yapı İsmi	Yapım Yılı	Ada / Parsel	Adres
Kütahya Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü	(Yapım Aşamasında)	188/22	Gaybiefendi Mah. Atatürk Bulvarı No:93 43100 Merkez / Kütahya
Yapı Görselleri			
 Ön ve Sol Yan Cephe Arka Cephe Sağ Yan Cephe Modelleme Görüntüsü			
Taklit Edilen Dönem		Taklit Edilen Yöntem/ Malzeme/ Yapı Elemanı	
Selçuklu Dönemi		Taç kapı	
Yerel Mimari		Cumba	
Osmanlı Dönemi		-	
I. Ulusal Mimari Dönemi		Köşe kule	
II. Ulusal Mimari Dönemi		Ritmik pencere kullanımı, geniş saçak, taş cephe kaplaması	
Klasik Antik Dönem		-	

Analiz A. 39: Kütüphane ve Kültür Merkezi (Kütahya Belediyesi)

Fiş Numarası:39		Yapı Tespit ve Analiz Fişi	
Yapı İsmi	Yapım Yılı	Ada / Parsel	Adres
Kütüphane ve Kültür Merkezi (Kütahya Belediyesi)	(Yapım Aşamasında)	634/163	Ali Paşa Mah. Abdurrahman Karaa Blv. No:5 43020 Merkez/ Kütahya
Yapı Görselleri			
			
Ön ve Sağ Yan Cephe		Sivri Kemer Kalıpları	
			
Proje Modelleme Görüntüsü.			
(Kaynak: https://www.kutahya.bel.tr/HaberResimleri/6857_4.jpg 6.9.2024)			
			
Yıkılan Eski Belediye Kültür Sarayı (Kişisel arşiv, 2019)			
Taklit Edilen Dönem		Taklit Edilen Yöntem/ Malzeme/ Yapı Elemanı	
Selçuklu Dönemi		Sivri kemerli pencere, taç kapı, çini bezeme	
Yerel Mimari		Çini bezeme	
Osmanlı Dönemi		-	
I. Ulusal Mimari Dönemi		-	
II. Ulusal Mimari Dönemi		-	
Klasik Antik Dönem		-	

Analiz A. 40: DPÜ Kongre ve Kültür Merkezi

Fiş Numarası:40		Yapı Tespit ve Analiz Fişi	
Yapı İsmi	Yapım Yılı	Ada / Parsel	Adres
DPÜ Kongre ve Kültür Merkezi	(Yapım aşamasında)	3808/126	DPÜ Evliya Çelebi Yerleşkesi, Tavşanlı Yolu 10. Km Merkez/Kütahya
Yapı Görselleri			
			
Cephe Görüntüsü I		Cephe Görüntüsü II	
			
Giriş		Kemerli Pencere Detayları	
Taklit Edilen Dönem		Taklit Edilen Yöntem/ Malzeme/ Yapı Elemanı	
Selçuklu Dönemi	Taş kapı, sivri, basık kemerli pencere		
Yerel Mimari	Ahşap söveli pencere		
Osmanlı Dönemi	-		
I. Ulusal Mimari Dönemi	Taş görünümlü cephe kaplaması		
II. Ulusal Mimari Dönemi	-		
Klasik Antik Dönem	-		

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Özcan ÇAKIR

Doğum tarihi ve yeri :

e-posta :

Öğrenim Bilgileri

Derece	Okul/Program	Yıl
Y. Lisans	Balıkesir Üniversitesi/ Mimarlık Anabilim Dalı	2024
Lisans	Balıkesir Üniversitesi/ Mimarlık	2021
Lise	Kütahya Anadolu Öğretmen Lisesi	2017